„Mint fához a levél, hulltomig kapcsolva...“

(Babits Mihály)

Klement Kornél cserkésztiszt

GYERMEKNEVELÉS

A SZÓRVÁNYBAN

Ajánlom

áldozatos Feleségemnek,

kis Menyemnek,

és kedves Fiaimnak!

Kiadó: 84. sz. Lehel Vezér Cserkészcsapat, Majnafrankfurt, 1998 és a Külföldi Magyar Cserkész Szövetség, Garfield

ISBN: 963 550 526

Első kiadás 1999-ben 1700 példány

Második javított kiadás 2000-ben

Minden jog - különösen a más nyelvre való fordítás joga - fenntartva.

A képeket a Külföldi Magyar Cserkész Szövetség engedélyével a különféle cserkész-kiadványokból vettük át.

„Mint fához a levél, hulltomig kapcsolva.“

(Babits Mihály)

Klement Kornél cserkésztiszt

GYERMEKNEVELÉS

A SZÓRVÁNYBAN

A könyv kiadását adományaikkal lehetővé tették:

- KMCsSz - Külföldi Magyar Cserkész Szövetség
- BUOD - Németországi Magyar Szervezetek Szövetsége
- Magyar Katolikus Egyházközség, Majnafrankfurt
- Balassa Imre, Schwalbach
- Dr. Fábián Géza, Majnafrankfurt
- Gulyás Mátyás, Bad Vilbel
- Horváth Ottó, Majnafrankfurt
- Klement Kornél, Dietzenbach
- Koltai Lénárd, Majnafrankfurt
- Dr. Makovi József, Erzhausen
- Németh János, Kandel
- Obráth Károly, Limeshain
- Petis János, Debrecen
- Stolmár Ede, Majnafrankfurt
- Szabó Dezső és Miklós, Offenbach/M.

Hálás köszönetet mondunk az adományokért!

Tartalomjegyzék

1. BEVEZETŐ GONDOLATOK 9

1. 1 Kit tartunk szórványban élő magyarnak? 9
1. 2 Miért jó gyermekeinket magyarnak nevelni? 10
1. 3 Hallgassunk egy ostoba tanító nénire? 11
1. 4 Kapcsolatok a Szülőfölddel 14
1. 5 A magyar nyelv legyen a család nyelve 17
1. 6 „Kivágta, mint a huszonegyet“, vagy „az egy és húszat“? ... 19
1. 7 Mire volt jó „Anyanyelvi Konferencia“? 21
1. 8 Mi a helyzet a „vegyesházasság“-ban élőknél? 22

2. Az első három esztendő 25

2. 1 Az első esztendő 25
2. 2 A második életév 27
2. 3 Az óvoda előtt 30

3. Az óvodás kor 32

3. 1 Mi köze van az étkezésnek a magyarsághoz? 33
3. 2 Énekeljünk, de imádkozzunk is 34
3. 3 Mehetünk az állandó magyar gyermek-közösségbe 36

4. A kisiskolás-kiscserkész kor (5 - 10 év között) 39

4. 1 Embert faragni 39
4. 2 Tudatosan magyarrá nevelni 40
4. 3 Rendszerető és engedelmes gyermeket? 42
4. 4 És sokat játszunk 45

5. A „nagyiskolások“ A cserkészkor három szakasza (10 -16 év) ...49

5. 1 Az első szakaszban (10 - 12 év) „Táborverőt“ nevelünk.....49
5. 2 A második szakasz (12 - 14 év) a Honkeresőké.....51
5. 3 A kamaszok lesznek a Honfoglalók (14 - 16 év).....54
5. 4 Egy-két gondolat a cserkészetről.....56
5. 5 A népdalról és a „magyar nótáról“.....58

6. A rover-cserkészkor (17 - 18 év) 63

7. A fiatal „öregek“ - az öreg „fiatalok“ 66

7. 1 Megalakulás, de hogyan? 68
7. 2 No és miből éltünk és élünk? 70
7. 3 De hiszen ez emberfeletti feladat!.....72

FÜGGELÉK 75

I. Anyag az első 3 évhez 75

I. 1 Gyermekversek.....75
I. 2 Énekek 76
I. 3 Mondókák, rigmusok.....77
I. 4 Játékok.....77
I. 5 Mesék, képeskönyvek.....77

II. Anyag az óvodáskorhoz 79

II. 1 Versek.....79
II. 2 Énekek 79
II. 3 Mondókák és rigmusok 82

II. 4 Játékok....83
II. 5 Mesék....84
II. 6 Imádságok....84

III. Anyag a kiscserkészkorhoz....87

III. 1 Kiscserkészkönyv I. (6-8 év) és II. (8-10 év),....87
III. 2 Újévi, húsvéti, regös versek és énekek....87
III. 3 Játékok (lásd az előző korcsoport anyagát is)....92
III. 4 Mondák, legendák, mesék....95
III. 5 Erdélyből és a székelyektől....95

IV. Anyag a cserkészkorhoz....97

IV. 1 Cserkészkönyvek....97
IV. 2 A Kárpát-medence földrajza....97
IV. 3 Bócsay Zoltán: Vázlatos magyar történelem....97
IV. 4 Cseh Tibor: A Magyar Irodalom Vázlatos Története....97
IV. 5 Tarján Gábor: Természetismeret....98
IV. 6 102 magyar népdal....98
IV. 7 Egyéb fontos és ajánlatos anyag....98
IV. 8 Ízelítő a Palóc Műsorából (részlet)....99

V. Anyag a róverkorhoz - kamaszkorhoz....102

V. 1 Bevezetőnek egy kitűnő újévi „receptjavaslat“:....102
V. 2 A Palóc műsorából (részlet)....102
V. 3 Regöskönyvek: regöstáboraink anyaga....109
V. 4 Színjátszás (darabok és jelenetek)....110
V. 5 Táncházcsoportok és -táborok....110

VI. Anyag a fiatal „öregcserkészeknek“....112

VI. 1 A Palóc műsorából (további részletek) 112
VI. 3 Az Egyházközség „alkotmánya“ (Alapszabály) 124
VI. 4 BUOD-Németországi Magyar Szervezetek Szövetsége .. 124
VI. 5 A németországi magyarság egyéb fontos címei..... 129
VI. 6 A Cserkészfórum és a Magyar Cserkész Szövetségek.... 129
VI. 8 Cserkészvezetők és -csapatok az I. Kerületben:..... 130
VI. 9 Cserkészek az Internetben..... 131

VII. A magyar főnévragozás gazdag rendszere 133

VII. 1 A 14 alapalak..... 134
VII. 2 A 14 alapalak a birtokos e-rag felhasználásával 140
VII. 3 Ami még a 42 alapalakból hiányzik 144

VIII. Magamról is egy pár szót 147

ZÁRSZÓ HELYETT 149

1. BEVEZETŐ GONDOLATOK

Kihez szól ez a kis könyv? A szórványban élő magyar gyermekek szüleihez. A szórványmagyar egyik fő gondja gyermekei magyar beszédkészségének, írástudásának fejlesztése ill. megtartása.

Hézagpótló munka ez, hiszen mennyi csalódást, mennyi keserves kísérletezést takaríthattunk volna meg, ha valaki egy ilyen munkát 30-40 esztendővel ezelőtt a kezünkbe adott volna.

Kedves Szórványszülők! Használjátok tapasztalatainkat és legyetek még sikeresebbek a gyermeknevelésben, mint mi voltunk!

1. 1 Kit tartunk szórványban élő magyarnak?

Minden olyan magyart, akinek a gyermekei falujuk, városuk utcáin nem hallhatják a magyar szót, tehát idegen nyelvközegben élnek. Lehet, hogy falujukban csupán 5-6 magyar család él, a gyerekeket idegen nyelvű óvodába, iskolába lehet csak küldeni. Ebből a szempontból teljesen mindegy, hogy lakóhelyük Erdélyben, Kárpátalján, vagy az NSZK-ban, az USA-ban, vagy éppen a távoli Ausztráliában van. A gond mindenütt azonos.

Amíg egy tömbben élő magyarnak adott és természetes a magyar közeg, amelyben él, a szórványmagyarnak még egy kis közösség létrehozásáért és fenntartásáért is küzdenie kell. Majnafrankfurti tapasztalataink, gondoljuk, máshol is hasznosíthatók.

Különleges helyzetben vannak itt a „vegyesházasságból“ származó gyermekek. Magyar nyelvi készségüknek a fejlesztése, magyarságtudatuk erősítése igen sok áldozatot - de nem lehetetlent - követel a magyar szülőféltől.

1. 2 Miért jó gyermekeinket magyarnak nevelni?

Mindszenty hercegprímás feledhetetlen beszédében a frankfurti dómban hívta fel a figyelmünket arra, hogy tanítsuk gyermekeinket magyarul. Különben „elraboljátok tőlük népünk több ezeréves kultúráját, amely csak az anyanyelven keresztül válhat élő örökségükké“. S ki akarná saját gyermekeit megrövidíteni?

Rendkívül hasznos dolog két nyelvben felnőni. „Ahány nyelv, annyi ember“ mondja népi bölcsességünk. S mennyire igaz ez. Éppen a svájci és a kanadai példa bizonyítja, hogy egy gyermek minden nyelvi nehézség nélkül egyidőben 2-3 nyelvet is elsajátíthat! A legújabb kutatások tanúsítják, hogy pl. a gyermek agyában két beszédközpont képződik. A gyermek nem keveri a nyelveket, hanem beszélgetőtárs szerint villámgyorsan váltja.

Így válhatnak gyermekeink magyarrá, lehetnek irodalmunk avatott és hiteles tolmácsolói, népünk és szülőföldünk önkéntes követei. Ma már büszkék lehetünk nagyszerű kétnyelvű, de tudatosan magyar utódainkra. Ki tudja azt, hogy ma 265 fiatal cserkésztisztünk dolgozik otthon Magyarországon külföldi tulajdonú cégeknél? Mennyi tudást vittek haza?

Különben kevés államalkotó nép dicsekedhet azzal, hogy egyharmada - beleértve az összes határontúli magyart - legalább két nyelven beszél? Ez a magyarság számára egy olyan tőke, amelyet nagyon jól lehet kamatoztatni.

Több mint 40 esztendő szórvány-tapasztalata bizonyítja, hogy gyermekeink magyarrá nevelése nemcsak kívánatos, de lehetséges is.

Ma már a harmadik nemzedék nő be az itteni magyar közösségekbe (tehát az első itt születetteknek az itt születettjei). Mi

cserkészeinknek azt mondjuk újra és újra, hogy mi nem vagyunk jobbak, vagy rosszabbak más népeknél, csak mások vagyunk, s ezt a másságot el kell fogadnunk. S akkor megnyílik előttünk 2 nemzet kultúrája. Mindkettőből megtarthatjuk a jót és kerülhetjük a kevésbé jót.

És mennyi keserű szemrehányást hallottunk az „elveszett“ gyermekektől még szüleik temetésén is. „Miért nem tanítottatok meg magyarul?“. Hány nagymama sírt, mert nem értette azt, amit unokája mondott. Nyelvtudás nélkül igen könnyen elszakadhatnak vagy elsorvadhatnak a szülőföldből táplálkozó gyökerek. Magyarnak lenni szép, jó, felemelő és hallatlanul izgalmas állapot.

1. 3 Hallgassunk egy ostoba tanító nénire?

Nem egyszer előfordult, hogy az alsó osztályokban a gyermek idegenes kiejtésére felfigyelő tanítónő a szülőktől megkérdezte: „Miért nem beszélnek otthon németül?“ Szegény pedagógus nem is sejti, hogy mire biztatja a szülőket, és milyen kárt okoz a gyermeknek. Mert a bevándorló szülők német nyelvtudása legtöbbször, enyhén szólva is, gyenge. Hadakoznak a névelővel (der, die, das), s ennél fogva bizonytalanok a főnévragozásban.

A szenvedő igeragozásról nem is beszélünk, de erről később bővebben.

A gyermek az első nemzedékhez tartozó szülőtől többnyire csak hibás németet tanulhat. Így előfordulhat, hogy a gyermek rövid idő után németül <u>még nem</u>, magyarul viszont <u>már nem</u> beszél. Vagy mindkettőt rendkívül hibásan tördeli.

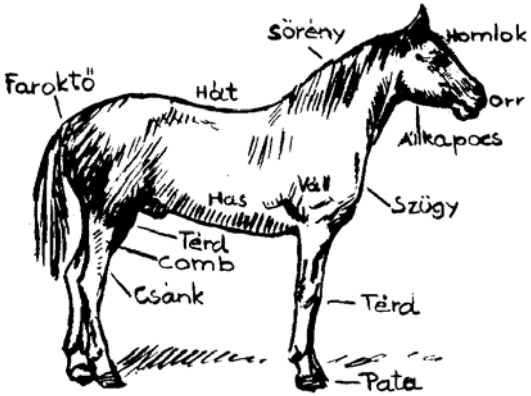

Hát ezt ki tanítja meg, ha nem mi?

Sokan meg mindenáron és minél előbb bele akarnak simulni az itteni társadalomba, s önként kezdik az idegen nyelv családi használatát. Csak később veszik észre, hogy az integrálódás egyáltalán nem az „önfeladást“ jelenti, hanem a befogadó társadalomba való „beilleszkedést“.

S ez nem más, mint a törvények követése, becsületes munkavégzés, a befogadó nép megbecsülése, szokásaik tiszteletben tartása, a közvetlen jószomszédi kapcsolatok ápolása.

Ne ismerje meg gyermekünk a Csodaszarvast?

S bizony csak azt a magyart - vagy más idegent - becsülik meg igazán, aki tudatosan éli és vallja másságát. Mert 40 esztendő után is észreveszik beszédéről, kiejtéséről, nevéről, hogy bölcsője más égtájon ringott. Annál jobban megbecsülik, hogy magyar származása mellett a befogadó ország jó polgára is. S a gyermekek, akiknek szülei a német állampolgárságot is felvették, katonai szolgálatuk alatt a „Bundeswehr“-ben szintén megbecsülést szereztek a magyarságnak. Alig volt a magyar fiatalok között valaki, aki megtagadta volna a fegyveres szolgálatot, pedig erre volt és van ma is lehetőség.

Múltunkból érthetjük meg csak a jelent, s csak a kettő segítségével határozhatjuk meg a jövőbevezető út irányát!

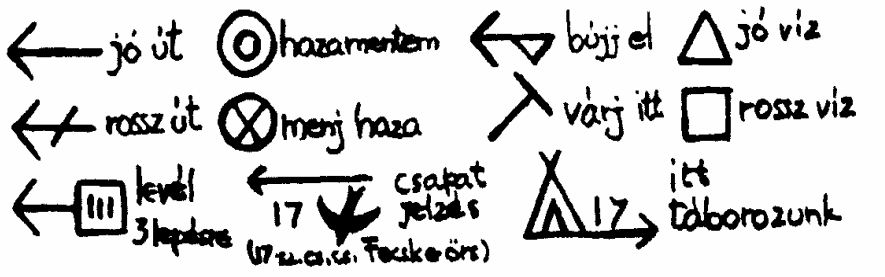

Ezt is jó tudni. nemcsak egy kiránduláson.

Találjuk meg a „jó utat“ magyarságunk megtartásához!

1. 4 Kapcsolatok a Szülőfölddel

A kommunizmus bukása előtti időszakot két részre oszthatjuk. 1970 előtt teljes volt az elzártságunk, s csak az új menekültektől hallhattunk személyes beszámolókat a Kárpát-medencei állapotokról. Egyedül a cenzúrázott levelezés volt a kapocs.

Ekkor a helyi magyar közösségek helyettesítették az otthonhagyott családot, rokonságot és baráti kört. Hírmondónk volt a SZER (Szabad Európa Rádió), amelynek végtelenül kifogástalan hírszolgálata, találó magyarázat (főleg 56 után), kiváló történelmi és nagyszerű néprajzi adásai szinte egyedülálló tájékozódást nyújtottak.

Alig volt magyar család, ahol reggeltől estig ne hallgatták volna. Ez az adó jelentette az egyedüli magyar szót, amit a gyerekeink az éterből is hallhattak. Különben ma ezt a szerepet a DUNA TV tölti be és reméljük, hogy az MTV 2 is ellátja ezt a feladatot.

Később a „gulyáskommunizmus“ korszakában enyhült a helyzet és jöhettek hozzánk, ha nagy utánjárás után is, közeli rokonok.

Otthon: munkahely, szakszervezet, pártszervezet írásbeli véleményezése, legkevesebb deviza-kiutalás stb. - De itt is: meghívó küldése, bírósági láttamozása, garanciavállalás, bejelentkezés stb. Ekkor minden látogatót kézről-kézre adtunk,

babusgattunk, csakhogy új élőszóbeli beszámolókat hallhassunk a szülőföldről.

Azután innen is megindulhatott az utazás hazafelé. No nem mindenki kapott vízumot. Itt is igyekeztek minket megosztani. Volt, aki évtizedekig nem kapott beutazási engedélyt, volt, akit hol engedtek, hol nem engedtek, s olyan is volt, akit mindig engedtek.

A bejelentkezésnél otthon a „beszélgetések“ (= kikérdezés, rábeszélés, fenyegetés stb.) gyakoriak voltak. Sőt egy cserkészfilm családi körben történő bemutatásáért egy svédországi barátunkat bíróság elé állították és börtönbe zárták.

1980 körül élesztették fel a harmincas években Teleki Pál által alapított Magyarok Világszövetségét. Ennek persze már semmi köze nem volt az összmagyarsághoz, sőt a jóhiszeműen odamenő kárpátaljai, erdélyi, felvidéki testvéreinket egyenesen és durván kidobták. Ez egyedül a nyugati magyarság megosztására jött létre.

Magyarországi „ingyen“ körutakkal, neves előadók „ingyen“ kiküldésével próbáltak új, s velük együttműködő egyesületeket, csoportosulásokat létrehozni. Hála Isten! Ez a törekvés nem járt sikerrel, a magyar emigráció tömegében egységesen nemet mondott.

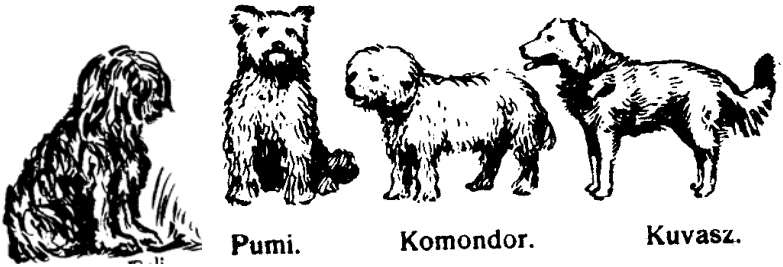

A puli az nem kutya, hanem puli.

Mégis a hazalátogatások révén a családi és baráti körön keresztül a kapcsolat népünkkel végtelenül megerősödött. Mi ugyanis nem a „szocialisták országába“, hanem népünkhöz mentünk.

Ekkor a gyermekeket arra kértük, hogy otthonról hozzanak ajándékba egy-egy népdalt, mondát, mesét, táncszót stb., amit aztán itt megtanultunk.

Ma persze gyökeresen más a helyzet. Szabadon járunk-kelünk. még bejelentkezni sem kell és nincs „kísértés“. S itt ért minket a meglepetés. Azt hittük, hogy a gyakori látogatások miatt csökkenni fog az igény az itteni magyar közösségekben való részvétel iránt. Nos, az a helyzet, hogy a gyakori hazalátogatás éppen fordítva, megnöveli a magyar nyelvtudást és a közösségünk iránti igényt is!

Repül-e gyermeked a mesebeli griffmadár hátán?

A török állam megújítója Kemal Atatürk (ata=atya, türk=török), azaz Kemal a törökök atyja, azt hagyta nemzetére, hogy:

- „Légy becsületes, légy szorgalmas és légy büszke arra, hogy török vagy!“

Hát mi miért nem mondjuk ezt gyermekeinknek? Nem akarjuk, vagy nem akarhatjuk? Már ez is „nacionalizmus“? Ne legyenek büszkék arra, hogy ők magyarok?

Persze azóta mi is észrevettük, hogy a szívünkben őrzött eszményi Magyarország már kevesek lelkében létezik. Azt is tudjuk, hogy egy

új nemzedéknek kell 2030-ig felnőni, amely visszakanyarodik hagyományainkhoz, népi tulajdonságainkhoz. Ebben hiszünk, hiszen az elmúlt évezredben mindent túléltünk.

És éppen ezzel a biztos jövőtudattal lehetünk büszke magyarok. Annyi jó tulajdonság rejtőzik népünk tudatának legmélyén, amely képessé tesz minket a felemelkedésre. A sokat emlegetett „hungaro-pesszimizmus“ csak a felszín tüneteiből ítél. Mi biztosak vagyunk abban, hogy népünknek és Hazánknak igenis elérhető szép jövője van.

Ezért kell nekünk külhoni magyaroknak is dolgozni. Azonban mi csak akkor nyújthatunk népünknek hathatós segítséget, ha erősek vagyunk. Ehhez főfeltétel az, hogy megmaradunk! Magyarságunk megtartása és gyermekeink magyarrá nevelése ezért legfőbb feladatunk.

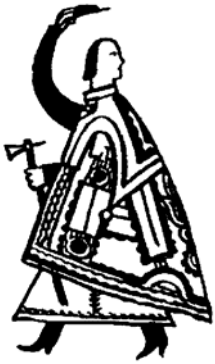

1. 5 A magyar nyelv legyen a család nyelve

A nyelvhasználat letéteményese a család. Ez az a természetes közösség, amely a későbbi nyelvi öntudatot kialakítja. Alapvető követelmény az, hogy a szülők tisztán beszéljenek magyarul, s ne tűzdeljék meg - sokszor lustaságból - beszédüket az őket körülvevő

idegen nyelv kifejezéseivel. Vagyis: „ne szemeteljük be magyar beszédünket“.

Tehát nem a Hauptbahnhof-ra megyünk, hanem a főpályaudvarra. Nem kempingelünk, hanem sátorozunk. Gyermekünket a babakörbe visszük és nem a baby-treff-re. Nem a Frau/Mrs. Naggyal való találkozásunkról mesélünk, hanem a Nagynéval beszélgettünk.

Ha az egyik gyermekünk már 5-6 esztendős, megbízhatjuk őt a család nyelvőrző tisztségével. Mi azt a feladatot adtuk kisebbik fiunknak, hogyha bárki a családból idegen kifejezést használ, akkor kis kezével az illető szájára üthet. Szinte hiúzként figyelte beszédünket - ez számára nagy játék volt - és élvezettel csapott le az elhangzott idegen szóra. Így persze könnyedén tanulta meg az odaillő magyar kifejezést is.

Később gyűjteni kezdtük azokat a kifejezéseket, amelyekről nem voltunk meggyőződve, hogy az adott mondatban teljesen helyesek. Így például „az esik a hó“ igéjét. A hét közben összegyűjtött anyagot a vasárnapi ebéd után vettük elő és az értelmező szótár segítségével megbeszéltük, hogy a feljegyzett szavak közül, melyik a legtalálóbb.

Így tanultuk meg közösen, hogy a „hull a hó“ fejezné ki árnyaltabban mondandónkat, de még az egyszerű „havazik“ is célszerűbb. Vagy „hibát ejt“, vagy „vét“ helyesebb, mint „hibát csinál“ (macht Fehler).

Vagy azt is, hogy a „feleségem“ kifejezés más értelmű, mint a „meine Frau“, mert ez csak azt jelenti, hogy „asszonyom“, míg a „feleségem“-ben benne van a „felesem“, a „jobbik felem“, s az, hogy csak „ketten vagyunk egy egész“.

Vagy a nyilvánvaló látásmódbeli különbség: a német azt mondja, hogy „einarmig“ (egykarú), „einbeinig“(egylábú), „einäugig“ (egyszemű), míg a magyar félkarúról, féllábúról, félszeműről beszél. Nyilván számunkra a két kar, a két láb, a két fül és a két szem képez egy egészet.

A németek számára is kínokat okoz - még felnőtt korban is - a szenvedő igeragozás (passzívum). Legtöbbször nem is tudatosan, hanem a megszokás segítségével alkalmazzák.

Mi ugyan csak egyfajta igeragozást ismerünk, de bármikor képezhetünk szenvedő tartalmú igéket, amit a német nyelv nem tud, s amiért szüksége van a szenvedő igealakra. „Ich bin geschlagen worden“ magyarul csak „megvertek“ (németes magyarsággal „meg lettem verve“). Gyermekeink a magyar nyelven keresztül érthetik meg könnyebben a német szenvedő igeragozást.

S ez már a következő alapigazságot jelenti: Csak az tud jól egy idegen nyelvet megtanulni, abban gondolkodni, aki anyanyelvét is jól beszéli. Tehát, amikor gyermekeink magyar nyelvi ismereteit fejlesztjük, akkor az idegen nyelvben való előrehaladásukhoz is hozzájárulunk! Más szóval: kell egy „alap“, egy nyelv, amelyben a gyermek otthon van.

1. 6 „Kivágta, mint a huszonegyet“, vagy „az egy és húszat“?

A német nyelv (de az angol is) 12-ig külön számnevekkel rendelkezik. A 13-at már úgy mondja, hogy „három-tíz“ stb. Az angol is hasonlóan, de húsz után vált („twenty-one“= húsz-egy). A bonyolult francia számolásról nem is beszélünk. A német azonban következetesen ezután is „egy és húsz“-at stb. mond.

A tollbamondáskor a számok leírásánál először kell a második számot leírni, s csak azután az elsőt: siebenundfünfzig = hét és ötven = 57. Ez vezet aztán a németben hírhedt „Drehfehler“-hez, a „számfordításhoz“, amely gyermeknek, felnőttnek szükségtelenül gyakori hibát okoz.

A kitelepített svábok, akik magyarul kezdték a számolást, ma is magyarul számolnak, mert így könnyebb és biztosabb a művelet. Igyekezzünk mi is a gyermeknek idejében a „Kis-Egyszeregy“-et megtanítani és az alapműveleteket magyarul, begyakorolni. Egy életre szóló ajándékot adunk neki.

Azt is megkérdezi tőlünk a gyermek, hogy miért mondjuk mi azt, hogy „két ház“ és miért nem úgy, mint a német: „zwei Häuser“ = két házak? És mi a sok, több, számos stb. után is egyes-számban mondjuk a házat (sok ház), s nem „sok házak“-ról beszélünk: „Viele Häuser“. Bizonyára azért, mert a magyar nyelvlogika feleslegesnek tartja a kétszeres többes-számot, egyszer a számnévben és másodszor a főnévben.

Büszkék lehetünk arra is, hogy amíg a német a főnév négy alap esetével és az elöljárókkal (prepozíciókkal) kb. 16 főnévragozási lehetőséggel rendelkezik, a magyar főnév 42x28 esetet ismer. Már a középkori „Halotti beszédben“ olvashatjuk, pl., hogy Isten odaadta Ádámnak a paradicsomot „házul“. Ezt a német, csak többszavas szerkezet közelítheti meg, anélkül hogy tökéletesen visszaadná. De az is nehezen fordítható, pl., hogy a jó tündér a kunyhót szép „házzá“ változtatta.

Meg aztán azt is elmondhatjuk nekik, hogy a német a Königin alatt érti az uralkodónőt, de a király-feleséget is. Mi itt is finoman különböztetünk: király<u>nő</u> az, aki uralkodik (pl. Nagybritannia királynője Erzsébet), király<u>né</u> viszont csak a király felesége (pl. II. Ferenc József felesége és egyik pesti hidunk névadója Erzsébet, a híres Sissy). Nekünk csak egy névelőnk van: az „a“ (csak a magánhangzóval kezdődő szavak előtt kap jóhangzás miatt egy z hangot: „az“). Mit kínlódnak még a tanult németek is a nemek szerint változó névelővel, a „der, die das“-szal, amelyeket aztán még nemek szerint is különféleképpen kell egyes számban ragozni.

Még újságíró társam is engem hívott, hogy mi a „Gulasch“ névelője? A lexikonban is megnézhette volna, de „egy magyar ezt biztosan tudja“, s hozzám fordult. Nos a Gulasch, az „das Gulasch“, tehát semleges az eszemadta. Hogy miért? Azt senki sem tudja. De az is talány, hogy miért hímnemű a hold (der Mond), amikor még a latin is nőneműnek mondta (luna), de ugyanúgy megfejthetetlen a nap nőnemű volta (die Sonne), bár a római hímneműnek tartotta (sol).

Bár vannak segédszabályok, amelyek a német főnév nemében utat mutatnak: a -mus végződések rendszerint hímneműek (Humanismus, Kommunismus, Darwinismus); a -heit, -keit

végződések nőneműek (Einheit = egység, Heiterkeit = derültség). A -nis végződésűek semlegesek (pl. Ereignis = esemény), mégis ezernyi a buktató. A ravasz külföldi bizonytalanság esetén a mondatot többes számúra kanyarítja, mert a főnév többes számban csak a nőnemű ragozást ismeri, s így veszélytelenül ragozhat.

S itt értjük meg, hogy miért veszik el íróinknak, költőinknek csodálatos szépségű mondanivalója a fordításban! De, ha gyermekeinknek mindezt megtanítjuk, akkor végre kiváló fordításokat olvashatunk majd. Hiszen mindkét nyelvet anyanyelvi szinten ismerik.

Mindenesetre vasárnapi ebédjeink nyelvtornája hasznos és jó. Minden szórványcsalád átveheti és gyakorolhatja.

1. 7 Mire volt jó „Anyanyelvi Konferencia“?

Ma már ez a mozgalom is másként működik, mint a 80-as években. Az elszakított részek gyermeknyelvi gond felvállalása dicséretes dolog. A kádári korszak - a nyelvművelők részéről kétségtelenül jó szándékú igyekezet - „eredményeit“, azonban 2 szinten megkérdőjelezzük:

Kilógott az ideológiai „lóláb“ a létrejött kiadványokból. Nem a Mikulás hozta az ajándékot, hanem a Télapó. Nem a Kisjézus eljövetelét hirdették a szövegek, hanem csak a Karácsonyt, amelyet néprajzi eseménnyé, napfordulói szokássá minősítettek. Még a karácsonyi énekekből is kicenzúrázták a Jézuskát. Lásd a „Nagykarácsony éjszakája“ első és második versszakát:

Nagykarácsony éjszakája,
A Kisjézus születése.
Szűz Mária édesanyja,
Mely gondosan ápolgatja.

A Kisjézus aranyalma,
Boldogságos Szűz az anyja.
Szűz Mária Isten anyja
Fogadj minket oltalmadba!

Csak a harmadik versszak „Kiskarácsony, Nagykarácsony, Kisült-e már a kalácsom?“ „fért“ rá a lemezre. Egyéb hamisítás: Móra Zengő ABC-jének egyik sorát „Jó az Isten, jót akar.“ kicserélték az összefüggéstelen „Jó az anya, jót akar.“ sorra. Még Gábor Áron

rézágyúját is megváltoztatták: „Édes rózsám Isten véled“ helyett a tetszetős, de nem eredeti sor „Édes rózsám a hazáért“ került az énekszövegbe.

A második észrevétel szakmai jellegű. Ezeket a könyveket ugyan a magyar nyelv kiváló ismerői állították össze, de alig lehetett tudomásuk arról, hogy tényleg mit igényelnek a szórványban élő gyermekek.

Így a tömbben élő (azaz magyar köznyelvű községek és városok) magyar gyermekek nyelvi gondjai lebegtek szemeik előtt, azaz azokból indultak ki.

Ha az Olvasó idáig jutott e munka olvasásában, akkor világos számára, hogy a mi nyelvi baj mások és sok esetben - a befogadó nyelvközegtől függően - egyediek. Pl. az itt élő gyerekek „nem hallják az ékezetet“: és, szél, eső, író, hó stb. és így persze írni sem tudják.

Az Anyanyelvi Konferenciák melléfogása nem volt csoda, hiszen a nyugati „vasárnapi iskolák“, óvodák 70 %-át a cserkészcsapatok tartották és tartják ma is fenn, s azokat, akik itt tényleg a gyermekneveléssel foglalkoztak, meg sem hívták a konferenciákra.

Dehát nem is a jó munka volt a cél, hanem a hangulatkeltés: „törődünk veletek“. Igaz, hogy mi is távol tartottuk magunkat ilyen „lólábas tanácskozás“.

1. 8 Mi a helyzet a „vegyesházasság“-ban élőknél?

Számos német feleséget ismerünk, aki kitűnően megtanult magyarul. De ez elsősorban nyelvi tehetség kérdése. A többség erre nem képes, bár társalgásunkból sok mindent megért. Itt nagyon jól bevált a közös megállapodás: a német házastárs beszéljen következetesen németül, és a magyar ugyanolyan folyamatossággal szóljon magyarul gyermekükhöz!

Legszebb példa erre Czakó Gyuri bácsi, akit 1957-ben Nürnberg mellett ismertünk meg. 77 éves volt akkor. 1906-ban jött mérnökként

- 26 évesen - a Siemens-hez. Ő is ilyen megállapodást kötött német feleségével. Az első világháború alatt a közös hadseregben szolgált. Még a frontról is visszaküldte 6-8 éves fia leveleit piros tintával javítva a helyesírási hibákat.

57-ben fia, a „Kisgyuri“ 47 éves volt. Teljesen hibátlanul írt, olvasott és beszélt magyarul, annak ellenére, hogy addigi életében csak 2 hetet töltött Magyarországon. Végtelenül sokat segített az 56-os menekülteknek. Megható volt látni, hogy német édesanyja milyen szeretettel és büszkeséggel hallgatta az apa és fia magyar csevegését!

A vegyes házasságból származó gyermekek közül is lett néhány a cserkészetben őrsvezető, segédtiszt (akiknek magyarságismereti vizsgát kell tenni magyarból, történelemből és a Kárpát-medence földrajzából) a Külföldi Magyar Cserkész Szövetség keretében. Tehát ezeknél is lehetséges a gyermek megtartása a magyarság számára, ha a házastárs megérti, hogy milyen kincset adhat a kétnyelvűségen keresztül gyermeke kezébe.

Hogyan is érthetnék meg gyermekeink másképpen, mint magyarul, Ady Endre csodálatos versét:

Kis karácsonyi ének

Tegnap harangoztak,
Holnap harangoznak,
Holnapután az angyalok
Gyémánt havat hoznak,

Szeretném az Istent
Nagyosan dicsérni,
De én még kisfiú vagyok
Csak most kezdek élni.

Isten-dicséretre
Mégiscsak kiállok,
De boldogok a pásztorok
S a három királyok.

Én is mennék, mennék,
Énekelni mennék,
Nagyok között kis Jézusért
Minden szépet tennék.

Új csizmám a sárban
Százszor bepiszkolnám,
Csak az Úrnak szerelmemet
Szépen igazolnám.

(Így dúdolgattam én,
Gyermek-hittel, bátran,
1883
Csúf karácsonyában.)

S milyen közénk valónak látta népünk a Kisjézust:

Rossz a Jézus kiscsizmája, sír a ködmöne.
Ázik-fázik, megveszi az Isten hidege.
Hogyha volna kiscsizmám, Jézuskának oda'dnám.
Bárányborös ködmönkémmel jól betakarnám.
Akkor hozzám hajolna, s talán meg is csókolna:
Boldogabb e széles földön senki sem volna.

2. Az első három esztendő

Már a fejezet elején kérjük az Olvasót, hogy a szövegben lévő példákkal ne elégedjen meg. A Függelékben még számos szöveget vagy forrásra való utalást talál!

2. 1 Az első esztendő

Egy ember életének ez fontos, az alapokat biztosító szakasza. Ez nyelvi életünkre is vonatkozik. Az a legjobb, ha a gyermek az anyatejjel együtt szívja magába anyanyelvünket.

Ekkor sok szülő elköveti azt a hibát, hogy ő veszi át a gyerek gügyögő nyelvét, sőt még kihangsúlyozza a gyakran hibás kiejtést. Pont fordítva kell tenni! Lassan, tagoltan és a szóvégződések elharapása nélkül kell a gyerekhez és a gyerek előtt beszélni. A gyermek hallatlanul jól hall, s a gondos beszédet, helyes beszéddel hálálja. Jó tudni, hogy az agyban való rögzítéshez legalább 20. 000 ismétlésre van szükség.

Az énekek tanítása persze még fontosabb, s éppen ez cserkészpedagógiánk bevált szabálya. A dallam és a szöveg együttes befogadása könnyebb, mint a szöveg egyedüli megtanulása.

Az éneket kössük össze lehetőleg a gyermekkel. Pl. „Ennek a gazdának szép kocsija van“ helyett énekeljük „Ennek a Bálintnak szép kocsija van“. Vagy a „Kiskutya, nagykutya mit gondolt magába’“ dallamára:

> Kis Lali, nagy Lali mit gondolt magába’
> Lekváros gombócot főzött vacsorára.
> Gyúrta kézzel-, lábbal, fűtötte is fával.
> Mégiscsak úgy kellett szétvágni baltával.“

Nagyon boldog lesz, és azt az éneket akarja majd mindig hallani, amelyikben ő is „szerepel“.

Nem győzzük eléggé kihangsúlyozni annak a fontosságát, hogy az éneklést mindig mozgással kapcsoljuk össze: térden lovagoltatva, ölben „táncizni“, hintalovon lengetni.

A kicsi ebben a korban kívánja és élvezi édesanyja, édesapja testközelségét. Így a kézujjain, lábujjain eljátszott „Kerekecske, dombocska“ neki nagy gyönyörűséget okoz. Nagyon szereti az apukával a szőnyegen tartott énekes tornát is. Szánjunk erre is néha egy negyedórát.

A mi gyermekeink nagyszüleiket csak a kommunizmus bukása után láthatták volna gyakrabban, de akkor közülük három már halott volt. Milyen örömmel fogadták az utolsó nagymama áradó szeretetét és babusgatását. Vigyük sokszor a gyereket nagyszüleihez, mert ez életfontosságú a nevelésben.

Persze a harmadik nemzedékű kicsinél már itt van a nagyszülő és a helyzet „rendeződik“. Persze ez sem általános. A fiatal házasoknak itt is gyakran el kell hagyni állás miatt a helyi magyar közösséget. A társadalom itt rendkívül mozgékony, s bizony sokszor „közösség ellenes“.

Mégis, mégis, becsüljük meg a nagyszülőket, akiket otthon sokszor tiszteletlenül „ősöknek“ neveznek.

Mese - mese meskete.

2. 2 A második életév

A második életévben meg kell kezdeni a gyermekversek, énekek játékos tanítását. Közkedvelt énekek:

- Debrecenbe kéne menni
- Szélről legeljetek
- Ennek a gazdának szép kocsija van
- Megy a gőzös, megy a gőzös.
- Cifra palota.
- Boci, boci, boci tarka
- Hopp, hopp katona.
- Katona bácsi hopp, hopp, hopp.
- Kis Lali, nagy Lali.
- Bújj, bújj zöld ág
- Hol voltál báránykám
- Gólya, gólya, gilice

Közkedvelt gyermekversek:

- Egyszer voltam nálatok
- Messze, messze valahol
- Pont-pont vesszőcske (rajzolva)
- Volt egy török Mehemed (Móricz Zsigmond)
- (pl. Weöres, Zelk és Nemes-Nagy versei)

De a <u>mesemondást</u> is el kell kezdeni már ebben a korban. Nem szabad azonban hosszú meséket mondani, hanem csak viszonylag rövideket. Példák:

- A kis kondás (Forró vizet a kopaszra)
- A kis kakas gyémánt félkrajcárja
- Aesopus meséi (állatmesék) stb.

A mese nem kell okvetlenül magyar tárgyú legyen. Fő az, hogy magyarul mondjuk. Lényeges az is, hogy a mesét betűszerint ismételjük. Megfigyeltük, hogy a gyermek a legcsekélyebb változtatást is észreveszi, és rögtön kijavítja. Kitűnő eszköz itt a

„Minden napra egy mese“ (az év minden napjára, Reich Károly nagyszerű rajzaival) c. mesekönyv, amelyet 1997-ben adtak ki.

Mi annak idején egy magyarra fordított angol mesekönyvet „365 mese - 365 napra“ használtunk, amelyet 1942-ben adott ki a Dante kiadó. Minden mese egy oldal, s ennél hosszabb mese alig kötheti le a kicsi figyelmét. Az új könyv jobb, de a régi is kiválóan bevált.

Napközben is mesélhetünk, de ekkor a képeskönyvek alkalmasabbak. A gyermek „látja“ is a történetet. Az oldalakhoz írt szövegen túl nevezzük meg többször a képen látható madarat, fát, állatot, embert, mesebeli lényt (pl. sárkány). A gyerek később önkéntelenül felismeri az alakokat és ismétli neveiket. Szerencsések vagyunk, ha módunk van a Duna-TV adását fogni. Magyarországon fel sem tudják fogni, mit jelent számunkra az a tény, hogy a magyar nyelv része lett a család esti szórakozásának. Itt este 17, 30-tól 18, 00 óráig rendszeresen sugároznak mesét.

Ez itt egy ügyes mókus.

De a kép nélküli, olvasott mese legyen mindig esti mese. Ezzel fejezzük be ebben a korban a napot. A mese mondanivalójával rövid ideig foglalkozik a gyermek, majd álomba merül.

Bár ebben a korban a gyermekek más anyanyelvű társaikkal is kitűnően eljátszanak, „megértik“ egymást, mégis jót tesz, ha rendszeresen más magyar kisgyerekkel is találkoznak. Ez adhat egy életre szóló kötődésre alapot. Ez szórványban sorsdöntő lehet.

Igen jól bevált nálunk a Baba-Kör, amelyben kisgyermekes anyák hetente egyszer találkoznak. Legtöbbször egymást látogatják

váltakozva és egy délelőttöt, délutánt együtt töltenek. Különösen a második életévtől fontos. A kis program az életkorhoz igazodik.

Az csak természetes, hogy a szülők baráti látogatásaikra kisgyermeküket is magukkal viszik. Nagyobb összejövetelek esetén (pl. névnap, Szilveszter, stb.) 16 éven felüli cserkészőrsvezetőt is megkérhetnek a kicsik játékos foglalkoztatására. A gyermekek rendkívül élvezik szüleik közös énekét és örülnek, ha olyant is énekelnek, amit ők is ismernek. Ezért vegyünk fel az „énekprogramba“ gyermekdalokat is.

Ilyenkor elkezdjük a <u>közös esti imát</u>. A meseolvasás után rövid esti imát mondunk. Lásd a következő fejezetet is (óvodás-kor):

Én Istenem, Jóistenem,
Becsukódik már a szemem.
De a Tiéd nyitva Atyám,
S amíg alszom, vigyáz reám.

Vigyázz én jó szüleimre,
Meg az én kis testvéremre.
Mire a nap újra felkel,
Csókolhassuk egymást reggel. Ámen.

Persze más imát is mondhatunk, sőt jó, ha a gyermek több esti imádságot megtanul.

2. 3 Az óvoda előtt

Persze az év fénypontjait a kicsik már a nagyobb gyermekekkel töltik. A Mikulást a cserkészcsapattal, a betlehemezéssel egybekötött karácsonyi ünnepséget az egyházközséggel, misszióval. Itt a kicsiket már angyalkáknak, kispásztoroknak öltöztetjük“. Élvezet látni-hallani, hogy a kicsik milyen lelkesen éneklik a „Nagyszakállú Mikulás", vagy a „Hallga, hallga csitt, ki zörget ott kint?“ című dalokat, milyen édesen felelnek a Mikulás kérdéseire, milyen örömmel „szerepelnek“ a karácsonyi műsorban.

Lényeg az, hogy a kicsik már ebben a korban észlelhetik: van a családnál is nagyobb magyar közösség. S ez rendkívül fontos a gyermek és a család számára.

„Nyelvében él a nemzet.“
Széchenyi István

A szórványban élő gyermekekről írja Benkő Zoltán a Vezetők Lapjában (Garfield, 1997, 86. sz. 9. old.):

„Külföldön felnevelt iskolás gyermekeink nehezen beszélnek magyarul. Kétségtelen, hogy egy megadott nyelvterületen nehéz egy másik nyelvet elsajátítani. Ez az állapot természetes s nem azért létezik, mert a lakosság többsége gonosz szándékkal gátolja a magyar nyelv megtanulását.

Sós lesz a víz melyet tengerbe, öntenek - a kicsi egyszerűen elveszik a nagyban. Egy pohár tengervíz is felhígul, ha tóba öntik.

Az ellenséget inkább saját lustaságunkban és képzelőerő nélküli hozzáállásunkban kell keresni.

Egy jellegzetes gyermek időbeosztása a következő: 50 % család/munka/szórakozás, 14 % iskola és 3 % cserkészet. Logikus tehát, hogy a magyar nyelvet otthon kell megtanulni.

A cserkészet komolyan tud segíteni, de nem tudja helyettesíteni a családban való magyar beszédet. A szülőké a felelősség java része. Gyermekeink kb. 300 órát töltenek évente cserkész keretben, tehát a cserkészvezetőnek is fontos szerepe van."

Mi ezért a 3 %-ért harcolunk.

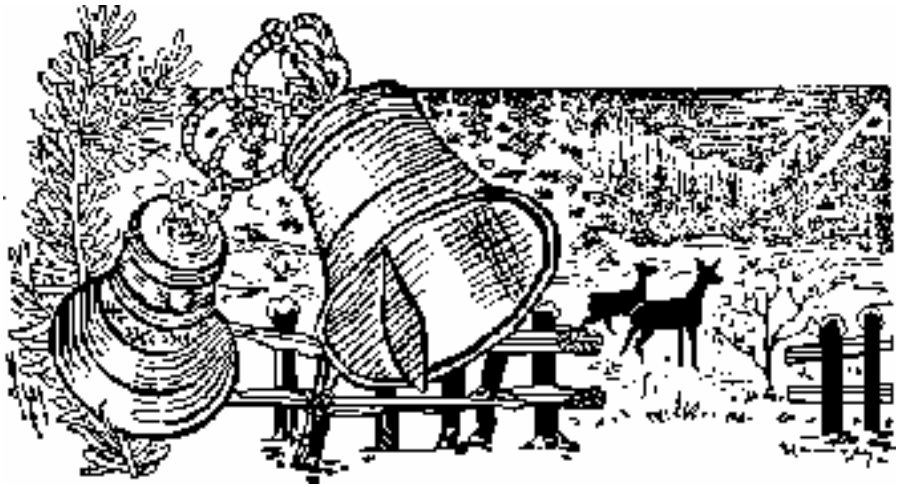

S egy másik megszívlelendő megállapítás:

„A nyelv fiam olyan, mint az asszony, elhervad, ha nem szeretik.
És ha egyszer elhervadt, nem tudjuk újraéleszteni".
Juhász Gyula: Szavak

3. Az óvodás kor

Ebben az időszakban kezdi meg a gyermek a társadalomba való beilleszkedést. Az óvoda szocializáló munkája ezért végtelenül fontos.

Nem azért visszük gyermekünket óvodába, hogy valahol legyenek napközben, és lehetővé váljék az anya tehermentesítése, hanem, hogy a gyermek megszokja: nem ő áll a középpontban, ő „csak“ része a csoportnak.

Alkalmazkodnia kell, s meg kell találnia helyét, a már családon kívüli közösségben is. Ehhez is gyűjtöttünk igen jól hasznosítható tapasztalatokat.

A gyermek, aki csak magyar szót hallott a családban, igen könnyen illeszkedik be nyelvileg is a másnyelvű közösségbe. Kisebbik fiúnk mondta az első óvodai nap után: „jól éreztem magam, nagyon sok játék és sok játszótárs van az óvodában. Csak ezek a bikficek egy szót sem tudnak magyarul.“ De pár hét múlva már jól „pötyögött“ németül a többi óvodással! Ne féljünk attól, hogy nehézségei lesznek a gyereknek. Bár nekünk ment volna annak idején ilyen könnyen a nyelvi beilleszkedés.

Ha az anya nem kényszerül munkát vállalni, akkor kerüljük a „napközi“-megoldást. Legjobb ugyanis a gyermek számára az, ha délben hazavisszük őt, és otthon étkezik. Különben félnapi óvoda is elég a szocializáláshoz.

Egyrészt azért, mert saját tapasztalataink is a félnapos óvodai részvételt támasztják alá. Idősebb fiunkat édesanyja ebéd után visszavitte az óvodába. Fiatalabb fiunk csak délelőttre kapott helyet, s nála sem folyt le eredménytelenebbül a beilleszkedés.

3. 1 Mi köze van az étkezésnek a magyarsághoz?

Másrészt, miért fontos az otthoni ebéd? Régi amerikai felismerés az, hogy a bevándorló a 2-3. nemzedékben elveszítheti a nyelvét, a 4. nemzedékben talán már nemzeti öntudatát is, de még az 5.-ben is őrzi nemzeti konyháját! Tehát a jó magyar konyha egy igen fontos nevelési eszköz lehet a gyermek magyarrá nevelésében!

Mesélje el az ebédnél részletesen, hogy mit csinált az óvodában. Este játsszuk el a gyerekkel magyarul azt, amit az óvodában tanult németül, vagy tanítsuk meg neki a megfelelő magyar játékot.

Ekkor elkezdhetjük az egyszerű és rövid, - de vidám - népdalok éneklését. Példák:

- Virágéknál ég a világ
- Megfogtam egy szúnyogot
- Kiment a ház az ablakon
- Mit csinálsz Tóbiás?
- Kinek nincsen kutyája, maga ugat este.

Az esti mesék közé beiktatunk valódi, de szintén rövid, népmeséket. Ilyeneket találhatunk Illyés „77 magyar népmese“ kötetében, és Benedek Elek halhatatlan mesegyűjteményeiben.

3. 2 Énekeljünk, de imádkozzunk is

Óvodáskorban meg kell növelni a közös imádkozást. Az esti imát már énekelhetjük. A közös étkezések előtt és után mondjunk imát. De nemcsak azért, mert istenfélő embert akarunk faragni gyermekünkből. Szokja meg a gyermek, hogy még a Jóistennel is magyarul beszélünk. Az esti mese után énekes imádságokat is beiktathatunk. Pl.:

- A napvilág leáldozott.
- Erdő szélén estéledtem. (népdal)
- Reggel: Ragyogva fénylik már a nap.

Amikor este együtt vacsorázik a család (vagy persze hétvégén ebédnél, vacsoránál) kitűnő alkalmunk van csodás népi imádságainkat elmondani.

Pl. egy háromszéki ima:

- Étkezés előtt:

  Ki asztalt terítesz az égi madárnak,
  Teríts asztalt, teríts, szegénynek, s árvának.
  Nyisd meg Atyám, nyisd meg, jóságos kezedet,
  S adj a koldusnak is tápláló kenyeret.
  Ételben-italban legyen bőven részünk,
  Gondviselő Atyánk, könyörögve kérünk. Ámen

- Étkezés után:

  Gondviselő Atyánk! Asztalodtól kelve,
  Szívből hálát adunk, kezünk összetéve.
  Áldd meg ezt a házat, s ennek a gazdáját.
  Fordítsd vissza néki szíves vendéglátást.
  Szánd meg a szegényt, a szenvedőt, az árvát,
  A Benned bízóknak viseld mindig gondját. Ámen.

Vagy, hogyan imádkoznak a palócok?

- Étkezés előtt:

  Mindeneknek szemei Tebenned bíznak Uram!
  Te adsz nekünk eledelt szükséges időben.
  Felnyitod szemeinket és betöltesz minket
  Áldásoddal. Ámen.

- Étkezés után:

  Gondviselő Atyánk! Hálát adunk Néked, mert jóltartottál.
  Tarts jól más szegényt is, a szűkölködőket.
  Mert megerősödött rajtunk igazságod és irgalmasságod,
  mely mindörökké fennmaradjon. Ámen.

Persze az általánosan ismert étkezési imát is mondhatjuk:

- Étkezés előtt: Édes Jézus! Légy vendégünk, Áldd, meg amit adtál nékünk. Ámen.
- Étkezés után: Aki ételt-italt adott, Annak neve legyen áldott. Ámen.

Vagy énekelve:

- Étkezés előtt: Ételünket, italunkat, Áldd meg Istenünk!
- Étkezés után: Ételt-italt, áldásodat. Köszönjük Urunk!

Mennyi önzetlenség van népi imáinkban. Nem csak magunknak kérünk, hanem minden rászorulónak. S ezzel erősítjük gyermekünk szociális érzékenységét is!

Fontos az is, hogy óvodáskorú gyermekünket rendszeresen vigyük magunkkal a magyar misére, vagy istentiszteletre. Ne féljünk, hogy a gyermek unatkozván sír, vagy mászkál, hiszen a Jóistennek az nagyon kedves. Különben is nézzük meg az olaszokat: a gyermekricsajtól alig hallani a miseszöveget. Azért családias náluk a mise/istentisztelet. Mise/istentisztelet után (amelyeket sok városban havonta egyszer tartanak) mindig az Otthonban, plébánián kávézunk. Ilyenkor köszöntjük a születésnaposokat és mise után

tartjuk meg ünnepségeinket (március 15, 1956 október stb.). A kisgyermeknek is ott a helye, mert megszokja a templomot, a gyönyörű magyar egyházi énekeket, az ünnepségeket, az együttlétet. Ne feledjük, hogy az elszakított részeken is, de főleg a nyugati szórványban főképpen az egyházaknak köszönhető fennmaradásunk!

3. 3 Mehetünk az állandó magyar gyermek-közösségbe

A negyedik életévtől vigyük a gyermeket negyedévenként a cser készgyűlésekre. Itt az anyukával, vagy az apukával együtt leül a kiscserkészek közé, nézi-hallgatja őket, esetleg játszik velük. Így szokja, ismeri meg a korban hozzáillő, de nagyobb létszámú magyar gyermekcsoportot. Ekkor dől el, hogy kedvet kap-e cserkészetre vagy sem? S ezzel döntünk közvetve arról is, hogy a német, vagy a magyar lesz a felnőtt-, illetve a gyermeknyelv.

Csak állandó magyar gyermekcsoportban való részvétel esetén válik a magyar nyelv is gyereknyelvvé. Ha a magyar nyelv a felnőttek nyelve marad (tehát a gyermek magyar játszótársak nélkül nő fel) akkor a német lesz a gyereknyelv, és megmaradása megnehezül.

Milyen csodálatosan adja vissza Ady Endre egy másik versében a karácsony áhítatos hangulatát:

Karácsonyi ének

Harang csendül,
Ének zendül,
Messze zsong a hálaének,
Az én kedves kis falumban
Karácsonykor,
Magába, száll minden lélek.

A templomba
Hosszú sorba
Indulnak el ifjak, vének
Az én kedves kis falumban
Hálát adnak
A magasság Istenének.

Minden ember
Szeretettel
Borul földre imádkozni,

Mintha itt lenn
A nagy Isten
Szent kegyelme súgna, szállna,

Az én kedves kis falumban
A Messiás
Boldogságot szokott hozni.

Bántja lelkem a nagyváros
Durva zaja,
De jó volna ünnepelni
Odahaza.
De jó volna tiszta szívvel
- Úgy, mint régen -
Fohászkodni,
De jó volna megnyugodni.

Ha ez a szép rege,
Igaz hitté válna,
Óh, de nagy boldogság
Szállna a világra.

Ez a gyarló ember
Ember lenne újra,
Talizmánja lenne
A szomorú útra.

Az én kedves kis falumban
Minden szívben
Csak szeretet lakik máma.

De jó volna mindent, mindent
Elfeledni,
De jó, volna játszadozó
Gyermek lenni.
Igaz hittel, gyermek szívvel
A világgal
Kibékülni.
Szeretetben üdvözülni.

Golgota nem volna
Ez a földi élet,
Egy erő hatná át
A nagy mindenséget.

Nem volna más vallás,
Nem volna csak ennyi:
Imádni az Istent
És egymást szeretni.

Karácsonyi rege,
Ha valóra válna,
Igazi boldogság
Szállna a világra.

A Karácsonyhoz, Szilveszterhez, a farsanghoz és Húsvéthoz tartoznak a hagyományos ételek is. Nagyon jó tapasztalatokat szereztünk ezen a téren is, hiszen ebben a korban már a gyermek tudatosan átéli az ünnepet. Mi palóc különlegességeket főzünk:

A Szenteste ételei:

- Gombás káposztaleves - Savanyúkáposzta leve kevés káposztával, szárított vagy friss gombával, jól betejfölözve.
- Mákos gubó: Újnyi vastagságú kelt tésztát sütünk, s 2 cm-es darabokra vágjuk. Forrásban lévő tejjel szűrőben 2-szer leforrázzuk. Cukros darált mákkal megszórjuk és forró vízben oldott mézzel, locsoljuk. Igen finom.

Ma már gyermekeink főzik unokáinknak. Vacsora után jön a Jézuska. Nem az érték, hanem a szeretet ötletessége fontos. Közösen énekeljük gyönyörű karácsonyi énekeinket gyertyafény és csillagszóró sziporkázása mellett.

Az éjféli misére persze elmegyünk. Ez a leglátogatottabb magyar mise az egész esztendőben.

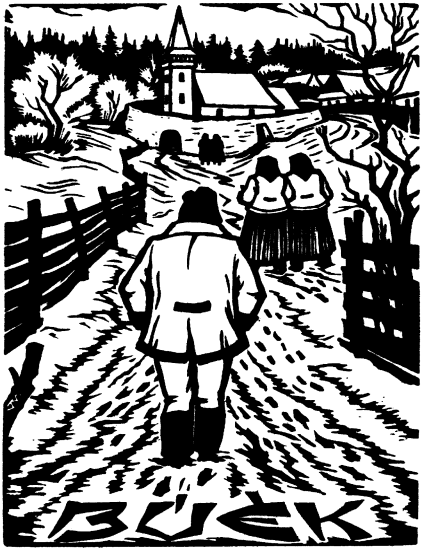

4. A kisiskolás-kiscserkész kor (5 - 10 év között)

25 esztendővel ezelőtt (tehát 1972 októberében) ismertük fel Majnafrankfurtban egy magyar cserkészcsapat megalakításának szükségességét. Ha gyermekeinknek nem teremtünk magyar nyelvű közösséget, akkor beolvadásuk gyorsabban következhet be.

De miért cserkészcsapatot?

Az egyetlen magyar emigrációs szervezet, amely ifjúsági munkát sikerrel végzett, az 1945 óta működő Külföldi Magyar Cserkész Szövetség volt. Az egész világon 70 csapat működik Teleki Pál és Sík Sándor útmutatása alapján. Cserkészparkokat hoztunk létre Fillmore-ban (USA), Sao Paulo-ban (Brazília), Melbourne-ben (Ausztrália), Mennersberg (NSZK); több cserkészházunk, otthonunk van.

4. 1 Embert faragni

Jelszavunk az „emberebb ember és magyarabb magyar“. Mikor volt osztályfőnökünk átvette az osztályt, akkor ezt mondotta: „Ne féljetek, matematikából, fizikából belétek verem a szükséges ismereteket. De én elsősorban embert akarok belőletek faragni“. A cserkészetben is az emberré-faragás áll az előtérben. Filozófiánk négy alapköve: Isten, Haza, Embertárs és Magyarság.

A cserkészmozgalom alapítója a cserkészéletet „egy nagy játék“-nak nevezte. Ez a játékosság - tehát az iskolaszerűség teljes kerülése - jellemző a cserkészmunkára. Lényeges, hogy a gyermeknek kell akarni a cserkészközösségben való részvételt, s nem elsősorban a szülőnek. Persze a szülői hozzáállás nélkülözhetetlen

S ne feledjük el: a cserkészet csak nevelési segítséget nyújt a szülőknek, de az ő nevelésüket nem helyettesíti. A szülők együttműködése elengedhetetlen. A szülőknek a cserkészetet a család életének alapelemévé kell tenni. Ne tántorítson el semmi

(televíziós adás, sportmérkőzés, vendég, kirándulás stb.) gyermekünk odaszállításától. Kéthetenként a szombat délutánt erre kell „áldozzuk“.

Ne féljünk, gyermekeink ezt az áldozatot fejlődésükkel hálálják majd meg. Mert higgyük el, nem az érvényesülés, a ház, az öröklakás, a nyaraló, az autó, a turista-út életünk legnagyobb teljesítménye, hanem a jól nevelt utód. Az „emberebb ember és magyarabb magyar“, akiben mi továbbélünk, akiért érdemes mindent megtenni.

4. 2 Tudatosan magyarrá nevelni

Ami cserkészetünkben jellegzetesen magyar, az a hagyományos népi értékeink tudatos ápolása. Többször táboroztunk már amerikai és német cserkészcsapatokkal. Ezek legtöbbször könyvből énekeltek egy-egy éneket tucatnyi versszakkal. Ámulva hallgattak minket, amikor 20-30 népdalt énekeltünk el kívülről és egyvégben. Nálunk tehát a gyermekek az igazi népi kultúrát ismerik és tanulják meg.

Ha több gyermekünk van, akkor figyeljünk fel, ha a gyermekek otthon németül kezdenek el beszélni. Ez jel arra, hogy a szóban forgó tárgyat németül jobban el tudják egymásnak mondani. Vitassuk meg velük magyarul ezt a témát, s fejlesszük beszédkészségüket. Nekünk sikerült elérni, hogy gyermekeink még a tízpercben is az iskolaudvaron egymással csak magyarul

beszéltek. Így a magyar nyelv kettőjük bensőséges, „titkos“ információcseréjét is biztosította.

Ha hozzánk látogató osztálytársaikhoz németül szóltunk, megdorgáltak minket: beszéljetek csak magyarul. Ha kíváncsiak rá, megkérdezik majd tőlünk, hogy mit mondtatok. S a tolmács szerepét rendkívül élvezték.

Persze a szórványban nagy a kísértés, hogy az utcán olyant is mondjunk, amit magyar nyelvközegben nem mondanánk. Erre vigyázni kell, mert a csúnya az mindig csúnya és még bizony pórul is járhatunk. Biztosan érti valaki, hiszen a magyar „világnyelv“.

Csapatunk 27 esztendő alatt több mint 300 gyermek neveléséhez nyújtott segítséget szüleiknek. Ha a gyermekek életútját végignézzük, büszkék lehetünk az eredményekre. Nemcsak öntudatos magyarok lettek, de sikeres és megelégedett emberek is. Egy sem züllött le közülük. S ma már volt „kiscserkészeink“ hozzák gyermekeiket a csapatba! Bár hivatalosan csak a 6. életév betöltése után lehet valaki kiscserkész, azt tapasztaljuk, hogy már egy évvel a beiskolázás előtt hasznos gyermekünket rendszeresen a cserkészgyűlésekre vinni. Tehát már a magyar gyermek-nyelvközösség részeként kezdi a németnyelvű első osztályt.

A kiscserkész kiképzési anyag kitűnő. A Kiscserkész-könyvek beszerezhetők és nagy segítséget nyújthatnak a szülőknek. A Szövetség külön képez kiscserkész-őrsvezetőket, és persze -

segédtiszteket is. A kiscserkész még nem tesz fogadalmat, csak ígéretet mond. Ehhez két törvényt kell betartani:

A kiscserkész engedelmes.
A kiscserkész szereti a rendet.

4. 3 Rendszerető és engedelmes gyermeket?

Nem vitás, hogy egy szülő gyermekétől főleg rendszeretet és engedelmességet vár el, szeretné leginkább megkapni. A többi (népdalok, faragás, játékok, magyarságismeret stb.) csak „cserkész -ráadás“!

A kiscserkész (régen „farkaskölyök“) „falkában“ él. Szereti és bízik a falka „vezérfarkasában“. Tehát itt a csoportos játék, a közös éneklés és a közös mesehallgatás feltétlenül szükséges.

Énektudásuk itt könnyű, rövid, vidám és főleg gyorsütemű népdalokkal bővül. S közben újra és újra ismétlik a korábban megtanult gyermekdalokat. A lassú dalokat is ízlelgetik. A száraz tábortüzeket mindig ilyen lassú dalokkal fejezzük be:

- Elindultam szép hazámból.
- Kis kacsa fürdik.
- Madárka, madárka.
- Este van már, késő este,

Zászlófelvonásnál gyakoroljuk rendszeresen a Himnuszt és a csapatindulót. Például a miénk így hangzik (Dallam: Zöldre van a, zöldre van a rácsos kapu festve.)

1. Majnafrankfurt városában esett meg az eset:
   Lehel vezér itt megtelepedett.
   Magyar cserkész kiállta a próbát:
   Felemeltük, s lobogtatjuk csapatunk zászlóját.
2. Ha hív minket Lehel kürtje nagytáborba megyünk.
   Vidámságban mindenkin túl teszünk

Reggelenként madárfüttyre, kélünk,
Esteledve az őzekkel nyugovóra térünk.

3. Erdőn-mezőn, hegyen-völgyön hangzik az énekünk.
   Kismadár is irigyli jókedvünk.
   A rossz idő nem ijeszt meg minket.
   Majnafrankfurti cserkészek álljuk a helyünket.

4. Tábortűzünk tiszta lángja az egekbe, felcsap.
   Körülötte ül az egész csapat.
   A jó útra mindig rátalálunk,
   Mert van egy biztos iránytűnk: Krisztus a királyunk.

S a tábortűz végén a „szeretetkör“ záróéneke: „Szellő zúg távol“ szívünkbe markol. A kiscserkészkor vége felé a gyermek énektudása legalább 50-60 dalra bővül.

A cserkész-szokások közé tartozik a születésnaposok közös köszöntése. Ekkor a „Serkenj fel kegyes nép“ kezdetű szép népdalt énekeljük, s a harmadik versszakban az ünnepelt nevét daloljuk („Annyi áldás szálljon Jánoska/Marika/Pistabá stb. fejére“). Szomorú, ha csak a „Happy Birthday“ jut az eszünkbe.

Ebben a korban az egyik leghatásosabb mese a részletekben felolvasott „Dzsungel könyve“ Kipling-től. Kitűnő a magyar fordítása és csodálatosan jók a rajzok. A gyermek ebben a korban hisz a szavak erejében, egy misztikus világban él. A vezérfarkas Akela őt mutatja be a falkának, őt védi a párduc Bagíra, őt tanítja a dzsungel medvetanítója Balu, őt edzi a félelmetes erejű óriás-kígyó Ká, s ő lesz Mauglival a vadon ura.

S mit ígérnek a „kisfarkasok“, a vezér Akelának?

„Akela! Mi megtesszük, ami tőlünk telik“

S mit felel rá az erős, bölcs vezér?

„Bízom Benned!“

S kívánhatnánk-e gyermekeinktől ennél többet? Megtenni, ami kicsiségüktől telik, s mi bízunk ebben az ígéretben.

Különben így szól a dzsungel dala:

Hogyha jő az alkony falka, összeül
A nagy szikla tövében egy máglya körül.
Dzsungel, dzsungel, dzsungel, dzsungel.
Te szép, te drága, jó.
Téged, téged imád, imád,
Minden dzsungel-lakó.

Hasonló ihletésű és szívesen hallgatott a “Mondák könyve“ (Komjáthy), amely az egész magyar mondakincset összefoglalja a világ teremtésétől Árpád fejedelemig. De csodás népmeséink főhőse (a 3 királyfi közül a legkisebbik), aki 3 próba után a táltos, a jó tündér segítségével győzedelmeskedik, ugyanilyen rejtelmes világba vezeti gyermekünket. A gyermek 8 éves koráig a szülő olvassa/mondja az esti mesét. Attól kezdve váltunk. Egyik este a gyerek olvassa a mesét és a következő este a szülő. Így rávezethetjük a gyermeket a magyar szövegek olvasására.

Mikor a betűvetést megtanulta az iskolában, akkor elővesszük Móra Ferenc „Zengő A-B-C“-jét és játszi könnyedséggel tanulja meg a gyermek a jellegzetesen magyar betűket, hangokat (cs, gy, ly, ny, sz, ty, zs és dzs - csirke, Gyuri, lyuk, szamár, tyúk, Zsuzsi és findzsa), valamint az ékezetes, tehát hosszú hangok írását.

Akkor látják a gyermekek, hogy a bonyolult német szabályköteg: nyújtó h (Mahnung), magánhangzó-kettőzés (Moor), a nyújtó ie (Bier), a jelzés nélküli hosszú kiejtés némely szó első szótagjában (aber, Gabel, Fabel, Ton stb.) mennyivel nehezebben alkalmazható, mint a magyar szabály: minden hosszan kiejtendő hang vesszőt kap.

A gyermek testileg ilyenkor szakaszosan fejlődik. A hirtelen növekedést felváltja a hízás, majd újból „nyúlik“ a gyerek. Ez szellemi fejlődését ugyan kevéssé befolyásolja, de ne várjunk el töretlen felfelé ívelést. Nem véletlen, hogy e kor vége felé, 8 éves korban, jön az elsőáldozás, vagy később az első úrvacsora, amikor a gyermek értelme annyira megnyílt, hogy a Jézuskával való egyesülést talán még nem érti, de lényegét már sejti.

4. 4 És sokat játszunk

A <u>közös játékokkal</u> jön el az ideje a kiszámoló versek tanulásának: „An tan témusz. Szóraka témusz“. Vagy a másik réges-régi kiszámoló: „Ekete, pekete, cukata pé, Ábel - Bábel dominé. Csiszi á, csiszi bé, Csiszi - csoszi kompóté“. Másik: Ó - ó -ó, tündérkaszinó. Nagybetűvel rá van írva: Te vagy a fogó. Vagy: „Megy a tigris hazafelé. Lóg a farka ezerfelé“

Nagyon élvezi a gyerek a tréfás kérdéseket is:

Fajankó ment Piripócsra,
S találkozott 3 tóttal.
Három tótnak, három zsákja,
Minden zsákban három macska.
Hányan mentek Piripócsra? (Egyedül ment)

Vagy: Melyik várban nem laknak katonák? (A lekvárban)

Vagy: Mi ez? (Az ingaóra)

Cin-cin cinege,
Pin-pin pinege.

Vason megyen, vason jár,
Vas a peperkéje.

Az időszak végén már nem érzi jól magát a „kicsikkel“. Ő is „nagy cserkész“ akar lenni, s egy jó kis „bandában“, baráti körben, azaz az őrsben élni. Ő a leglelkesebb résztvevője a népi játékoknak: „Elfogyott a krumplileves.“, „Körben áll egy nagy szamár.“ Futballozik, métázik stb. Szívesen van a nagyobbak között. Ilyenkor már megfigyeli a kiscserkész, hogy a nagyobb cserkészek nemcsak a foglalkozáson vannak együtt, hanem együtt járnak moziba, születésnapon őrsben főzik a paprikás-krumplit, őrséget állnak, portyáznak, nehéz akadálypályán mennek végig. Szóval már lényegesen „nagyobbak“ és közelebb vannak az áhított felnőttséghez.

Igen jól beváltak őszi hétvégi táboraink, amelyeket korcsoportok szerint (tehát a kiscserkészeknek is külön) tartunk meg valamelyik Ifjúsági Szállóban (Jugendherberge). Itt összefog a majnafrankfurti, a mainzi és a heidelbergi csapat és a kiscserkészeknek is élményt nyújtó programmal kedveskedünk.

Mindezekből kivehető, hogy önkéntes munkánk milyen sokrétű és felelősségteljes. Azonban a szülők áldozatvállalása nélkül bizony semmit sem tudnának cserkészvezetőink elérni. Majnafrankfurtban a szülők kéthetenként átlagban 2 x 20 km-t autóznak, és ekkor rámegy a szombat 14.00 órától 21.00 óráig. De, ha ezt nem vállalják, akkor gyermekük jövője ellen döntenek. Csak a rendszeres jelenlét segíti célunk elérését, gyermekeink emberré és magyarrá nevelését!

De ugyanolyan fontos, hogy meg tudjuk-e nyerni a gyermek szívét. Éppen a kölyökkorban (a kiscserkész-kor) jönnek a hívások a

sportegyesületekbe, s ma a mérkőzéseket szombaton tartják, nem úgy, mint valaha vasárnap délelőtt. A gyereknek választani kell, hogy hová akar menni. S bizony „vereségnek“ érezzük az elmaradást. Bár a cserkészet elitet, a magyar elitet akarja itt és otthon kinevelni, s eleve nem lehet mindenki az elit tagja, mégis fáj a „lemorzsolódás“. Otthon, magyar környezetben ez nem jelent gond, de szórványban bizony népcsoportunk egyetlen sokat ígérő ifjú tagjának az eltávolodása is igen szomorú. Mi nem engedhetjük meg magunknak, hogy egy szép jövőjű magyar gyermek elvesszék!

Bizony ez az időszak is döntő a nevelésben. Itt indítjuk a közösség felé (a magyar közösség felé is) gyermekünket. Isten adjon sok elhivatott szülőt és mosolygós gyermeket!

Karádi leánykarikázó

Szórakoztató fejtörő. A világ legkönnyebb találós kérdései:

1. Meddig tartott a százéves háború?
2. Melyik országban gyártják a panama-kalapokat?
3. Hol termelik a híres Dijon-mustárt?
4. Hány csillaga van a Göncöl-szekérnek?
5. Mely hónapban ünnepelték a szovjetek az októberi forradalmat?
6. Miből készítik teveszőr hajkefét?
7. Milyen állatról nevezték el a Kanári szigeteket?
8. Mi volt VI. György angol király keresztneve?
9. Milyen színe van violetta-cinkének?
10. Meddig tartott a harmincéves háború?

Megfejtés a 163. oldalon!

A kicsiknek is egy találós kérdés:

Hogyan megy be négy istállóba öt ló, ha mindegyikbe csak egyet teszünk?

Ez a megoldás.

Nem azt mondtuk, hogy mindegyikbe egy lovat,
hanem azt, hogy "egyet" teszünk...

Ö	T	L	Ó

5. A „nagyiskolások“ A cserkészkor három szakasza (10 -16 év)

Ezt az időszakot a cserkész próbarendszer alapján három részre bonthatjuk. Ez a három szakasz a gyermek szellemi és fizikai fejlődésére épül és évtizedes nevelési tapasztalatokat, foglal össze. A Cserkészkönyvek segítségével azonban a gyermek a családon belül is képezhető. Elővesszük, pl. az első szakaszban az I. sz. Fiú- vagy Leánycserkészkönyvet. Annak belső borítólapján található a próbarendszer táblázata. Ez világosan mutatja, hogy **minden korcsoportnál részpróbákat csinálunk** a gyermek korabeli képességei és érdeklődési szintje figyelembevételével. Ez évtizedek óta bevált anyag és a gyermek figyelmét leköti:

5. 1 Az első szakaszban (10 - 12 év) „Táborverőt“ nevelünk.

- A jellemnevelést segíti a tanítvány-részpróba. Meg kell tanulni a cserkészindulót, a tíz cserkésztörvény szövegét, értelmezését, a fogadalom szövegét, s tanúságot tenni a rendszeres és áldozatos segítőkészségről. Nézzük csak a 10 törvényt, amely nem más, mint egy útmutató a bibliai 10 parancsolat gyakorlati megvalósításához:

    1. **A cserkész egyeneslelkű és feltétlenül igazat mond.**
    2. **A cserkész híven teljesíti kötelességeit, amelyekkel Istennek, hazájának, embertársainak és a magyarságnak tartozik.**
    3. **A cserkész, ahol tud, segít.**
    4. **A cserkész minden cserkészt testvérének tekint.**
    5. **A cserkész másokkal szemben gyöngéd, magával szemben szigorú.**
    6. **A cserkész szereti a természetet, jó az állatokhoz és kíméli a növényeket.**

7. **A cserkész feljebbvalóinak jólélekkel és készségesen engedelmeskedik.**
8. **A cserkész vidám és meggondolt.**
9. **A cserkész takarékos.**
10. **A cserkész testben és lélekben tiszta.**

- A csodaszarvas-részpróba a cserkésztudást alapozza. Főbb hun-magyar mondák, rovásírás, íjazás, tíz állatnyom felismerése, 10 útjel ismerete, 10 sípjel, 10 egyszerű csomó, a tájékozódás 3 módja, 2 napos kirándulásra hátizsák-csomagolás, tűzrakás módjai, szalonnasütés, egy éjszakát sátorban tölteni, egy órát egyedül az erdőn. Mindig példának hozom fel a „kötélrövidítő egyszerű kettőst“.

Ez nem más, mint a cipőfűző megkötésének egyszerű és biztos módja. Gyorsan köthető és sohasem bomlik ki. Nincs szükség egy „görcsre“. Mivel 5 éves korunktól naponta legalább kétszer kötjük cipőfűzőnket, egy 60 éves ember kb. 37. 950 kötést csinál. Ha a cserkészetben ezt a csomót megtanultuk, akkor egy életre szóló ajándékot kaptunk. De csemegeként lássuk a több ezeréves rovásírást:

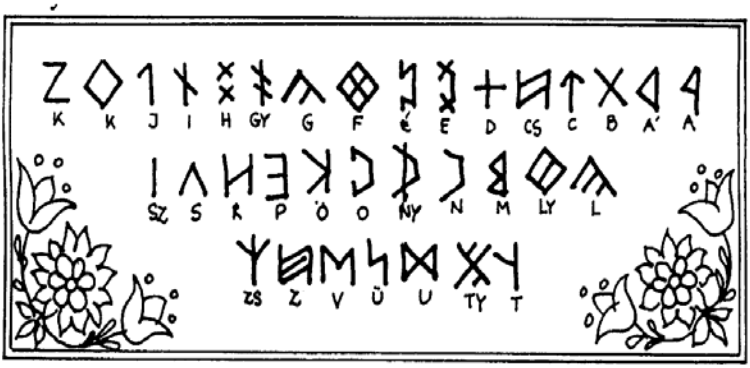

Kedves Olvasó! Írd le a neved rovásírással. Vigyázz! Jobbról-balra haladunk.

- A vérszerződés-részpróba az embertársak szolgálatát tanítja. Alapvető egészségügyi szabályok ismerete. Rendszeres reggeli torna. Az elsősegélynyújtás elemi szabályai, sebek és vérzések kezelése. Segítség a családban. A napi jótett.
- A szemfüles fiú részpróbája a magyarságismeret növelését szolgálja. Himnusz, Székely-himnusz, Szózat ismerete. Címerünk lerajzolása. A cserkészet és a magyar cserkészet rövid ismerete. Egyenruha és viselése. Jelentéstétel. Őrség és naposi szolgálat. Családod eredete, a családfa felrajzolása. Lakóhelyed ismerete. Sikeres részvétel megfigyelő játékokban. Legalább 20 népdal éneklése.

Milyen érdekes a családfa felrajzolása. A gyermeknek fogalma lesz arról, hogy ő honnan jött, milyen ősök génjeit hordozza magában. Arra csak utalnunk kell, hogy ez igen kiváló alkalom a gyermekkel való beszélgetésre, az elődökről mondható mesére.

- A vasgyúró-részpróba a testedzést célozza. Őrsi és erőt igényelő játékok, magyar népi játékok. Futás, menetelés, hegymászás, fáramászás, kődobás. Favágás, ásás (legalább fél köbméter földet kiásni). Saját testméreteket ismerni, távolság és magasságbecslésre felhasználni.

Ha egy ember a saját testmagassága segítségével, pl. egy torony, magasház magasságát megközelítő pontossággal becsülni tudja, akkor valami értékeset kapott a közösségtől.

Sajnos ma ezt az anyagot sem az iskolában, de semmiféle más ifjúsági egyesületben sem sajátíthatja el a gyermek! A családban sem jut erre idő.

5. 2 A második szakasz (12 - 14 év) a Honkeresőké.

- Itt a 2. sz. fiú- vagy Leánycserkészkönyvet forgatjuk haszonnal. A jellemnevelést a hitvalló-részpróba segíti. Istennel szembeni kötelességeink (viselkedés, életvitel, imádkozás, hitismeret). Hazánkkal szembeni kötelességeink (vigyázni a magyar név tisztaságára, növelni jó hírét, megmaradni magyarnak: magyarul

írni és olvasni, becsülni a magyar nép értékeit, jó csapatmunkát végezni, a befogadó ország jó polgárának lenni). Kötelességek embertársainkkal szemben. Minden ember testvér. Harc a vallási, faji és nemzetiségi előítéletek ellen. Gyakorlati segítőkészség. A napi ima, a felebaráti szeretet imája. Jellemfejlesztés a cserkésztörvények szellemében. Önismeret, küzdelem a hibák ellen, kiállás a jó védelmében, szemben a romlott közhangulattal. A gúnyolódók butasága. Állhatatosság, kitartás a küzdelemben.

Itt kezdjük az emberszeretet kézzelfogható gyakorlását. Mit jelent a napi jótett szüleinkkel, osztálytársainkkal és környezetünkkel szemben? Ekkor tanuljuk meg, hogy a jó cserkész, az jól tanuló diák is.

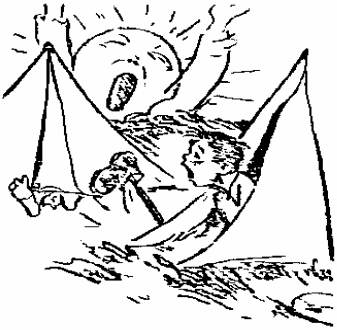

- A cserkésztudás növelését itt a kalandozó-részpróba adja. Csapattábor, sátorverés és -díszítés. Tábori szerszámok használata, karbantartása. Újabb csomók ismerete, fafaragás, térképismeret és -olvasás, 20 %-nál kisebb hibával magasságot, s távolságot becsülni, morze-, zászló-és karjelek ismerete, tűzhelykészítés, egyszerű ételek főzése, 3 éjjeli őrség, cserkészjátékok, táborköltsége felét megkeresni. Néha nagyokat nevetünk sátorverésnél a szülők ügyetlen segítségén. Bizony gyermekeik sokszor gyorsabban állítják fel őrsi sátrukat.
- A táltos-részpróba az embertársak szolgálatára tanít. Mit kell tenni baleseteknél az orvos érkezése előtt? Elsősegély törésnél, ficamnál, rándulásnál. Égési, fagyási sebek ideiglenes ellátása.

Mit tegyünk áramütés, mérgezés, marás, harapás esetén? Hogyan távolítsuk el a szálkát, s tisztítsuk a szemet? Az egyéni mentődoboz tartalma. Alapvető betegápolási ismeretek. A példás őrsi munka alapelemei.

Milyen jó volna, ha pl. egy autóbalesetnél (még ha nem is mi vagyunk a sérültek) mindezeket mi felnőttek is tudnánk.

- A halász-vadász-részpróba a magyarságismeretet növeli. 5 magyar állatmese ismerete, 50 népdalt kívülről tudni (ebből 10 a földmívelésről), háziállatok, kerti vetemények, időjárás változásai, felhőfajták, időjóslási „szabályok“, nyomkeresés, lopódzkodva fényképezett erdei állatok képei, horgászfelszerelés összeállítása és használati ismerete, halsütés. Egy teljes nap egyedül az erdőn. Ma, amikor divat a természet szeretete, a természetes élet és ételek fogyasztása, akkor ez mind újdonság. Csak nekünk nem. Mi 1910 óta együtt élünk a természettel.
- A bujdosó-részpróba a testi erőnlétet fejleszti. Önnevelés (pl. 3 napon cukor nélkül inni a teát), önmegtartóztatás (1 hétig csak 1 főétkezést fogyasztani), egyéni akadályverseny, kerékpározás (javítás is), úszás (fürdési szabályok). 2 éjjeli gyakorlat. Megfigyelő verseny.

Ugyan időszerű-e ma a böjt? Ma, amikor senki sem akar semmiről lemondani. Amikor a „jólétet“ igazoló tárgyak és eszközök tömegével bástyázzuk körül magunkat. Aki a böjt spirituális értékét felismeri, annak később nem kell a „vonalaiért“ koplalni.

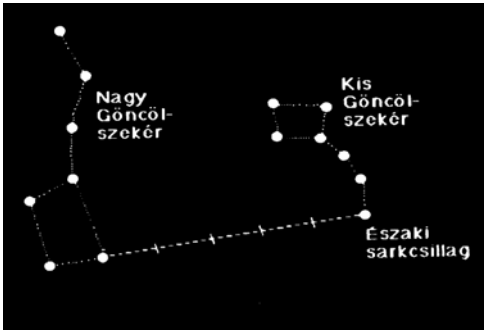

A magyar nótában énekeljük, hogy 7 csillagból van a Göncöl szekere“. Pedig 8 csillagból áll, mert a rúd hajlatánál 2 csillag van. Az alig látható a „Kisostoros“, a magyar szemvizsgáló csillag. Ha azt még szabad szemmel látjuk, nincs szükségünk szemüvegre.

5. 3 A kamaszok lesznek a Honfoglalók (14 - 16 év)

A harmadik korcsoportot a kamaszkorba kerülők alkotják. Itt már Honfoglalók leszünk. 3. sz. Cserkészkönyv. Ez bizony a legnehezebb kor manapság. A cserkészet itt is hathatós segítséget nyújt. Minden kamasz nagyon érdeklődik a világ és nemzete iránt. Keresi azt, hogy ő és mi magyarok mi végett vagyunk a világon, hol a helyünk. Ekkor kezdi megérteni, hogy neki kell célokat kitűzni és állhatatosan a megvalósítást, végezni.

- Az apostol-részpróba a jellemnevelést szolgálja. Az apostoli küldetéstudat ébrentartása. Havi részvétel cserkész vitaesteken. A kor baj megítélése a cserkészet eszméi segítségével. Példamutató élet. Apostolkodni, de hogyan, hiszen ez ma nem modern. Mindenki a világ másik végére tekint, s nem veszi észre a környezetében élők nehézségeit. Mit tehetek környezetemben az emberekért? Teleki Pál mondotta egyszer, hogy „a jó szándék tett nélkül nem ér semmit.“
- A Juliánus barát-részpróba a cserkésztudást bővíti. A honfoglaló magyarok életmódja. A csillagos ég (Sarkcsillag=Vastuskó, Göncöl szekér, Halak, Orion, Hadak útja stb.) Térképvázlat

készítés, látrajz, menetidő számítás, útirány betartása. Főzés. Tábori építmények (rúdkötözéses bástyák, székely kapuk, oltárok stb.) Ha csak a paprikás krumpli főzését tanítjuk meg a gyermeknek, már igen sokat adtunk neki ebben a készételes világban.

- A IV. Béla-részpróba az embertársak szolgálatára készít fel. Az emberi test. Hordágykészítés, mentőláda, vízből mentés, jégből mentés, tűzből mentés. Baleset megelőzés, gyógynövények és gyűjtésük, házi gyógyszerek készítése. Emberszeretet. Természetvédelem: a természetjárás szabályai, a tűzkezelés szabályai.

Megdöbbentő volt számunkra, hogy pl. a zöldek egy esti tábortűz után a parazsat az erdőben egyszerűen ott akarták hagyni. Utálkozva nézték, hogyan oltottuk a tüzet (víz hiányában levizeltük) és marokban hordtuk a földet a parázs lefödéséhez. Ez persze nekünk természetes volt. Ők meg otthagyták volna a szeretett „német erdejükben“ a nyílt parazsat.

- A Tinódi-részpróba magasabb fokú magyarságismeret. Lantosok, igricek, hegedősök, regösök. Népdalaink tájnyelvei, az év népszokásai, népi táncaink tájanként, népviseletek, népi díszítőművészet (kéreg, csont, szarumunkák, bőrmunka, szőttes és hímzés, fafaragás, népi építészet). A magyar nép történelmi szerepe (más népek megbecsülése, szabadsághőseink). A magyarság értékei: művészetek, tudományok, sportok, utazók és felfedezők. Cserkésztörténelem, magyar cserkészek a Kárpát-medencében és az egész világon. Tábortűzvezetés (tervezés, levezetés).

Ekkor tanulják a fiatalok a tábortűzi szereplések után most már alaposabban a <u>személyes fellépés</u> titkait. Számos esetben lettek felnőttként cserkészeink vállalatuknál megdicsért előadók, s mindig büszkén vallották be, hogy ők ezt a cserkészetben tanulták. Tehát az életre tanulunk.

- A Toldi-részpróba a kamaszok erejére szabott. Egyedül 24 óra az erdőben. Portya és mozgótábor szervezése, vezetése,

teljesítménypróba, sport, alaki kiképzés, házimunkák, kisebb javítások a házban. Sok ember még egy szöget sem tud falbaütni. Ilyen cserkész nincs!

A 3 Fiú- és Leánycserkészkönyv megvásárolható, és részletes tartalmával minden szülőnek vezérfonálként igen jól használható. Használjátok sikerrel.

5. 4 Egy-két gondolat a cserkészetről

Az Olvasóban bizonyára felmerült már a kérdés: Csak a cserkészet képes mindezek továbbadására? Nos, már említettük, hogy a nyugati szórványban csak a Cserkész Szövetség tudott fennmaradni.

S nemcsak megmaradni, hanem tovább is fejlődni. Sőt! A kommunizmus bukása után a mi segítségünkkel újból virágzásnak indult a magyar cserkészet az egész Kárpát-medencében.

Kicsit büszkék lehetünk, hogy mi őriztük meg a cserkészeszmét, és mi képeztük ki és avattuk fel az első otthonról kihozott magyar cserkésztiszt-jelölteket, Mi fedeztük Cserkészkönyveink otthoni kiadását, segítséget nyújtottunk az újraindításhoz. Ha ma Magyarországon, Erdélyben, Felvidéken, Kárpátalján és Délvidéken többtízezer magyar cserkészt tarthatunk számon, a kicsit a mi eredményünk is.

Azt is jó tudni, hogy a szomszédos országok újrainduló cserkészete, az ott már kitűnően működő magyar cserkész-szövetségek mellett, csak gyermekcipőben jár. Az ő emigrációjuk (kivételek az esztek, litvánok és lettek) nem volt képes egy ifjúsági szervezetet sem létrehozni és fenntartani.

Persze tudjuk, hogy az elnyomatás éveiben sokan gyermekeiket természetjáró csoportokhoz vitték, s ezekben is sokhelyütt titokban cserkészmódszereket alkalmaztak, és a cserkészeszményeket követték. Még az Úttörő Központ is összehívott a 70-es években idős cserkésztiszteket és leíratta velük a cserkészmódszereket.

Azonban a módszerek az eszmei tartalom nélkül vajmi keveset érnek. Isten tagadása révén az emberi élet főpillére eltűnt. A régi magyar hazáról még beszélni sem volt szabad, múltunkat nem egészében, hanem az ideológia alapján „kiherélve“ írták meg. A szocialista haza, magyar hazánk torz képéve szűkült, (amely ráadásul eltörpült a „nagy“ Szovjetunió árnyékában). Az embertárs szeretete nem illette meg az osztályidegent és osztályellenséget, sőt gyűlölettel kellett rájuk nézni.

A magyar cserkészet alapításától kezdve ökumenikus. Így a cserkészet volt az a közös nevező, ahová protestáns, katolikus és unitárius (de még izraelita is: 1926-ban 16 zsidó csapatunk volt) istenhívők gyermekeiket közösen nevelhették. Ez a felállás a nyugati szórványban, de otthon is, ma is érvényes.

1948 előtt (tehát a betiltás előtt) a cserkészet főleg városi diákmozgalom volt. Az emigrációban ez nem volt lehetséges, s ma egy iskolán kívüli szervezet: az ipari tanulótól a diákig mindenkié. Örömmel látjuk, hogy a magyar cserkészet a Kárpát-medencében ma a falu, a kisváros, a főváros iskolán belüli és kívüli cserkészete lett.

Régen a külön fiú- és leányiskolák révén csak külön fiú és leánycsapatok alakítása volt lehetséges. Különben a magyar leánycserkészet csak a 20-as években indult meg. Mi a szórványban eleve rá voltunk utalva a vegyes csapatok alakítására. S itt ért minket a meglepetés: „gyenge“ leányaink sokszor jobban

bírják a sátorozást, a tábori életet, mint az „erős“ fiúk. Ugyanakkor a fiúk szívesen varrnak, főznek és sütnek.

Így egy jó versenyszellem alakul ki a fiúk és a leányok között. Természetesen a leányőrsökben a Leánycserkészkönyvek alapján folyik a kiképzés, amelyek a gyermekleányok sajátos gondjait dolgozzák fel.

Mellékesen: 25 esztendő alatt csapatunk táborain soha-sem történt egyetlen, az „erkölcsbe ütköző“, eset sem. Különben ma az egész világon dominálnak a vegyes csapatok, s nem csak a magyar cserkészetben.

Persze a magyar gyermekközösség a lényeg. Ezt persze a Kárpát-medence szórványaiban másképpen is meg lehet szervezni. Ministráns-csoport, természetjáró-egyesület, faragó-iskola, táncház együttes kicsiknek, hagyományőrző csoport stb. De ma már a cserkészet mindenütt ott van a Kárpát-medencében, s a bevált és a helyi gond átszabott program megtalálható. S a kipróbált módszerek alkalmazása akadálymentes.

5. 5 A népdalról és a „magyar nótáról“

Az előző fejezetekben mindig népdalokról beszéltünk. Miért nem tanulunk, tanítunk „szép magyar nótákat“, műdalokat? Attól eltekintve, hogy mi mindig a „tiszta forrásból“ szeretnénk meríteni, évtizedes tapasztalatunk késztet a népdalok különös megbecsülésére. Azt látjuk ugyanis, hogy még a magyar nyelvhasználatban gyenge gyermek is játszva tanulja meg a népdalt a hozzátartozó szöveggel együtt.

Miért van ez így? Nos a „magyar-nótát“ a zeneszerzők és szövegírók énekeseknek írják - sokszor egy bizonyos és ismert énekesnek. Ennél fogva éneklésükhöz szükség van egy megfelelő hangterjedelemre és iskolázottságra. Így sokszor nem is a nótát, hanem az énekest szeretjük.

Arról nem kívánunk beszélni, hogy a legtöbb műdal szövege giccses és hamis érzelmeket tükröz, inkább érzelgős, mint érzelmes. Még jótorkú felnőttek is belesülnek a „szép magyar nótába“, de a közös ének azonnal szárnyal, ha a nótázók népdalba kezdenek. Hát mennyivel nehezebb egy gyermeknek a műdal éneklése? A népdal csiszolt, mint a gyémánt, tömör - sokszor pár sorban egy életet elmond -, tiszta lírájú.

Egy példa:

Tavaszi szél vizet áraszt, virágom, virágom.
Minden madár társat választ, virágom, virágom.

Hát én most már kit válasszak, virágom, virágom?
Te engemet, s én tégedet, virágom, virágom!

Zöld pántlika könnyű gúnya, virágom, virágom,
Mert azt a szél könnyen fújja, virágom, virágom.

De a fátyol nehéz gúnya, virágom, virágom,
Mert azt a bú nyomdogálja, virágom, virágom.

Persze a népdalszámba menő Petőfi verseket (Kis lak áll a, Befordultam a konyhára stb.) szívesen énekeljük, s még a Dankó Pista dalok némelyike is különb, mint pl. a hírhedt „Akácos út.“

Szóval a népdal a gyermeknek is igazabb, könnyebb és szívhez szólóbb.

Néha igen szomorúak vagyunk, amikor „otthonról“ jön új kiscserkész testvérünk. A lángeszű Kodály-módszer ellenére, énektudásuk és -szeretetük igen gyenge. S öröm megfigyelni, hogy itt pár hónap után milyen lelkesen énekelnek, és mennyi népdalt tanulnak meg könnyedén.

De mi történik otthon?

Hogyan veszik el a gyermektől a veleszületett ének-készséget? Hol vannak énektanáraink, hol van a „Repülj páva“ és a sokáig agyonhallgatott „Táncház-mozgalom“ hatása?

És sajnos a kádári időkben menekülők, még mozgalmi énekeket is alig tudtak énekelni. Szeretnénk hinni, hogy ezen a téren is lesz változás.

Vagy Közép-Európát is elönti majd a lélektelen gépzene? Éneklés helyett - amely legfontosabb önkifejezési eszközünk - csak passzív énekhallgatás lesz az uralkodó? Ezen a téren is, szükségtelenül is, szegényedünk?

Szándékosan, vagy nemtörődömségből? A római mindig azt kérdezte: „cui bono?“ - kinek jó ez? Mindenesetre ez gyermekeinknek, nemzetünknek nem jó!

Mégis mi Sík Sándorral, a papköltővel, együtt mondjuk ma is:

„Hiszek!
A kevesek egymásba tett kezében,
A testvérszóban, a bajtársmarokban,
Az érben, mely patak lesz és folyó,
És halott tengerbe életet zuhant,
A Szépségben, hogy szebb és édesebb
A rútnál, és szürkét széppé tehet.
A tiszta vízben, hogy sodorni tud,
És ragadóbb a szennyvíz áradásnál.
A vízözönben, szeretetözönben,
Jóság-galambban, lélek-Ararátban.“

(Sík Sándor, A megyeri hitvallás, 1926, részlet)

Mert mi született optimisták vagyunk és hiszünk abban, hogy az inga már a másik oldalra, a népi kultúra felé lendül. Népünk újra keresni kezdi önmagát.

Ezért hát:

„Énekelj magyar ifjúság,

Míg a nemzetek meghallják,

S jobb hajnal virrad ránk.“

Kopjafát, ivócsanakot, könyvbölcsőt, nyakkendőgyűrűt
és sok egyebet faragunk.

„Még azt mondják nem illik a tánc a magyarnak.“

6. A rover-cserkészkor (17 - 18 év)

Ez a kor a fiatal számára (már nem beszélhetünk gyermekről) a legnehezebb. Kamaszkornak sem nevezhetjük, hiszen már annak kifutó szakaszáról van szó. A fiúk azt sem tudják, hogy karjuk, vagy lábuk hosszabb, pelyhesedik az álluk és rendkívül bizonytalanok. Szüntelenül önazonosságukat, önmagukat keresik.

Szeretnék a világot megváltani, de nem tudják hogyan. A bizonytalanság igen sokszor ellenkezésbe, lázadásba torkollik szüleikkel és az egész felnőtt társadalommal szemben. Pedig ezek a fiatalok csak azt szeretnék, hogy felnőttként kezeljék őket, és úgy beszéljenek hozzájuk. Tanácstalanságuknál sokszor csak a szülők tanácstalansága a nagyobb.

A legfeltűnőbb változás - korábbi korokhoz képest - a leányoknál következik be. Az akceleráció következtében testileg a 16 éves leány már egy kész nő, akinek fejlett testében azonban egy „kisleány“ bújik meg. Különösen édesanyja ellen lázad és nem fogadja el példaképének. Már az is haragra gerjeszti, ha hallja: „bezzeg az én időmben“.

Ilyenkor bizony sok közülük nemcsak szüleitől, hanem a magyar közösségtől is eltávolodik. Akik ilyenkor megmaradnak, azokból kerül ki legtöbbször a jövő cserkészvezető gárdája.

Egy délvidéki édesapa mondta berzenkedő kamaszfiának, mikor azt kérdezte, hogy miért menjek el én a magyar misére? „Csak azért, édesfiam, hogy eggyel többen legyünk.“ Bizony még az ének is jobban szól, ha sokan vagyunk. Ne feledjük ezt az életbölcsességet.

Persze az eltávolodottak többsége később visszatér és folytatja a cserkészéletet. Ők lesznek a csapat mindenesei, akik már a kicsinyekért a nehéz feladatokat is vállalják.

Foglalkoztatásukra kiválóan bevált a regös-cserkészet. Cserkészetünknek ez az ága a 30-as években indult (falukutatás, néprajzgyűjtés, hagyományőrzés stb.)

Mi ezt a mozgalmat - a forrásoktól való elzártságunk ellenére - jelentős módon továbbfejlesztettük. A regölés - a téli napforduló idején - egyik legrégibb népszokásunk. A születő új fényt, az újesztendőt köszöntötték ekkor és minden jót kívántak a családoknak a regösök (rövid ö-vel). Ez is jelzi, hogy a regös-mozgalom népi értékeink életben tartását célozza.

Nekünk nem kellett a táncház mozgalmat „feltalálni“, hiszen regösmunkánkat ennek előzményének tekinthetjük. Évente európai regös tábort tartunk, ahol egy-egy tájegység (Háromszék, Kalotaszeg, Palócföld, Szeged, Nagykunság, Őrség, Hortobágy, Bukovinai Székelyek, Moldvai Csángók stb.) történelmét, földrajzát és teljes néphagyomány 10 nap alatt sűrítve és kemény munkával átvesszük. Ugyanilyen tartalommal szervezünk regöstáborokat Dél-Amerikában, Ausztráliában és az USA-ban is.

Minden tájegységhez könyvet írunk, és népdalgyűjteményt állítunk össze. Sokat énekelünk, táncolunk, faragunk, varrunk, tojást festünk, korongolunk stb. És persze főzzük a tájegység jellegzetes ételeit. Ma már persze az egész Kárpát-medencében gyűjthetünk. Egy csíksomlyói búcsú félmillió székely és csángó részvételével ma is feledhetetlen élmény.

Visszatérve az elmaradókhoz: Vannak, akik évtized múlva gyermekükkel jelennek csak meg újra, s szeretnék gyermeküknek biztosítani azt az örömteli gyermekkort, amelyet ők is megéltek. Örömünk ilyenkor végtelen, mert nem volt hiábavaló a „magvetés“.

Külön kell szólni a cserkészbarátságról. Szívet melengető, ha az ember a svédországi gyermeket hallja amint egy svájci magyar

fiúnak mondja: „de megnőttél komám“. A különböző európai országokban élő cserkészek közös és „közlekedési“ nyelve a magyar.

Vagy a tengerentúliakkal való találkozások itt, vagy ott. Minden átmenet nélkül együtt énekelünk, játszunk és beszélgetünk. Egyek vagyunk. A magyar cserkész az egész világon otthon van. Tengerentúli cserkészkörútaink ma már legendásak.

Utazók – felfedezők:

Egy rendkívül jó és sikeres kezdeményezés, pl. a **szavalóversenyek** megrendezése. Itt éppen a fenti korcsoportnak csinálnak kedvet és nyújtanak segítséget a magyar költészet gyöngyszemei megismeréséhez és előadásához. Utóbb éppen Petőfi-szavalóversenyt rendeztek, ahol minden résztvevő 2 verset adott elő. A kötelező Petőfi-vers mellett egy szabadon választottat kellett elmondani. Nagyszerű eredmények születtek és boldogok voltunk, hogy a gyermekek milyen jól és milyen mély átérzéssel mondták a nem mindig könnyű verseket.

Ezen a versenyen idősebbek is részt vesznek, s így a gyermekek számára világossá válik, hogy **a versmondás mindenki ügye.** A könyvjutalom, az emléklap és az előremutató szakmai értékelés nagy élményt nyújt a fiataloknak. Követendő példa!

7. A fiatal „öregek“ - az öreg „fiatalok“

(A 18, illetve a 30 éven felüliek)

Ekkor a fiatal „öregeket“ a helyi magyar közösség szolgálatára kell már felkészíteni. Büszkék voltunk, amikor volt fiatal segédtisztünk lett az egyházközségi Tanács elnöke. Másik megalakította a Rezeda táncházcsoportot, amely ma is jól működik. Harmadik segédtisztünk - szintén segédtiszt feleségével - létrehozta nemrég a „Varázs-kör“ ifjúsági csoportot. A negyedik egy kultúregyesület elnöknője.

Arra is büszkék vagyunk, hogy egyik fiatal cserkésztisztünk ma a Németországi Magyar Szervezetek Szövetségének elnöke. Pedig éppen fiatal „öregjeinket“ érintette és befolyásolta a „68-as zavaros idők“ mákonya a legerősebben. Nem volt egyszerű nekik „szemben úszni az árral“.

Így különösen nagyra értékeljük azt a tényt, hogy a Külföldi Magyar Cserkész Szövetség csaknem valamennyi csapatparancsnoka ma már a második, vagy a harmadik nemzedékhez tartozó cserkésztiszt, akik szívesen hoznak áldozatot népünkért, fennmaradásunkért és „élő bizonyítékai“ e könyvecske mondanivalójának: szórványban is megmaradhatunk!

De volt fájdalmas veszteségünk is. Hány fiatal, jól képzett reménységünk kapott megnemértő nem magyar házastársat, s eltűnt - reméljük nem örökre - látókörünkből. Bár ilyesmi szórvány helyzetünkből kifolyólag szinte természetes, mégis fájó a veszteség.

Itt értettük meg sváb falvaink népét, amely a vegyesházasság esetében elsiratta a közösségükből kiszakadó leányt, vagy fiút.

Az öreg „fiatalokról“ (30 éven felüliek) is kell szólnunk. Akik még otthon 1948 előtt megélhették a cserkészetet, ha még élnek, ma

már legalább 65 éven felüliek. Ez azt jelenti, hogy - a kevés második nemzedékhez tartozó szülőtől eltekintve - hiányzik a 30 - 60 év közötti öregcserkész-réteg. Márpedig a cserkészet a szórvány-helyzetben nem tisztán ifjúsági, hanem CSALÁDMOZGALOM!

Az öregcserkész a csapat odaadó és önfeláldozó munkása. Biztosítja a táborok infrastruktúráját (bevásárlás, főzés, avatási szertartás előkészítése, a táborkapu, rohampálya, konyha stb. építése) és a csapat rendezvényeinek megszervezését. „Helyettesíti“ az otthonélő nagybácsit, nagynénit, nagyszülőt, rokont és barátot.

Rájöttünk arra, hogy ilyen áldozatos öregcserkészeket is lehet keresni, találni és képezni. Ezek csaknem mind cserkészszülők, akiket „megérintett a láng“, akik tudatosan vállalják a feladatot, s akik örülnek egymásnak. Ki nem hagynának egy tábort, várják a következőt, mint a kicsinyek a „Jézuskát“. Készülnek elméletben és gyakorlatban a fogadalomra, az avatásra, mert fel is avatjuk őket, ha kiérdemelték ezt a kitüntetést. És még évente jelentős tagdíjat is „legombolnak“!

A híres Lehel-kürt Jászberényben

Az ősi racka-juh újra „divatba“ jön.
Sohasem kergül meg. Ellenáll az agyféregnek is.

7. 1 Megalakulás, de hogyan?

25 évvel ezelőtt elvittünk egy leányt és egy fiút őrsvezető-képző táborba. Ma is van a mennersbergi Hárshegy-cserkészparkban kétévenként ilyen képzés. Miután sikeresen elvégezték a 10 napos tanfolyamot, hozzáláttunk a szervezéshez.

Még székely plébánosunk is kétkedett: „hol szedünk mi itt össze ennyi gyermeket?“ Úgy véltük, hogy ha csak 10-12 gyermeket találunk, már akkor is megindulhatunk. Ha több nem, de legalább két őrsünk lesz. Hát már az első gyűlésre 17 gyereket hoztak áldozatos szüleik. Különösen délvidéki testvéreink értették meg - kisebbségi tapasztalataik alapján - a gyermeknevelés előtt feltáruló új lehetőséget. Isten áldja meg Őket.

Az évtizedek óta állandó 50 fős létszám magáért beszél.

Ma is megindulhat így egy kis csapat. Erre jó példa az új berlini csapat. Sőt, úgynevezett „szórványőrs“ is alakulhat. Ez önállóan is működhet, de kapcsolódhat egy „közeli“ csapathoz is. Így kapcsolódott hozzánk a heidelbergi raj évekig, mígnem önállósultak.

Lényeges az, hogy akadjon vezető, aki „érzi“ a cserkészetet. Jómagam is - az 1948-1972-es évek kiesése miatt - jóformán csak éreztem a cserkészetet, de gyakorlati ismereteim már hiányosak, homályosak voltak. A cserkészkönyvek segítségével kellett sok mindent újra megtanulni, felfrissíteni és a foglalkozási tervek kidolgozásával (képzési anyag, énekek, játékok, tábortüzek, órabeosztás, vezetés, stb.) a dolgokba „belejönni“. Cserkészszív nélkül ez aligha sikerülhetett volna. Előző este megtanultam, amit másnap a foglalkozáson tanítottam. Nagy szerencse volt, hogy két képzett őrsvezetőnk remekül dolgozott.

Aztán újabb gyermekeket küldtünk vezetőképzőre, s lett több őrsvezetőnk, segédtisztünk, majd tisztünk. Magam is elvégeztem a tiszti tanfolyamot, ahol igen sokat tanultam a csapatvezetés fortélyairól.

S itt álljunk meg egy szóra. A cserkészek legfontosabb vezetési elve így szól: „A vezetés elsősorban példa“ (Teleki). S ez már a gyermekek szereteténél kezdődik. A gyermek csak akkor engedelmeskedik önként és szívesen feljebbvalóinak (. s a szülő is az.), ha érzi szeretetüket és viszontszeretheti őket. De mit ér a kifelé mutatott szeretet, ha a belső sugárzás hiányzik? A gyermek végtelenül érzékeny és őt nem lehet „becsapni“.

Tehát igazi, a gyermekek iránti szeretet kell, legyen a jó vezető legfőbb jellemvonása. Különösen az indulásnál fontos az ilyen vezető kiválasztása.

Persze eleinte nem volt még helyiségünk sem. A misszió szobácskáiban, konyhájában szorongtunk. Évekig a nem magyar egyházközségek kölcsönadott barakkjában, szobáiban tartottuk kéthetenként gyűléseinket.

Később a limburgi püspök jóvoltából (aki magát most is cserkésznek vallja) önálló plébániát alakíthattunk és kaptunk 3 szobát Cserkészotthonnak. Tehát évekig lógtunk a „levegőben“, míg végre őrsi falakat, zászlóárbocot, csapatjelvényt (Lehel kürtje) telepíthettünk.

Volt végre Otthonunk, amely a miénk, s csak a miénk lett. Azóta - talán még jobb új helyünk van - és ez is a miénk. Jellemző, hogy a majnafrankfurti magyarok plébániánkat ma is OTTHON-nak nevezik.

Egyházközségünk létrejötténél csapatunk, öregcserkészeink, szülői gárdánk adták az alapot. Más szóval a majnafrankfurti magyar társadalom kialakításánál, fenntartásánál fontos szerepet töltöttünk be!

7. 2 No és miből éltünk és élünk?

Egyik döntő tényező volt Egyházközségünk támogatása. Segítettek és segítenek ma is sátrak és nagyobb felszerelési tárgyak vásárlásában. A püspökség fedezi Otthonunk fenntartási költségeit, és néha támogatást nyújt, pl. TV, rádiókészülék stb. megvételéhez.

A másik döntő tényező az öregcserkészek, szülők áldozatos segítsége volt. Egyik 100 esztendős kondért hozott ki Kecskemétről. Másik meg kitűnő bográcsállványokat barkácsolt. Ezermester szülő szerkesztette és készít lángos-sütőnket, amelyben húst (bundázva, vagy bunda nélkül) is süthetünk, s ő készített krómacélból 50 literes fazekat.

Öregcserkész szerzett 3 kürtőskalács- és hozott a Palócföldről 2 darab század eleji molnárkalács-sütőt. Egy „repülő“ szülő hatalmas Lufthansa-sátorlapot hozott, amely a konyhasátor bejárata fölött feszül, és a szakácsok munkáját esőben is lehetővé teszi. Öregcserkész orvosunk évtized óta biztosítja táborainkban ingyen a szakszerű egészségügyi szolgálatot.

A tagdíjak nagyobbik részét a Központnak kell leadni. Ezt kiadványaink fedezésére költik. Nekünk is meg kellett tanulni tehát a „pénzcsinálást“. Ez a harmadik döntő tényező.

A Majnafrankfurti Magyar Bál (mindig a farsang vége felé) Európa - de talán a nyugati világ - legnagyobb magyar bálja. Átlagban 1. 500 - 1. 700 résztvevő, szép báli öltözetben (nem álarcos bál), négy magyar zenekar, külön Táncház és a hagyományos TOMBOLA.

Ezt azért írjuk nagybetűvel, mert ezzel szerzünk pénzt a csapatnak. Hosszú évek óta mi rendezzük a tombolát. Korondi népművésztől hozunk gyönyörű cserépedényeket, faragásokat Székelyföldről, értékes porcelánokat Hollóházáról, ólomkristályokat Parádról. Szőtteseket Palócföldről, meg a matyóktól és borokat Gyöngyösről. Öregcserkészeink, a szülők és pártfogóink a túlmenően sok-sok tárgyat gyűjtenek és ajándékoznak.

Mivel a németeknél mindenre van pontos előírás, itt is teljesíteni kell azt a feltételt, hogy minden tizedik jegy kell, nyerjen. Tehát 300 tárgy esetén 3000 jegyet adhatunk el. Ez elég arra, hogy ráfordításainkat fedezzük, s megteremtsük a csapat jövő évi működésének anyagi biztosítását. Az a második feltétel, hogy közhasznúak vagyunk. S ez egy cserkészcsapat esetében általánosan elismert dolog.

A tombola felépítve gyönyörű népművészeti kiállítás képét sugározza és nagyon jó hírverés a magyarságnak.

Ezt kell megtanulni a magyar szervezeteknek itthon és „otthon“ is. Könyörgő levelek szórása helyett, keressük meg magunk a működéshez szükséges pénzt!

Hogyan is mondja a jó magyar közmondás?

„Segíts magadon, az Isten is megsegít!“

Tehát ne a sírjunk, ne kérincseljünk, hanem cselekedjünk. Nézzünk előre, alakítsunk ki egy jövőképet és valósítsuk meg. Csak akkor számíthatunk Isten áldására.

7. 3 De hiszen ez emberfeletti feladat!

Ez bizony jogos felkiáltás. A jó vezető megfelelő családi háttér nélkül elképzelhetetlen. A házastársak (legtöbbször a feleségek) mérhetetlen áldozatot hoznak, hogy párjuk a közösségre fordíthassa szabadidejét, s nemcsak a sajátját, hanem a család szabadidejét is. Angyali türelmükért áldja meg őket a Magyarok Istene!

Azért is jogos, mert a vezető ezt a munkát vállalva, le kell, mondjon egyéni előmenetelének az építéséről és ez a családot anyagilag is keményen, érintheti.

A mérleg másik serpenyőjét, a tábortüzet körül ülő gyermekek ragyogó szeme, szüleik boldog arca és a másodnemzedékű édesanyák és édesapák megható ragaszkodása és nem utolsósorban saját gyermekeink, s unokáink magyarságának gyönyörű bizonyítéka, és persze a jól végzett munka tudata nyomja lefelé: Megtettem, ami tőlem tellett.

Mert ez a cserkészjelszó él benne: „Megteszem, ami tőlem telik.“ Mert a jótett jutalma, nem a dicséret, a társadalmi, vagy anyagi elismerés, hanem az a tény, hogy Isten segítségével ezt a jótettet megtehettem.

Azt is tudnia kell, hogy kevesekre számíthat. Sík Sándor idézett versében írja, hogy „Hiszek! Kevesek egymásba tett kezében.“ Bár méltatlan a hasonlat, de Jézusnak is csak 12 tanítványa volt (s azokból is egy áruló lett) és mégis egy világmozgalmat indított el.

Azt is tudjuk, hogy egy falu életét is csak 4-5 ember lendíti elő. Mi itt szórványban, hasonlóan az otthoni falvakhoz, egy-egy magyar góc körül nagyobb területen szétszóródva, láthatatlan „szellemi falvakat“ alkotunk. A dolog természetéből kifolyólag a szórványmagyar szellemi falujában is érvényes ez a törvényszerűség és itt is csak kevés vezetőre és munkatársra számíthatunk. Pedig sok az „aratnivaló és igen kevés az aratómunkás“.

És mégis. Az életút vége felé haladva elmondhatjuk, hogy amit tettünk, azt örömmel tettük. Hálatelt szívvel mondunk minden

harcostársnak, minden szülőnek, minden pártfogónak és minden tanítványunknak köszönetet!

Jutalmunk az, hogy van jelenünk és lesz jövőnk. Egy kis bástyát mi is felépítettünk népünk megmaradásnak a védővonalához.

„E z j ó m u l a t s á g, f é r f i m u n k a v o l t.“
(Vörösmarty Mihály: Gondolatok a könyvtárban)

A közmondások, szólások ismerete is bővíti a nyelvtudást. Másrészt szükségeli a magyarázatot és lehetőséget ad a megfelelő nem magyar mondásokkal való összehasonlításra. Ebből egy csokor:

- Sokat akar a szarka, de nem bírja a farka.
- Könnyebb a hazug embert utolérni, mint a sánta kutyát.
- Ma nekem, holnap neked.
- Ki, mint veti ágyát, úgy alussza álmát.
- Madarat tolláról, embert barátjáról.(ismerheted meg)
- Minden zsák megtalálja a maga foltját.
- Jobb ma egy veréb, mint holnap egy túzok.
- Kicsi a bors, de erős.
- Legjobb út az egyenes út.
- Ki, mint vet, úgy arat.
- Bolond lyukból, bolond szél fúj.
- Szegény ember sorsát boldog Isten bírja.
- Beszélni ezüst, hallgatni arany.
- Isten nem ver bottal.
- A pénz nem boldogít.
- Nem a ruha teszi az embert.

- Késő bánat, eb gondolat.
- Ki a kicsit nem becsüli, az a nagyot nem érdemli.
- Nem esik az alma messze a fájától.
- Nem zörög a haraszt, ha a szél nem fújja.
- Ki a korpa közé keveredik, megeszik a disznók.
- Amit ma megtehetsz, ne halaszd holnapra.
- Nézd meg az anyját, vedd el a lányát.
- A pokolba vezető út jó szándékkal van kikövezve.
- Ne mondd mindenkor, amit tudsz, de mindenkor tudd, amit mondasz.
- Most jön a fekete leves!
- A rest kétszer fárad.
- Törököt fogtam, de nem enged.
- Ereszd be a tótot, s kiver a házadból.
- Mindenki egyenlő, de vannak, akik még egyenlőbbek.
- Ki korán kel, aranyat lel.
- A jó házasságok az égben köttetnek.
- Fél tőle, mint ördög a szenteltvíztől.
- Amit nem tanul meg Jancsika, azt nem tudja a János.
- A kártya az ördög bibliája.
- Addig jár a korsó a kútra, amíg el nem törik.
- Borban az igazság.
- Jó bornak nem kell cégér.
- Ne szólj szám, nem fáj fejem.

FÜGGELÉK

A függelék két fajta anyagot tartalmaz. Először is igyekeztem mindazt feljegyezni, amit jómagam tudtam. Ezek között lehetnek közismert dolgok is, de olyanok is, amelyeket mástól nem hallottam, tehát az én ifjúságom alatt megtanult, gyűjtött, és később általam leírt énekek, versek és tréfák.

A második csoportot alkotják a források, azaz az irodalomban megtalálható kiadványok, amelyeket felkutattunk és használtunk. Ezeket a megadott kiadónál megrendelheti bárki.

I. Anyag az első 3 évhez

I. 1 Gyermekversek

Egyszer volt egy ember:
Szakálla volt kender.
Felmászott a fára
Leesett a sárba.
Két kutya húzta,
A harmadik nyúzta.
Arra jött egy katona,
S bevitte a dutyiba.

<u>Persze az utolsó két sort</u>
<u>így is mondták:</u>

Betették egy rókalyukba,
Kilátszott a se.... lyuka!

Egyszer voltam nálatok,
S leszakadt az ágyatok.
Ripegett, ropogott,
A szalmája szotyogott.

Pont, pont vesszőcske,
Készen van a fejecske.
Rövid nyaka, nagy a hasa,
Készen van a török basa.

Messze, messze valahol
Motorkocsi zakatol.
Már itt szalad, lám biz a:
Apu ül benne, s kisfia.
(rajzolva)

I. 2 Énekek

Debrecenbe kéne menni
Pulykakakast kéne venni
Vigyázz kocsis, lyukas a kas
Kiugrik a pulykakakas.

Kiment a ház az ablakon.
Utána ment a vénasszony.
Zsúpot kötött a hátára,
Úgy ballagott a vásárba.

Debrecenben csoda esett:
Két kis kakas összeveszett.
Én kakasom nem bánom,
Mert a kendét verte agyon.

A rókának nincs nadrágja,
Mert a posztó igen drága.
Ha a posztó olcsóbb volna
A rókán is nadrág volna.

Eltörött a kávés csésze,
Édesanyám megver érte.
Nem ér annyit az a csésze,
Mint amennyit kaptam érte.

Harangoznak a toronyba'
Megy a király a templomba.
Aranycsákó a fejébe'
Magyarország a szívébe'

Ennek a gazdának szép kocsija van.
Szép kocsija előtt két jó lova van.
De hogyha a hegynek hajtja
Csipkebokor, megakasztja.
Akkor mondja: gyí-gyí hopp!
Én is inni akarok.

Szélről legeljetek,
Fának ne menjetek.
Mert, ha fának nekimentek:
Fejeteket beveritek.
Szili kút, szanyi kút,
Szentandrási Sobri kút,

Gólya, gólya gilice!
Mitől véres a lábad
Török gyerek megvágta
Magyar gyerek gyógyítja:
Síppal, dobbal,
Nádi hegedűvel.

Hopp, hopp katona!
Ketten ülünk a lóra.
Szénát-zabot a lónak,
Abrakot a csikónak.

Katona bácsi hopp-hopp-hopp!
Adjon egy kis cvibakot.

A kis Pista haptákba'
Betojott a nadrágba.

Mert, ha nem ad cvibakot:
Beverem az ablakot.

Édesanyja mossa ki,
Fuj de büdös! dobja ki!

I. 3 Mondókák, rigmusok

Szól a toronyóra: tik, tak, tik, tak.
(a jobb kezet lassan ingatni)
Rá a falióra: tik-tak, tik-tak, tik-tak, tik-tak.
(gyorsabban mozgatni)
A zsebóra azt kattogja: tiki-taki, tiki-taki, tiki-taki, tik.
(igen gyorsan mozgatni)

Aki nem lép egyszerre,
Nem kap rétest estére.

Mert a rétes nagyon jó,
Rossz gyermeknek nem való.

I. 4 Játékok

A gyermek ebben a korban főleg szüleivel, vagy egyedül játszik. Tornásszon vele az apa és népdalokat énekelve, hallgatva táncoljon vele. Játékai legyenek természetes anyagból (építőkocka, faparipa, szövetbaba). Ilyenkor még a kisfiúk is „babáznak“.

Már a kétéves gyermek is szívesen lesz „mozdony“. Mindkét karunkat a gőzös tolattyúkereke módjára mozgatjuk:

Indulás fütyülésre: Jesszus visve, jesszus visve, jesszus visve. (egyre gyorsulva).
Hegyre kapaszkodni: Cibak Péter segítség, Cibak Péter segítség, Cibak Péter segítség,
Hegyről lefelé: Cibak Péter itt vagyok, Cibak Péter itt vagyok, Cibak Péter itt vagyok
Teljes sebességgel: Kutyafüle, kutyafüle, kutyafüle. (egyre gyorsabban, közben füttyök)

I. 5 Mesék, képeskönyvek

- 365 napra 365 mese, Dante Könyvkiadó Budapest, 1942

- Minden napra egy mese (az év minden napjára, Reich Károly nagyszerű rajzaival)
  Móra Ferenc Könyvkiadó Budapest 1994, 1997 (jobb, mint az előző könyv)
- Sicc meseországban, Ifjúsági Könyvkiadó Budapest, 1970
- Forrai Katalin: Jár a baba, jár, Holnap Kiadó Budapest, 1996
- Devecseri Gábor: Állatkerti útmutató, Móra Ferenc Könyvkiadó Budapest, 1977
- Bóbita álmos - Gyermekversek, altatódalok, Móra Ferenc Könyvkiadó Budapest, 1994
- Zelk Zoltán: Ákom bákom, General Press Kiadó Budapest 1997
- Szabó Lőrinc: Kicsi vagyok én, General Press Kiadó Budapest 1997

Csodaszarvas a lelkünkben? - Emlékeztető a kedves Szülőknek!

Jó megszívlelni egy rég elfeledett költő, Palágyi Lajos kis versét:

Magyar, ki honát megveti
És mindenre, ami nemzeti,
Mindegyre szid, mindegyre mar:
Óh az még nem nemzetközi,
Csak rossz m a g y a r.

II. Anyag az óvodáskorhoz

II. 1 Versek

Volt egy török Mehemed
Sosem látott tehenet.
Nem is tudta Mehemed
Milyenek a tehenek.
Egyszer aztán Mehemed
Lát egy csomó tehenet.
Én vagyok a Mehemed!
Mi vagyunk a tehenek
Csodálkozik Mehemed:
Ilyenek a tehenek?
Számolgatja Mehemed
Hányfélék a tehenek?
Meg is számol Mehemed
Háromféle tehenet.
Fehéret, feketét, tarkát.
Meg ne fogd a tehén farkát!
Nem tudta ezt Mehemed,
S felrúgták a tehenek!

II. 2 Énekek

Virágéknál ég a világ
Sütik már a rántott békát.
Zime-zum, zime-zum,
Recefice bum-bum-bum.
Puskás Gábor odafutott.
Neki csak a füle jutott.
Zime-zum, stb.

Bíró Marcsa odakapott,
S békacombot ropogtatott.
Zime-zum, stb.
A kis Pista a konyhába'
Beleült egy záptojásba.
Zime-zum, stb.

Megfogtam egy szúnyogot,
Nagyobb volt egy lónál.
Kisütöttem a zsírját:
Több volt egy akónál.
Aki ezt itt elhiszi
Szamarabb a lónál.
Aki ezt itt elhiszi,
Szamarabb a lónál.
Még azt mondják nem illik
A tánc a magyarnak.
Nem, ha néki cipellőt,
S bő nadrágot varrnak.
De sarkantyús csizmának,
Kócsagtollas főnek,
Illik gyöngyös pártának,
Magyar főkötőnek.

Kinek nincsen kutyája, maga ugat este.
Kinek nincsen kocsija, gyalog megyen Pestre,
hej! rica-rica, rica-rica kukorica derce,
Kinek nincsen kutyája, maga ugat este.

Kimentem a komámmal a libalegelőre.
Megláttam egy repülőt fent a levegőbe'.
Hej! Koma! koma, micsoda egy égi taliga?
Hogy az Isten csudájába kerül az oda?

Az óvodáskorú gyermekek (de nemcsak azok) szívesen hallgatnak és énekelnek állatokról, gyerekekről szóló vidám énekeket. Példa erre az „Apu, hogy megy be az a nagy elefánt az oroszlán barlangjába?"című ismert gyermeksláger.

A gyermekek örömmel éneklik a következő „forró égövi dalt" is:

Afrikában gyönyörű az élet.
Ott, ahol a nyif-nyaf négerek élnek.
Ott neveltek engem kókusztejjel.
Égig ér a Kilimandzsáró,
Égig ér a Kilimandzsáró,
S krumplit eszünk becsinált emberfejjel.
Ott a széles Szaharában
Búsul egy zsiráf,
Mert az egyik kis zebráról
Hiányzik egy „stráf".
Gyerünk gyorsan tevekonflissal.
Gyönyörű az élet, s szépen szól ez a dal:

Oly édes víz a Nílus, Hol az éhes krokodilus
Vízipólózik, vízipólózik,
Vízipólózik zik-zik-zik.
De mához esztendőre
Ridikül lesz már a bőre.
De ő pólózik, de ő pólózik.
De ő pólózik zik-zik-zik.

A krokodilus a Nílus partján
Csücsül a farkán és spekulál.
A feje félig ki van a vízből,
S a konyhapénzből de rosszul áll.
A krokodilus nem mást csak fröccsöt iszik.
A neje nem szidja, ha sokat iszik.
A krokodilus a Nílus partján Csücsül a farkán és spekulál.

De a „kenguru-dal“ is megmarad emlékezetükben:

Egyszer volt, hol nem volt, volt egy kenguru.
Vígan ugrált s Sós-pusztákon át.
S az erszényében hordta, úgy ahogyan szokta:
Hat kislányát, s egyetlen fiát.

Nagy meleg volt az egyik délelőtt.
Kenguru-mama szörnyen szomjazott.
Átügetett hát a bárba, hideg itókára.
Fizetett és sietve távozott.

Otthon várta őt már a jó ebéd.
Asztalhoz ültek: mama, s gyerekek.
Juci, Piri, Sári, Mári, Rozália, Jutka,
No meg a kicsike Benedek!

Azaz jaj! Hol a kis Benedek?
Kenguru-mama szörnyen megijedt.
Átkutatták hát a tárcát, a tárca minden ráncát:
Benedek volt, nincs, Benedek elveszett.

Ugrált vissza a kenguru-mama,
Ugrált vissza a Sós-pusztákon át.
Mivel üres az erszénye, s egyetlen reménye:
Nem látták-e kicsike fiát?

A pénztár megszólalt: „Mama itt vagyok.“
Kengurunk kérdi, hát, ez hogy lehet?
„Hát az úgy történt, hogy délbe’ a fizetés hevébe’
Az apróval oda fizetett“!

II. 3 Mondókák és rigmusok

A párizsi Jamboree-n történt. Minden nemzet a csatakiáltását egy időben kiáltotta. A mieink is „huj, huj, hajráztak“ torkuk szakadtából, de elveszett a hangzavarban. Erre elkezdték a „Tóbiást“:

TÓ-Ó-Ó-Ó-Ó-Ó-BIÁS!
MÍ-Í-Í-Í-Í-Í-T CSINÁLSZ?
Csinálom a csizmát. csizmát.
Csinálom a csizmát, csizmát.

Mindenki felfigyelt a nyújtott, süvöltő bevezető két sorra és abbahagyta saját kiáltását. S a beálló csendbe belezúgott a vidám két sor: Csinálom a csizmát, csizmát stb. Másnap már az afrikaiak is azt dúdolták, hogy „Csenálja a csemma, csemma. Csenálja a csemma, csemma.“ Szóval győztünk.

A Gödöllői Jamboree-n állították össze sok nyelvből az alábbi ének szövegét:

/:Veri éljen a valvadi welvizi haben,
Diese den mamjavon át.:/
Dzsukke, de nem leveré,
Dzsukke, de nem leveré.
Veri éljen a valvadi welvizi haben
Diese den mamjavon át.

Süss fel, nap
Fényes nap,
Kertek alatt a kisbárány,
Majd meg fagy.

Süss ki, meleg,
ház alá
Bújj be, hideg,
föld alá!

II. 4 Játékok

Bújj, bújj zöld ág. Népi gyermekjátékok,(141 darab énekes játék), Móra Ferenc Könyvkiadó, Budapest 1976

A gyermek ilyenkor már szívesen vesz részt közös játékokban. Erre nagyon sok bevált és régi gyermekjátékunk van.

Lánc-lánc eszterlánc
Eszterlánci cérna.
Cérna volna, selyem volna,
Mégis kifordulna.
Pénz volna karika, karika
Forduljon ki Marika
Marikának lánca.

Bújj, bújj zöld ág, zöld levelecske
Nyitva van az aranykapu, hadd bújjak be rajta.
Nyisd ki rózsám kapudat, kapudat.
Hadd vegyem be váradat, váradat.
Szita, szita, péntek, szerelem csütörtök,
Zab szerda.“

A szakító-játék: két szemben álló sorban állnak, s a vezér jelöli ki a szakítót. A szakító az összefogott kezekkel álló sornak rohan. Ahol szakít, a 2 gyerek - akiknek összekulcsolt kezét „szétszakította“ - átjön az ő sorába. Ha nem szakít, ő marad az ellenfélnél, s beáll a sorukba. Nem fogoly lesz, hanem harcostárs.

Adsz-e király katonát?
Nem adok!
Akkor szakítok!“

Vagy a „nemzetközi“ dobó-játék: „Üti a, üti a, üti a (minden gyerek választ egy „nemzetet“) m a g y a r! A nevezett gyerek a középen fekvő labdát felkapja és igyekszik a menekülőket eltalálni. Az eltalált lesz a dobó.

II. 5 Mesék

- Illyés Gyula: Hetvenhét magyar népmese, Móra Ferenc Könyvkiadó Budapest, 1966
- Benedek Elek: Nádszál királyleány (meg ezen kívül 6 további kötet), Móra Ferenc Könyvkiadó Budapest, Kárpát Kiadó Ungvár
- Benedek Elek: Székelyföldi mondák és mesék, Kriterion Könyvkiadó Bukarest, 1993
- A vízitündér leánya, Kis-Küküllő menti népmesék, Dacia Könyvkiadó Kolozsvár/Napoca 1978
- A fiúgyermekek nagyon szeretik a szabadon elmondott „Kiskondást“, Aesopus állatmeséit stb.

II. 6 Imádságok

Énekes imádságok:

Jézuska, Jézuska! Figyelj most reám:
Kis szívem, hű szívem, szeret igazán!
Szívemet egészen Neked adom.
Szeress Te is engemet nagyon, nagyon.

Jézuska, Jézuska! Én most elmegyek.
Szeress és vigyázz, hogy mindig jó legyek.
A magány Tenéked fájhat nagyon,
<u>Ezért a kis szívemet Nálad hagyom.</u>

Mikuláshívogató

Nagyszakállú Mikulás! Jó gyermek barátja.
Csörgő diót, mogyorót rejteget a zsákja.
Amerre jár reggelig, kis cipőcske megtelik:
<u>Megtölti a Mikulás, ha üresen látja.</u>

Jó Mikulás Apó!
Térj be hozzám, térj be,
Kis cipellőt, páros kettőt
Ablakomba tégy be.
Tégy beléje babát,
Csokoládét, almát,
Kis virgácsot, nagy virgácsot,
Játék sokadalmát.

Hallga, hallga, csitt! Ki zörget ott kint?
Hallga, hallga, csitt! Ki lenne más:
Hallga, hallga! Tarka ajándékkal,
Hallga, hallga, csitt! A kedves Mikulás!

Nem imádság, de a Mikuláshoz tartozik:

Krampusz vagyok, lent lakom a pokol fenekén.
Van két szarvam, lompos farkam, mivel döfök én.
Bum-bum-bum-bum féljetek, mindjárt végzek véletek.
Mert a krampusz egy hatalmas úr, ki titeket kiporol.

De van-e szebb esti imádság ennél a népdalnál?

Erdő szélén estvéledtem,
Subám fejem alá tettem.
Összetettem két kezemet,
Úgy kértem Jó Istenemet:

Én Istenem adjál szállást
Mert meguntam a járkálást.
A járkálást, a bujdosást
Az idegen földön lakást!

Adjon Isten jó éjszakát,
S küldje hozzám szent angyalát.
Bátorítsa szívem vágyát:
Adjon Isten jó éjszakát.

De emlékezzünk 56-ról is. Ez is majdnem imádság.

Üdv néked ifjúság!

Üdv néked, ifjúság! Üdvözlégy magyar nép!
Ki lángban és vérben születtél meg újra
három nagy éjszakán vad ágyúdörgésben!
Melyik nép írta fel mostanában nevét
így, hogy aranyat adott kezébe Isten ujja?
S mely nép beszélt így az önmaga nevében,
mint angyal, mikor a harsonáját fújja?
Bús igájának fájára írja hát,
S mint annyiszor a megsárgult ezer évben
vérrel és vassal tanítja zsarnokát.

Buda, 1956. október 26.
(Sinka István)

Volt 56-os „Miatyánk“ is.

Miatyánk Hruscsov! Ki fent vagy a Kremlben.
Átkoztassék meg a te neved.
D ő l j ö n meg a te országod,
legyen s e m m i s akaratod,
miként Moszkvában, azonképpen
Magyarországon is.
Ne vígy minket Szibériába,
de s z a b a d í t s meg minket oroszaidtól,
mert tiéd az ország, és a hatalom m o s t,

de nem mindörökkön örökké. Ámen!

III. Anyag a kiscserkészkorhoz

III. 1 Kiscserkészkönyv I. (6-8 év) és II. (8-10 év),

Külföldi Magyar Cserkész Szövetség, Garfield/USA, Az itteni csapatokon keresztül is megrendelhető.

III. 2 Újévi, húsvéti, regös versek és énekek

Adjon Isten minden jót, ez újesztendőben.
Jobb időt, mint tavaly volt, ez újesztendőben.
Jó tavaszt, őszt, telet, s nyárt,
Jó termést és jó vásárt, ez újesztendőben.

Adjon Isten minden jót, ez újesztendőben.
Zsíros esőt, kövér hót, ez újesztendőben.
Jó kenyeret, szalonnát
Tizenkét hónapon át, ez újesztendőben.

Adjon Isten minden jót, ez újesztendőben.
Drága búzát, olcsó sót, ez újesztendőben.
Bő aratást, szüretet,
Egészséget, jókedvet, ez újesztendőben.

Adjon Isten minden jót, ez újesztendőben.
Tele hordót, csak a jót, ez újesztendőben.
Tele hombárt, tele csűrt,
Tele erszényt, tele szűrt, ez újesztendőben.

Adjon Isten minden jót, ez újesztendőben.
Vegye el mind a nemjót, ez újesztendőben.
Mitől félünk, védjen meg,
Amit várunk legyen meg, ez újesztendőben!

Locsoló-versek:

Kicsi kertészfiú vagyok,
Öntözgetni járogatok.
Rózsa akar elhervadni,
Eljöttem hát megöntözni.

Zöld erdőben jártam,
Kis ibolyát láttam.
El akart hervadni,
Szabad-e locsolni?

Locsoló-vers a Kádár- korszakból

Zúg a traktor, szánt az eke:
Elvtársnő! Permetezhetek-e?

Nyelvtörők:

Öt török, öt görögöt dögönyöz fölös örömök között.
Mit sütsz, kis szűcs? Tán sós húst sütsz, kis szűcs?
Az ipafai papnak fapipája van: Ezért az ipafai papi pipa, papi fapipa.
Nem minden tarka farkú szarka farka tarka, hanem csak a tarka farkú szarka farka tarka.

Fordítva is ugyanaz:

A sári pap írása.
Géza kék az ég.

K-betűs történet:

Kun Karcsi káplár, közkatona korában kassai közös kaszárnyában, kedden kicsit korán, korahajnalban, koszos katona köpenyébe kilencezer-kilencszáz-kilencven-kilenc kiló köles kukorica kását kakált kukorogva keserves kínok között.

12 éves koromban írtam egy verset édesanyámhoz. A Magyar Ferences c. folyóiratban jelent meg 1942-ben:

Ne félj Anyám! És el sohse feledd:
Rohannak az évek, bár fejünk felett.
Megnövök, nagy férfi leszek,
Neked akkor is a kisfiad leszek.

Kisfiad, ki épp úgy szeret Téged,
Mint pöttömke játszottam Tevéled.
Mint ahogy szerettél jó Anyám,
Aggódó nappal és bús éjszakán.

Ne félj! Nem hagylak Téged sohasem,
S őrizni foglak át ez életen.
Ringó nyugszékben fogsz pihenni nálam,
Boldognak lássalak: ez vágyam.

Álmodhatsz boldog, szép mennyországról,
Ha ellepi szemedet az álom.
Kisfiad - a nagy - mint szentet nézlek,
S dicsfény fonok fejedre Néked.

Piros rózsából koszorút, szépet.
Kisfiad - a felnőtt - mert szeret Téged.
Jó Anyám, ha ébredsz, mondj meséket:
Volt egyszer egy kisfiacskád Néked.

S szüntelenül gondoljunk hazánkra, énekeljünk Szülőföldünkről. Éneklésünk végén (csendes nóták) mindig ilyen és hasonló népdalokat iktassunk be:

Elindultam szép hazámból,
Fényes kis Magyarországról.
Visszanéztem félutamból,
Szememből a könny kicsordul.

Bú ebédem, bú vacsorám,
Boldogtalan minden órám.
Nézem a csillagos eget,
Sírok alatta eleget.

Madárka, madárka, csacsogó madárka.
Vidd el a levelem, vidd el a levelem
Szép Magyarországra.

Ha kérdi, ki küldte, mondd azt, hogy az küldte:
Kinek bánatában, szíve fájdalmában
Megszakad a szíve.

Serkenj fel kegyes nép
Mosolyog az hajnal.
Aranyszál tollakkal
Repdes, mint egy angyal

Ingó-bingó zöldfűszál,
Szépen felöltözik.
Milliom rózsában
Meg is törülközik.

Amennyi fűszál van
A tarka mezőben,
Annyi áldás szálljon
Mindnyájunk fejére.

Az is közkedvelt, ha a „Boci-boci tarka“ gyermekdalt több „nyelven“ énekeljük:

Magyarul:

Boci-boci tarka.
Se füle, se farka.
Odamegyünk lakni,
Ahol tejet kapni.

Németül:

Boci-boci tarkinger.
Se füle, se farkinger.
Odamegyünk lakinger,
Ahol tejet kapinger.

Olaszul:

Boci-boci tarkitó.
Se füle, se farkitó
Odamegyünk lakitó,
Ahol tejet kapitó.

Lengyelül:

Boci-boci tarkinszky.
Se füle, se farkinszky.
Odamegyünk lakinszky,
Ahol tejet kapinszky.

Szlovákul:

Boci-boci tarkevó.
Se füle, se farkevó.
Odamegyünk lakevó,
Ahol tejet kapevó.

Szerbül:

Boci-boci tarkevics.
Se füle, se farkevics.
Odamegyünk lakevics,
Ahol tejet kapevics.

Románul:

Kínaiul:

Boci-boci tarkeszku.	Boci-boci tarkincsing.
Se füle, se farkeszku.	Se füle, se farkincsing.
Odamegyünk lakeszku,	Odamegyünk lakincsing,
Ahol tejet kapeszku.	Ahol tejet kapincsing.

Éppen ez az „énekbővítés“ egy elsőrangú példa arra, hogy hogyan lehet egy ismert dalocskát újra érdekessé tenni.

Egy „arab“ éneket is szívesen énekelünk:

/: Gumi-arábikum, gumi-arábikum. :/
/: Most jön a második, most jön a második. :/
/: Gumi-arábikum, gumi-arábikum:/
/: Most jön a harmadik, most jön a harmadik. :/
/: Gumi-arábikum, gumi-arábikum. :/
/: Most jön az utolsó, most jön az utolsó. :/.
/: Gumi-arábikum, gumi arábikum. :/

Móra Ferenc: Zengő ABC

Aranyalma ághegyen,
Bari bég a zöld gyepen.
Cirmos cica egerész,
Csengős csikó heverész.
Dongó darázs döngicsél,
Esik eső, fúj a szél.
Füsti fecske ficsereg,
Gerle galamb kesereg.
Gyom között gyors gyík szalad,
Harmatos hajnal szakad.
Itt van már a zivatar,
Jó az Isten, jót akar.
Kivirít a kikelet,
Leveles lett a liget.
Lyukas fazék fekete,
Mese- mese- meskete.
Nádat a szél legyezi,

Nyúl a fülét hegyezi,
Orgonafán méhike,
Összerezzen őzike.
Patak-parton pipitér,
Róka szava kicsit ér.
Suhog a sok sasmadár,
Szilvafára szarka száll,
Tücsök koma hegedül,
Tyúk az árkon átrepül,
Uccu neki hó-ha-hó,
Ürgét fogott a Sajó,
Vércse vijjog délelőtt,
Zörgetik a vasfedőt,
Zsindelyezik a tetőt.

III. 3 Játékok (lásd az előző korcsoport anyagát is)

- Gombozás, pénzezés, iskolázás, gombfoci
- Futballozás, métázás, röplabdázás, Kim-játék
- Népi játékok (Elfogyott a krumplileves, Körben áll egy nagy szamár, stb.)

  Példa erre egy párválasztó énekes játék:

  Megy a kocsi, megy a szekér homokért, homokért.
  Én is megyek a kocsmába szilvapálinkáért.
  Sej-haj, nem bánom, nékem is van virágom.
  Sej-haj, leszakítom a nyáron.

- Általánosan közkedvelt a tűzugrás. Ha a tábortűz már csak parázslik, a gyermekek által titokban összeállított párosítást elővéve énekeljük:

  Amoda megy, amoda megy három legény,
  Kovács Gábor, Kovács Gábor a közepén.

Lábán van a csizmája, fehér vászon gatyája,
a Zsuzsi a babája.

Nevük hallatára a kijelölt ugróhelyre mennek, egymás kezét megfogják.

Egy..., kettő..., há-á-á rom.

A háromnál nekifutnak, és a parazsat átugorják. Ez így megy tovább, amíg minden pár ugrott. Ezt még a Madarasi Hargitán is eljátszottuk. A székely cserkészek is nagyon élvezték.

- A kiscserkészek nagyon szeretik a „fókavadászat“-ot is.
- Hogyan született az öttusa? (énekes mozgó játék)

Bem Apó küldöncöt küld Görgey hadvezérhez. A huszár lovon indul. Mikor a Királyhágóra kaptat fel, észreveszi, hogy követik a labancok. Felkiált (énekel):

Hármat tojott a fekete kánya!
A Hazáért megharcolok máma.
Lipityembe-lapatyomba,
Gyere labanc a nyomomba.

Vágtázni kezd. Mindenki lovagló mozdulatokat csinál a játékvezetővel együtt. Majd folytatódik a mese. Lerázta az üldözőket, de észreveszi, hogy valami fémes csillog az egyik bokorban. Kézbe veszi puskáját és felkiált:

Hármat tojott a fekete kánya’
A Hazáért megharcolok máma.
Lapatyomba-lipityembe,
Gyere labanc a csővégre.

Mindenki ütemesen lő a dallamra. Folytatódik a mese. Lelőtte a lesipuskást. Tovább megy, de eléje ugrik egy behemót osztrák. Kardot ránt és felkiált:

Hármat tojott a fekete kánya!
A Hazáért megharcolok máma.

Lipityembe-lapatyomba,
Gyere labanc a kardomra.

Mindenki vív, majd továbbmegy a történet. Leszúrta az osztrákot. De már ott van a Sebes-Körösnél. Az üldözők a nyomában. Ott hagyja lovát, bele a folyóba, de előtte felkiált:

Hármat tojott a fekete kánya!
A Hazáért megharcolok máma.
Lapatyomba-lipityembe,
Gyere labanc be a vízbe.

Villámgyorsan átúszik a folyón. Mindenki „úszik“. Folytatódik a mese. Kimászik a vízből és futásnak ered, de itt is felkiált:

Hármat tojott a fekete kánya!
A Hazáért megharcolok máma.
Lipityembe-lapatyomba,
Gyere labanc a nyomomba.“

Mindenki fut (helyben futás). Majd jön a „Jelentés“ Görgeynek. „Hát fiam, hogy tudtál idejönni?“ Ha baj volt, akkor csak elkiáltottam magam, hogy:

Hármat tojott a fekete kánya"!
A Hazáért megharcolok máma.“

(Mindenki énekli a refrént, a beszámoló végéig.)

Először lovagoltam,	*(lovagolunk)*
aztán lőttem,	*(lövünk)*
aztán vívtam,	*(vívunk)*
aztán úsztam,	*(úszunk)*
s végül futottam.“	*(futunk)*

Tehát az ismétlést (Lipityembe-lapatyomba) ötször énekeljük. Hát így született az öttusa. Nem csoda, hogy a magyarok mindig az élvonalban vannak.

III. 4 Mondák, legendák, mesék

- Komjáthy István: Mondák könyve, Móra Ferenc Könyvkiadó Budapest 1993
- Gárdonyi Géza: A láthatatlan ember 1905 (Attila udvarában)
- Ujkéry Csaba: Atil, a hunok csillaga - A világ pörölye I.-II. Seneca Könyvkiadó Budapest
  1996
- Képes történelmi atlasz, Cartographia Kiadó Budapest, 1996
- Lengyel Dénes: Középkori magyar mondák és legendák Móra Ferenc Könyvkiadó Budapest 1977
- Az ikertündérek, Zagyvarónai népmesék, Akadémiai Kiadó Budapest 1990
- Este, Éjfél, Hajnal, Baranyai népmesék, Akadémiai Kiadó Budapest 1988
- Pallag Rózsa, Kárpát-ukrajnai magyar népmesék, Akadémiai Kiadó Budapest 1988

III. 5 Erdélyből és a székelyektől

Székely himnusz:

Ki tudja merre, merre visz a végzet!
Göröngyös úton, sötét éjjelen?
Vezesd még egyszer győzelemre néped
Csaba királyfi csillag-ösvényen.
Maroknyi székely porlik, mint a szikla.
Népek harcának zajló tengerén.
Fejünk az ár, jaj, százszor elborítja,
Ne hagyd elveszni Erdélyt Istenünk!

Ameddig élünk, magyar ajkú népek,
Megtörni lelkünk nem lehet soha!
Szülessünk bárhol, földünk bármely pontján,
Legyen a sorsunk jó vagy mostoha.
Keserves múltunk, évezredes balsors.
Tatár, s török dúlt, labanc rabigált.
Jussunk e honban magyar Székelyföldön,
Szabad Hazában élni boldogan.

Kolozsváros olyan város

Kolozsváros olyan város
A kapuja kilenc záros.
Abban lakik egy mészáros,
Kinek neve Virág János

Kordován csizma a lábán,
Ezüst sarkantyúja rajta.
Összeveri legénymódra,
Hull a csokros szegfű róla.

Erdő, erdő, erdő

Erdő, erdő, erdő, marosszéki kerek erdő.
Madár lakik benne, madár lakik tizenkettő.
Cukrot adnék annak a madárnak:
Dalolja ki nevét a babámnak.
Csárdás kis angyalom, érted fáj a szívem nagyon.

No meg a kedvenc székely népdalom sem maradhat el:

Mikor mentem, mikor mentem Gyergyó felé,
Pánkót süttek az asszonyok arrafelé.
A pánkóból nem adtatok: (pánkó=fánk, palóc pampuska)
Szakadjon meg a nyakatok.

Az én kedves feleségem zetelaki,
Fösvénységét az anyósom hagyta neki.
Nem adott pénzt pálinkára,
Szakadjon az ég reája.

IV. Anyag a cserkészkorhoz

IV. 1 Cserkészkönyvek

A Cserkészkönyvek 1-3 kötete, Külföldi Magyar Cserkész Szövetség, Garfield/USA, Cserkészbolt, vagy bármelyik itteni cserkészcsapaton keresztül. Magyarországon is kapható a Cserkészboltokban. A Leánycserkészkönyvek 1-2 kötete. Csak itt kapható nálunk.

IV. 2 A Kárpát-medence földrajza

Külföldi Magyar Cserkész Szövetség Garfield/USA, Cserkészbolt. Erre azért van szükség, mert a kommunista-korszak könyvei, csak a mai Magyarország területével foglalkoznak. Viszont a magyar történelem és irodalom megértése csak az egész Kárpát-medence segítségével lehetséges. Ma Kecskeméten is készül - vagy már ki is adtak - egy ilyen munkát.

IV. 3 Bócsay Zoltán: Vázlatos magyar történelem

Külföldi Magyar Cserkész Szövetség, Garfield/USA, Cserkészbolt. Ez azt a szintet biztosítja, amelyet egy szórványban felnövő gyermeknek is ebben a korban tudni kell. Kipróbált és bevált anyag.

IV. 4 Cseh Tibor: A Magyar Irodalom Vázlatos Története

KMCsSz, Garfield/USA. Összefoglalja a magyar irodalmat az ősköltészettől a modernig. Ez is a szükséges legkevesebbet jelenti, mely gyermekeinknél jól bevált.

IV. 5 Tarján Gábor: Természetismeret

KMCsSz, Garfield/USA. Összefonja a természetrajzi tárgyakkal összefüggő néprajzi ismereteket. Nyelvi szempontból is igen hasznos.

IV. 6 102 magyar népdal

KMCsSz, Garfield/USA. Az 30-as években született otthoni cserkészkiadvány XII. kiadása. A legnagyobb példányszámú magyar népdalfüzet, több mint 120. 000 példányban jelent meg eddig. Alapvető népdaltudást ad.

IV. 7 Egyéb fontos és ajánlatos anyag

- Petőfi Sándor: Összes költeményei
- Arany János: Toldi-trilógia
- Mátyás az igazságos, Akadémiai Kiadó Budapest 1990
- Szabadságharcaink: II. Rákóczi Ferenc, 1848, 1956 (különféle kiadványok)
- Magyar értelmező kéziszótár, Akadémiai Könyvkiadó Budapest 1990
- Magyar Tudományos Akadémia: A magyar helyesírás szabályai, Akadémiai Könyvkiadó Budapest, 1997
- Kelecsényi-Osztovits-Turcsányi: Középiskolai kötelező olvasmányok elemzése, Corvina Könyvkiadó Budapest, 1998
- Határokon túli magyar helységnévszótár, Arany Lapok Budapest, 1990
- Tábortűzi Könyv, Külföldi Magyar Cserkész Szövetség, Garfield/USA, Cserkészbolt.

- Czagány Lajos: A fa díszítő faragása, Műszaki Könyvkiadó Budapest 1983
- Klement Kornél cst. Motívumrendszer a népi faragásban. A KMCsSz európai kerületének kézikönyve 1975.

IV. 8 Ízelítő a Palóc Műsorából (részlet)

Ezt is szeretik: Egy magyar, aki 1918 előtt még a k.u.k-hadseregben (közösben) szolgált, így vélekedett:

> Bolond nyelv a német:
> A németnek rossz (Roß) meg ferde (Pferd) a lova,
> Víz (Wiese) a rétje, Haj (Heu) a szénája.
> Ha ég a háza, víz helyett fájért (Feuer) kiabál,
> Ha meghal, akkor meg tót (tot) lesz belőle.

Jókai írta az „Egy magyar nábob“ c. regényében:

> Minden népre jellemző a pénz megszerzésére használt kifejezés, ige. Az angol cselekvő: „I make money“= csinálom a pénzt. A német: „Ich verdiene das Geld“= megszolgálom a pénzt, aholis a hangsúly a szolgálaton van. A francia „nyeri“ a pénzt = gagner. Szó sincs munkáról, de kifejezi a reményt. A magyar csak „keresi“ a pénzt, s még reménye sincs, hogy esetleg meg is találja.

Valamit a diákoknak is:

> /:Gaudeamus igitur,
> Juvenes dum sumus; :/
> Post jucundam juventutem,
> Post molestam senectutem,
> /:Nos habebit humus. :/
>
> /:Vivat academia,
> Vivant professores; :/
> Vivat membrum quodlibet,
> Vivant membra quaelibet,
> /: Semper sint in flore. :/
>
> /:Vivat et res publica
> Et qui illam regit; :/
> Vivat nostra civitas,
> Vivat haec sodalitas,
> /:Quae nos huc collegit.:/

Ballag már

Ballag már a véndiák
Tovább, tovább...
Isten veletek cimborák!
Tovább, tovább...
Ez út hazámba visszavisz,
Filiszter leszek magam is.
Tovább, tovább, tovább...
Fel búcsúcsókra cimborák!

Elmegyek, elmegyek

Elmegyek, elmegyek
Hosszú útra megyek.
Sűrű út porából
Köpönyeget veszek.

Fúdd el jó szél, fúdd el
Hosszú útnak porát,
Hosszú útnak porát.
Az én szívem búját.

Búval és bánattal
Kizsinóroztatom.
Sűrű könnyeimmel
Kigomboztattatom.

Ha diák vagy ne tanulj

Ha diák vagy ne tanulj!
Vígan élj és ne búsulj.
Boroskorsó a kezedbe'
Barna kislány az öledbe' ,
S heje-huja haj
Nem lesz semmi baj.

Ha felszólít a tanár
Feleletre készen állj:
Tanár úr én nem tanultam,
Egész éjjel udvaroltam,
S heje-huja haj,
Nem lesz semmi baj.

Ha az apád megdorgál:
Hogy eszed lányokon jár.
Vedd a tintásüvegedet,
Vágd kupán az öregedet.
S heje-huja haj
Nem lesz semmi baj.

Ha meghalok, meghalok.
Elvisznek az angyalok.
Viszek én egy kupa jó bort,
S megitatom Péter sógort
S heje-huja haj
Nem lesz semmi baj.

Ha megdöglök, megdöglök,
Elvisznek az ördögök.
Viszek majd egy kupa lúgot,
S megitatom Belzebubot,
S heje-huja haj,
Nem lesz semmi baj.

Á-szor á, az á-négyzet, kis angyalom.
Bé-szer bé az bé-négyzet, kis angyalom.
A kettőnek összege:
Pythagórász tétele, kis angyalom!

Minden vízbe mártott test, kis angyalom.
A súlyából annyit veszt, kis angyalom.
Mint amennyi az általa
Kiszorított víz súlya, kis angyalom!

Még a kutyuson is nyakkendő van?

V. Anyag a róverkorhoz - kamaszkorhoz

V. 1 Bevezetőnek egy kitűnő újévi „receptjavaslat“:

Vegyünk tizenkét hónapot, tisztítsuk meg szépen a keserűség, a gőg, a kishitűség és félelem minden szennyétől. Osszunk fel minden hónapot 30 vagy 31 részre úgy, hogy a készletből jusson az egész évre. Állítsunk össze minden egyes napot egy adag munkából, két adag életörömből, humorból.

Tegyünk hozzá 3 tetejes kanál optimizmust, egy kávés-kanál türelem, egy szem iróniát és egy csipetnyi tapintatosságot.

Keverjünk az egészbe bőségesen sok szeretetet. Az egészet díszítsük a figyelmességek csokraival és tálaljuk naponta tiszta derűvel.

V. 2 A Palóc műsorából (részlet)

Óda a gulyáshoz

Egyszer nagytáborban rettenetes éhesen ebédre vártunk. A konyhasátorból ínycsiklandó gulyásillat áradt felénk. Az óda ekkor született és a gulyásvárás lenyűgöző pillanatait rögzíti.

Zeng a gyomrom, lapát füleimet enyhe szellő nyalja.
S az éhség hasfalam csak úgy rágja-falja.
Hol vagy, óh, levesek-levese büszke gulyásom?
Kenyerem, ha forró levedbe bemártom...
Miattad mindennemű bablevest felejtek,
A lekváros csirke is eltörpül melletted!
Veled szemben bizony hitványság a torta,
Melletted igazán eltörpül a sonka,
Piszkos cipőfűző a diós-mákos tészta!
A töltött csirkét álmomban is unom.

A pástétomot a kutyának rúgom...
Te vagy az életem és te vagy az álmom:
Éhes gyomrom nyögi: légy enyém gulyásom!
Fülembe zengje sok pásztorfurulyás,
Fülembe - de vadul -, hogy éljen a gulyás!
Aztán nyomjatok el bennem mindenféle vágyat,
S jóllakom, hogy hétig nyomom majd az ágyat...
Mert, ha nem? Hát felmászom a Turul-madárra,
S onnan átugrom a tébolyda falára.
Ott fogom, majd húszcentis kisbicskám kivenni,
Ott fogom majd éltem szeletekre metélni...
Vele együtt megeszem a kalapom és gaty...
Megeszem a kopaszodó, kövér nagyatyám.
Kiszáradt tengeren egy hintósló imbolyog,
S ti itt azt hiszitek, hogy én bolond vagyok?
Éhes és nem bolond, tessenek elhinni,
Mert csak éhes ember tud ily verset írni!

A fjordok lánya
Norvégből fjordítottam én

Tengervízben állok, mellettem hű kopóm
Miközben a víz nyaldossa a .....bokám !
Hogy nem rímel? Efelől se legyen aggály:
Majd rímel, ha jön a dagály...

Egy verset sem könnyű megírni, de sok versből egyet összerakni, az már óriási teljesítmény.

Zagyvalék
Mindenki írta, csak én nem

Egy gondolat bánt engemet,
Ágyban párnák közt halni meg.
Csókolj meg már édes rózsám,
Mert a szívem érted ég...

Közbevágott Pató Pál úr:
Ej! Ráérünk arra még.
Mert a nyár heves, s a kasza egyenes,
S az ablakot veri egy pandúr ezredes!
Ki az? Mi az? Vagy úgy?
Fordulj meg és aludj.
Szépen levetkezik, majd felöltözik.
Szól a kakas már:
Párizsba beszökött a nyár!
És mi mégis láncot hordunk,
Ide veled régi kardunk!
A magyarok Istenére esküszünk, esküszünk,
Hogy este van este ki-ki nyugalomba'.
Ülök szomorúan az iskolapadomba'.
Egy bús halk daltöredék kísér szakadatlan:
Fenn a Kárpátoktól le az Aldunáig baj van!
(Mert) Ágnes asszony a patakban
Fehér lepedőjét mossa.
Odagyűl az utcagyermek,
Te vagy, te vagy - barna kislány -
Szívem-lelkem fénye!
S nagyot ütött botjával a szamár fejére!
Feltekint a szamár, szomorúan kérdi:
Hová-merre mentek harcba, háborúba?
Tuba Ferkó a legelőt megunta...
Jöjjön utolszor szép szeretője,
Titkos arája Kund Abigél.
Jő, szeme villan, tapad a tőrre:
Nézz oda Walter! Jó tanya vár majd
- szólott a püspök - .
S csend borul a fűre-fára,
Elég lesz a nóta mára.

Édesapám 1898-ban Karancskesziben még így tanulta az ABC-t

Kis igenyes egy punktummal :	***i***
Kis igenyes gácsérfarkkal:	***(e)r***
Két igenyes alul teknő:	***u***
Igenyes a szára, jobbról a pofája:	***b(é)***
Ám ha aztán lefordítod:	***p(é)***
Igenyes a szára balról a pofája:	***d(é)***
Fejtetőn áll a kis asztal:	***k(á)***
De ha az meghasasodik:	***h(á)***
Rektor uram meggyfa botja:	***(e)f***
Háromlábú a kis hangya:	***(e)m***
Ha egy lábát levágod lesz:	***(e)n***
Kis karika két kis ponttal:	***ö***
Tekerődzik a kis kígyó:	***s(ö)***
Ha lenyalod a két pontot:	***o***
Ha két farkat ragasztasz rá:	***a***
Kiharapod az oldalát:	***c(é)***
Lefekteted és megtöröd:	***v(é)***
Kis karika farkot ereszt:	***g(é)***
Püspök botja lelógatva:	***j(é)***
Hátatokon összetörve:	***z(é)***
Nagy igenyes keresztelve:	***t(é)***

(igenyes = egyenes, gácsér =hímkacsa)

A magyar dadaisták emlékére

(a 20-as évek divatos "költészete")

Rémület

Láttam koponyát zöldet-kéket,
S valaki halkan belelépett.
Lila sikoly a sárga havon,
Rózsabokor a domboldalon
Szeretnélek látni ravatalon,
Két petrezselyemmel a nyakadon,
Amint a tenger vizében
Lábvizet veszel!

Á-ból, K-ából Mekkából,
Elindul egy egér a Bazilikából.
Szeme lángol, szőre foszfor:
Most durr-durr bele sokszor..
Káka tövén vézna hattyú
Fölötte szí -(xxx) vattyú !
Most megindul, megy-megy,
Aztán vége...

Szelándok

Szelándok ágva fág a máfon,
Homoldok révében feldereng.
Mi ketten bús herándozók
Csak fégünk-fágunk át a révleten
Ha-haj hó ! Visszamánt a tákó !
Ha-haj hó! lepönd a vádotás!
Nincs éldelem, csak rétő kérbe öntés,
Nincs értelem csak nyávogás!
Mi nem sipogva, nem kárálva mágunk,
Mi nem heveghetünk rohátnokok mögé.
Csak halkhonáló harsonák estén
Egybe ferengtünk ketten - te meg én...

(xxx) a levegőt beszívni

Ide illik: Tanács divatos költőknek

Arany János „Vojtina levelei öccséhez“, részlet

Beszédhez, amit versnek mondanak,
Mindenesetre kellenek szavak.
Te mindig olyan szót válassz, csinálj,
Amit ne értsen János, vagy Mihály;
Legjobb, ha tenmagad sem érted azt:
Így legalább soha fel nem akadsz,
Mert, aminek értelmét nem tudod,
A szó mindenhová illeni fog.

Elek barátom temetésére

Kedves jó Barátom, egyetlen Elek !
Téged mindig szívből szerett-elek.
Sok-sok bajtól meg is védhett-elek,
Száz csapástól mentesíthett-elek.

De sajnos, ezt bánom, megnősített-elek:
Erre nincsen mentség, amíg csak leh-elek.
Minden hiába! Kedves és jó Elek,
Te már nem kérdezel és én nem fel-elek.

Most már utoljára meg kell, hogy nézz-elek:
Szemfedőd emelve megtekinthess-elek
Ne félj! Nem sokára hozzád menet-elek,
Lelkemet egekbe fújják égi sz-elek.

Téged és mindenkit ott majd megöl-elek.
Nyarakká válnak majd fent az égi t-elek.
Földi létről Veled vígan csevet-elek,
Addig is nyugodjál békében Elek!

Csipkelődő, de sohasem sértő, sváb nóták

Ezernyolcszázahtundfircig kitörni az háború.
Törökpálint Putakeszi összeveszni cudaru'.
Törökpálint épít csárda, kitűzni egy nagy kokárda:
Ki nem magyar beszélni, nem lehet ott belépni.

Ezernyolcszázahtundfircig kitörni az háború.
Ferenc Jóska, Kossuth Lajcsi összeveszni cudaru'.
Elmegy egész Putakeszi, szabadságért meg kell tenni.
<u>De mikor az ágyú szólt, enyém gatya tele volt.</u>

Putafok, Putafok ott lakom én.
Ott fejik, ott fejik a Riskát én.
Hollári-ríja, hollári hó,
Hollári-ríja, hollári hó.
Hollári-ríja, hollári hó.

A Riska lába közt van egy kebel,
Amit a tej végett rángatni kell.
Hollári-ríja, hollári hó stb.

Sváb tehén vasárnap nem ad tejet.
Egyre azt bőgi: munkaszünet!
Hollári-ríja, hollári-hó stb.

Lakom Fertő-Platc utca egy
Enyém a legnagyobb Hausz.
Van nekem szőlőm is, szőlőm is, borom is...
Van nekem minden sok franc.

Enyém a Liza, a nagy s...gű.
Övé a szemközti Hausz.
Amikor kihajol ablakon, ablakon,
Nem látszik tőle a Hausz.

Elmentünk Lizával kricsmibe,
Letolta enyém nadrág.
Amikor meglátta, umtatta, umtatta...
Összeszégyellte magát.

Budafokon tűz ütött ki
Hullári-hullári-hó.
Harminc Bursche nyomta a spriclit
Hullári-hullári-hó.
Húzta, de nyomta, de nem szólt a spricli
Hullári-hullári-hó.
Mert a spriclibe' egy nagy krumpli
Hullári-hullári-hó.

V. 3 Regöskönyvek: regöstáboraink anyaga

A KMCsSz Európai Kerületének regöskönyveit a Kerületi Parancsnoknál: Konthur Mária cst. Stuttgart lehet megrendelni:

- Csángó-magyar testvéreink 1982
- Alföld I. - A szögedi nemzet1983
- Szigetköz 1984
- Kalotaszeg 1985
- Alföld II. - Kiskunság, Nagykunság 1986
- Háromszék 1987
- Palócföld I. - Hont és Nógrád megye 1988
- Balatonfelvidék 1989
- Hortobágy 1990
- Szék 1991
- Palócföld II. - Gömör 1992
- Bukovinai székelyek 1997
- Szatmár 1998
- Mezőség 1999

Ugyanitt kaphatók a következő kiadványok:

- Regös Cserkész Kézikönyv
- Bodnár Gábor: Rövid magyar néprajz, KMCsSz, Garfield/USA, Cserkészbolt

V. 4 Színjátszás (darabok és jelenetek)

A cserkészcsapatok rendezik évtizedek óta a karácsonyi ünnepségeket. Rendkívül nagy és sokrétű anyag halmozódott fel. Szívesen segítenek és küldenek anyagot:

- Betlehemezés
- Kántálás
- Bölcsőskézés
- Három királyok jövetele
- Karácsonyi versek (nagy választék)
- A következő darabokat adták elő cserkész színjátszóink:

  Vörösmarty Mihály: A fátyol titkai (3 felvonás)

  Kisfaludy Károly: Szeget-szeggel (1 felvonás)

  Kisfaludy Károly: Csalódások (4 felvonás)

  Karinthy Frigyes: Visszakérem az iskolapénzt

V. 5 Táncházcsoportok és -táborok

Táncházcsoportok:

- Rezeda Majnafrankfurt
- Komámasszony München
- Regös München
- Csöbörcsök Stuttgart
- Magyar Gimnázium Kastl/Oberpfalz

Táncházak és mulatságok:

- A fenti Csoportok városaikban évente 2-3 táncházat rendeznek. Valódi parasztzene, magyar ételek. Ezen kívül évente többször rendez táncházat Kölnben egy magyar-német csoportosulás.
- A cserkészek húsvét hetében (8-10 nap) tartják mindig regös táborukat. Egy gyönyörű öreg, de rendbe hozott és modernül kiépített várban. Érdeklődni lehet a kerületi parancsnoknál. Nagy élményt nyújt a tábor.

EZT IS FARAGHATJUK:

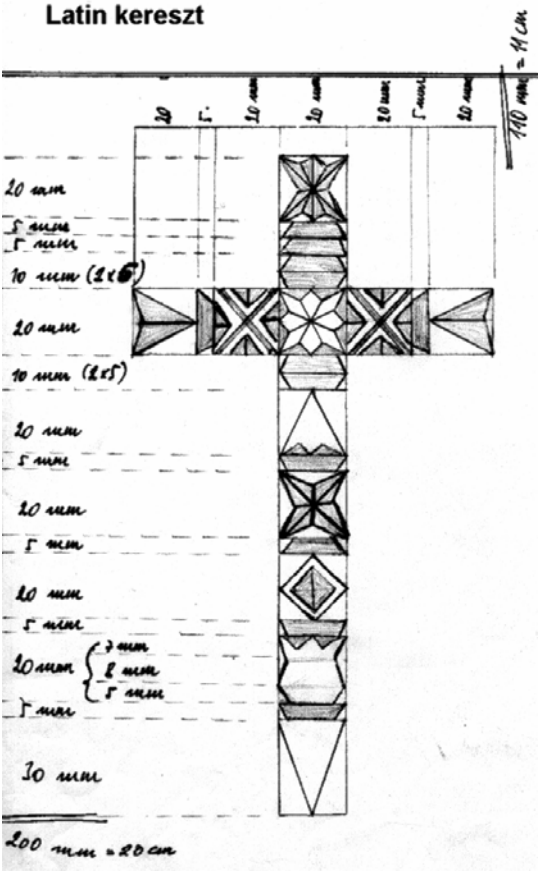

VI. Anyag a fiatal „öregcserkészeknek“

VI. 1 A Palóc műsorából (további részletek)

Megy a juhász a szamáron.

Irodalmi paródia

Igen érdekes dolog, hogy költőink az elmúlt századokban mennyi egyéni vonással gazdagították költészetünket. Bár mindannyian tanultuk az iskolában a különböző stíluselemeket, mégis hiányzik egy csokorba foglalás. Ezt pótolandó, megkísérlem egyetlen versen keresztül bemutatni ezeket a csodálatos egyéni vonásokat.

Erre igen alkalmas Petőfi Sándor "Megy a juhász a szamáron" című versikéje. Idézzük fel először ezt a verset, hogy jobban emlékezetünkben legyen az összehasonlításnál:

Petőfi Sándor: Megy juhász a szamáron

Megy a juhász a szamáron,
Földig ér a lába.
Nagy a legény, de nagyobb
A boldogtalansága.

Gyepes hanton furulyált,
Legelészett nyája.
Egyszer csak hallja, hogy
Haldoklik babája.

Felpattan a szamárra,
Hazafelé vágtat.
De már későn érkezett,
Csak holttestet láthat.

Elkeseredésében
Mi telhetett tőle?
Nagyot ütött botjával
A szamár fejére!

Hogyan írta volna meg az 1500-as években **Ilosvai Selymes Péter** az Őstoldi szerzője?

A juhász szamáron megy vala.
Lába néki földre ére vala.
De mire ő hazaére vala:

Ő babája régen halott vala.
Erre a nyomórudat kapta vala,
S a számárt jól fejbe kólintá vala.

És **Balassa Bálint** eredeti Balassi-versszakokban? (énekelni is lehet "Őszi harmat után" dallamára

Juhász szamár hátán,	a
A lány meg halálán.	a
Lába lóg és messze néz,	b
Lába lóg és messze néz.	b
Szamarának fejét,	c
Az üstökös tetejét :	c
Bottal veri be a kéz,	b
Bottal veri be a kéz...	b

Hogyan írta volna meg **Kisfaludy Sándor** a Himfy versszakok megteremtője?

A nyájaknak őrizője
Hazafelé siete.
Mert meghalt a szeretője,
Akit szívből szerete.
Mindhiába, mert a drága,
Meghalt mire hazaért.
Mit tehetett keservébe'?
Szamarának a fejére
Nagyot ütött botjával:
Így bánt el a szamárral!

A nemzet nagy intője **Berzsenyi Dániel** is írhatta volna:

Juhászhoz

Romlásnak indult hajdan erős juhász!
Nem látod a bosszús egek ostorait
Nyomorult szamaradon?
Gyönge fúvó széltől földre teríttetett
A nemes hölgy, élted imádata.
Egy dolog lehet csak tanácsom:
Üsd a szamarad fejét bojtárom!

Kisfaludy Károly disztichonban írta volna meg (hexameter+ pentameter)

Juhász

Bús vértől feketéllt juhász sóhajtva köszöntlek!
Tarka mezők szamarán a lábad a földig elér.
Holló szárnyaival ragadá el babádat a végzet:
Üssed a szamarat, bottal annak a bamba fejét!

Pósa Lajos bácsi a gyermekek kedvenc költője:

A csacsika halálára.

Kisfiúknak, kislányoknak mit meséljek máma?
Elmegyünk a csacsiháton messzi Hortobágyra.
Juhász bácsi csacsiháton egyszer csak azt hallja:
Csicsi-csacsi-csacsiháton haldoklik babája!
Duna, Tisza, Dráva, Száva: földig ér a juhász lába,
S csicsi-csacsi-csacsikának fejét pacsikálja.

És **Szép Ernő** Karinthy Frigyes gúnyolódásának kedvenc céltáblája

Én még ilyent sosem írtam.

Megy a juhász a szamáron,
Hegyen-völgyön hét határon.
Földig ér a juhász lába,
Juhász lába, juhász lába.
Így vágtat ő egymagába'.

De mire ő hazaére,
Nem várta meg a lány élve.
Nem volt élte csak a holta,
Csak a holta, csak a holta.
S szamár fejét megpaskolta...

Tényleg nem írt ilyent sohasem Szép Ernő...

A világhíres nóta-szerző **Seres Rezső** ("Szomorú vasárnap“)

Balog Esvány

Balog Esvány szamár hátát
Tenger könnyel sírta tele,
Mert meghalt a szeretője,
Akit szívéből szerete.
Meghalt a jány, szól az ének.
Hozzák már a sötét kocsit,
S ez alatt a Kösüly partján
Megleltek egy döglött csacsit...

Az alliterációk (szó eleji mássalhangzó-egyezés) nagymestere **Babits B(M)ihály** :

Bús bojtár bánata

Bús Hortobágynak hófehér hodályán,
Hol bamba barmok bamba borja bőg.
Juhász, ki eddig szunnyadott subáján,
Szamárra kap, s ántikul hörög.
Hunyását hallá hervadt hitvesének,
S míg hosszú lábát súrolja a rög:
Fekete gyászházból szivárog az ének,
Hol szende szüzek szelíd szava száll,
S indítja botját bús barma fejének...

Az indulatos **Ady Endre**:

Én a juhász rokona vagyok

Én a juhász rokona vagyok.
Szeretem a hazamenőket.
Szeretem a sápadt arcú parasztnőket.

Szeretem azt a furulyást is,
Kinek földig ér le a lába,
S ki bánatában itt marad egymagába'.

Szeretem azt, aki vágtat,
Kinek haragos a vére,
S ki nagyot üt botjával a szamár fejére.

A szomorkás **Kosztolányi Dezső**:

A kis juhászt a bánat eljegyezte.

A kis juhászt a bánat eljegyezte.
Szamáron ül, s lelke hófehér,
Míg hosszú lába majd a földig ér
Babája lelke felszállott a mennybe.

Mi sem jellemzi jobban bánatát:
Öklével bevágja az állat homlokát.
A kis szamár csak áll, fülét hegyezve,
Mert szegényt a bánat eljegyezte.

A mesélőkedvű **József Attila**:

Szamár altató

Lehunyja kék szemét az ég.
Bunda alatt szunnyad a gyász.
Hunyt szemmel siratja kedvesét:
Nyugodj meg végre kis juhász!

Fájdalom markolja szívét,
S lógó lábát szürkíti a sár.
Bottal veri füleid tövét,
Aludj, ha tudsz te kis szamár!

A modern és rapszodikus **Kassák Lajos**:

A juhász mértani haladványa

Fehér folt, bűz, Hortobágy.
I-á, i-á plusz elkeseredés a köbön!
Jaj van! Baj van!
Baj van! Jaj van,
Négyzetgyök halál
Plusz elkeseredés köb.
I-á! Puff! Négyzet! Daganat.
Puff! Költő szedd össze magadat...

A nemzet gondolkodója **Illyés Gyula**:

Egy mondat a szamárságról.

Ahol már csak szamárság van,
Ott csak szamárság van.
Benne van már a szamárban,
És a földig érő lábban.
Benne van a nagy legényben,
S boldogtalanságban.
Benne van a gyepes hantban,
Benne van a furulyában
És a legelésző nyájban,
Benne van a hírhallásban.
És a haldoklásban,
Mert, ahol már szamárság van,
Ott csak szamárság van!

Benne van a pattanásban,
Benne van a vágtatásban.
A holt látásában.
Az elkeseredettségben,
Tehetetlenségben.
Benne van a botütésben,
Fájdult szamárfejben,
Benne van a dühös gyászban,
Harsány i-á-zásban.
Mert, ahol már szamárság van,
Ott csak szamárság van.

A nyugati magyarság kedvenc költője **Tollas Tibor** ("Bebádogoztak minden ablakot")

Bebádogoztak minden abrakot.

Életéből csak keresztfa maradt:
Édesét siratja a juhász.
Fájdalmában veri bús szamarát,
S lógó lábánál mélyebbre ér a gyász.

Dutyiban van a furulyaszó,
Zárkában a legelésző nyáj is.
Eltűntetve a gyepes hant,
S a néma haldoklás is.

I-á-zva szidja a csacsi e napot:
Szamár küzdőtársim! Jól vigyázzatok,
Mert, ha dühös bú ér hozzátok,
Bebádogoznak minden abrakot.

Úgy-e milyen nagyszerű irodalmi játék? Kedvet gerjeszt a költők eredeti műveinek olvasásához. Felhívom a humorista vénájú magyar fiatalokat, hogy fejlesszék tovább ezt a panorámát. Hála Istennek annyi költőnk van, hogy ez nem okozhat nehézséget...

Az italos diák " halotti" búcsúztatója

Ahogyan ezt Szécsényben Palócföldön játszottuk

<u>Pap:</u>
Addig iszom, míg a szemem ki nem ázik,

<u>Kórus:</u>
Míg a gyomromban a szőlőmag ki nem csírázik.

<u>Pap:</u>
Dolores in ferkó! Néked a bor nem, jó!

Előénekes:
Ha meghalok ürmösborba temessenek,
A nagy hordókkal egy sorba tegyenek,
Fejem felé ültessenek szőlőfákat,
A bőrömből csináljanak nyomózsákot.
A hasamra tegyenek egy negyvenliterest,
A lábamnál kupa és szívócsap legyen,
A csapot is jól eresszék be a számba,
Hogy ne menjek szomjan a másvilágra.
Kolbász legyen a sírba eresztő kötelem
És szalonna legyen a szemfödelem.
A búcsúztatót felettem ne pap mondja,
De a torkom mélyét korcsmárosunk magasztalja.

Korcsmáros:
Megmondtam ne igyál spirituszt kámforral.
Hogy ne jöjjek utánad pappal és kántorral.
Uram a részeges embert a másvilágon járasd csizmába,
Mert) Ezen a világon eleget járt mezítláb a sárba'.

Pap:
Adj Uram örök nyargadozást neki!

Kórus:
És az örök világosság fényeskedjék neki!

Pap:
Circum dederunt Begemuci Marci,
Begemucik mind meghaltak,
Csak az üvegek maradtak.

Kórus:
In mortui!

Egy angol nyelvű verseskönyv került a kezembe és ebben a gyűjteményben találtam az alábbi bájos, négysoros versikét:

The Irish Washersoman

Did you ever go into an Irishman's shanty,
Where water was scarce and whiskey was plenty,
A three legged stool and a table to match
And a string on the door for to open the latch?

A vers teljesen szabad és rímtelen (de szószerinti) fordításban a következőképpen hangzik:

Mentél-e valaha be egy ír kunyhóba,
Ahol víz ritkán fordul elő, de whisky sok van
És háromlábú szék, s egy asztal illik (ide)
És az ajtón egy kötél (madzag) nyitni a reteszt?

Ha kimérjük a szótagszámot és rímeket alkalmazunk, a vers a következőképpen hangzik:

Kis ír kunyhóban jártál-e valaha már,
Hol az ajtó - kilincs helyett - madzagra jár,
Hol elég egy háromlábú szék, s egy asztal
És vendéget víz helyett whisky marasztal?

E versikét hogyan fordítaná le **József Attila**?

Most látom óriás ő, ahol üldögél
A retesz zárján madzagot lóbál a szél -
Az ír gazda kis kunyhójában a széken
És malátás whiskyt old kevés vizében.

És **Arany János**?

Este van, este van a kis ír kunyhóban,
A gazda szemei már-már lenyugvóban.
Asztal és szék - kezében flaskó dugója.
Szegényes az ajtó, madzag a húzója.

Hát **Madách Imre** hogyan tenné be a "Tragédiába"?

Éva: Óh, Ádám, jártál-e már ír házban valaha?
Ádám: Hol kis szobában kábít a whisky szaga?
Éva: Óh, mily rejtély az ajtó! Mondd a titkát!
Ádám: Mondottam, spárga, s itten húzva nyitják.

A tréfacsináló **Karinthy Frigyes** ezt is másképpen írná meg:

Kis kunyhó. Rajta rojtos madzag a lakat.
Ember - néha széken, néha asztal alatt.
S whiskyből meginni szörnyű sokat bír.
- Néha olvas, de átlagban mégiscsak: ír! -

Persze ezt a versikét **Shakespeare** is megírhatta volna:

Én az ír gazda véres szelleme vagyok.
Egy szék és asztal közt whiskyt szagolgatok,
Mint kötélhúzó ősöm, kit táncba vinni
Könnyű volt e dallal: "Inni, vagy nem inni?"

A mélységesen komoly **Szabó Lőrinc** másképpen fogta volna meg a témát:

Komor ír gazda. A kunyhóban szerteszét
Hentereg az asztal, s a háromlábú szék.
Lakat helyett - kötél fityeg a reteszen.
Whisky van mindig, de víz az nincs sohasem!

Palóc pohárköszöntő

- Valamint a pocsolya vizétől átázott kalocsnira ráragadt ölelő sár karjaiból kibontakozó, valamint a kocsikerék nyikorgástól megrémült juhászkutya bundájába kapaszkodó kullancsoknak sokasága, valamint a tündéri holdvilág által megvilágított rablólovagvár röcsögős hídjából kiálló rozsdás vasszegek századokig összetartják annak alkotó részeit: úgy tartson össze bennünket is a barátság!

- Mint ahogy a kakukkos óra ingája által kettészelt pipafüst maró mivoltától prüszkölő kandúr-macska rúgós bajusza által megcsiklandozott svábbogár tubákszínű potrohán megtörő és a juhász-kalapok belsejében csillogó zsírfoltok karimája megvilágítja a kalap belsejét: úgy világosítson meg bennünket a szeretet!
- Valamint a huszárkáromkodás utolsó akkordjainál elájuló apácanövendék utolsó sóhajtásától meglibbenő gyertyafény világánál silabizáló deák téntás manzsettájáért lamentáló háziasszony kötényében csiripelő csirkék után szaladgáló kotlós kotkodácsolásától felriadt kalendáriumcsináló mester rámás csizmája sarkával megtaposott szántóföldre lehullik a mindent megtermékenyítő záporeső: úgy termékenyítse meg a mi testvériségünket az Úristen!

Nevet?- Fordítsd meg...

Egy palóc borház felirata Szécsény határában

Egy fehérhegyi borház falára a jókedvű tulajdonos szép piros betűkkel a következő mondást pingáltatta:

"Ki a bort, a dalt és a nőt szereti - rossz ember nem lehet."

Egy bús atyafi ács-ceruzával alája a következő megnyilatkozást írta

Ha innád az én boromat,
S nőmmel élnéd az életed,
S anyósom tanítana a dalra:
Nem írnál ilyet a falra, te marha!

Egy sírvers:

Itt nyugszik a feleségem:
Jó már néki, hát még nékem!

Egy másik sírvers:

Üvegből mért ittál szomjas Pál barátom?
Nem kéne nyugodni temetői páston.
Ám a dugót is lenyelni akartad,
Amely beléd csúszva elzárta torkodat.
Borban megfulladni, ez nagyon szép halál,
De a dugójában? Szánalomra talál...
Ki fog velünk eztán kupákat rendelni?
Kupákat kiinni, korcsmárost fizetni?
Mivel másvilágon bort már nem ihatol,
Megisszuk helyetted kedves Pali sógor!

Még több sírvers:

Itt nyugszik a Kis Ferkó
Fejbe rúgta egy vad pejkó.
Nem volt se gazda, se huszár,
Csak egy gondatlan nagy szamár!
Ideges ló vaspatkója
Lett élete kioltója.
Igaz neve Jani volt,
- Hihetsz eme szónak -
Csak a rím kedvéért
Írtuk azt Ferkónak.

Mért kellett meghalnod?
Szívem ezt zokogja.
Mért kellett meghalnod?
Eget ostromolja.
Mért kellett meghalnod?
A kérdés nem fura -
Te voltál asszonyom
Első hites ura...

Egy „kedves“ felköszöntő:

Kösd fel magad, kösd fel magad,
Kösd fel magad...ra vitézi kardodat!

Hogy meggebedj, hogy meggebedj,
Hogy meggebedj...enek ellenségeid!

Fejed borítsa kosz, fejed borítsa kosz,
Fejed borítsa kosz...orú, s füzér!

És nyáron kutya légy, és nyáron kutya légy,
És nyáron kutya légy... ne csípjen meg!

Rettentő marha vagy, rettentő marha vagy,
Rettentő marha, vagy ...bivaly ne lökjön fel!

Szakadjon rád az ég, szakadjon rád az ég,
Szakadjon rád az ég...nek minden áldása!

VI. 3 Az Egyházközség „alkotmánya“ (Alapszabály)

A Majnafrankfurti Katolikus Magyar Egyházközség az egyetlen szabályosan elismert és működő magyar katolikus közösség Németországban.

A többieknek csak misszió-státuszuk van, azaz van papjuk, vannak havi misék, élik a közösségi élet laza szintjét, de választott tanácsuk nincs. Nincs működési szabályzat, költségvetés, választás stb., és persze anyakönyvezési jog sem. Minden lelkészük megterheltségétől (ne feledjük minden papunk legalább 5-6 városban tart havonta misét) és hozzáállásától függ.

Azoknak, akik városukban a frankfurti példát szeretnék követni, ajánljuk a Limburgi püspökség mintaértékű működési szabályzatának tanulmányozását.

Még abban az esetben is célszerű tanulmányozása, ha csak a közösségi munka jobb szervezését igyekezzük elérni.

A BUOD kérésre szívesen megküldi az anyagot, vagy más példaértékű egyesületi alapszabályt is.

VI. 4 BUOD-Németországi Magyar Szervezetek Szövetsége

Céljairól, felépítéséről, fedezéséről, működéséről német és magyarnyelvű prospektus ad számot. A szórólap anyagát évenként 2-3 alkalommal felfrissítik.

A BUOD elismerten közhasznú bejegyzett egyesület. Esetleges adományokról elismervényt ad ki, s az adomány az adóból levonható.

A BUOD elnöke:

Dr. Klement Kornél
Am Rathausplatz 12
63128 Dietzenbach
http://www.buod.de

BUOD-Tagszervezetek:

Magyar Klub
FARKAS Károly
Rembrandtstr. 4
01219 Dresden

Magyar-Szász Kultúregyesület
PAJKÓ István
Fr.-Mildner-Str. 8
01844 Neustadt

Berlini Magyar Egyesület
NEMES Lajos
Gensinger Str. 96
10315 Berlin

Hamburgi Magyarok Egyesülete
SZILY Ádám
Schlüterstr. 84
20146 Hamburg

Hannoveri Magyar Egyesület
KUHLHAVY Marianne
Königswortherstr. 3
30167 Hannover

Magyar Katolikus Egyházközség Köln
Ft. LUKÁCS József
Thieboldgasse 96
50676 Köln

Német-Magyar Baráti Egyesület
Dr. MELEGHY Gyula
De-Gaspari Str. 8
51469 Bergisch Gladbach

Németországi Magyar Munkaközösség
Dr. MELEGHY Gyula
De-Gaspari Str. 8
51469 Bergisch Gladbach

Külföldi Magyar Cserkészszövetség Németországi Körzet
ifj. BARCSAY Ákos
An den Platzäckern 9
55127 Mainz

Magyar Evangélikus-Református Gyülekezet
SÍPOS Tibor
Im Langgarten 1/A
56154 Boppard

Magyar Katolikus Egyházközség Frankfurt
TAKÁCS Pál
Ludwig-Landmann-Str. 365
60487 Frankfurt

Deutsch-Ungarische Gesellschaft
TÖRÖK Miklós
Antoniusstr. 7
60439 Frankfurt

56-os Hagyományőrző Társaság
id. Klement Kornél
Wikingerstr. 1
63128 Dietzenbach

84. sz. Lehel Vezér Cserkészcsapat
STOLMÀR György segédtiszt
Buchenstr. 11
65933 Frankfurt

Nyugateurópai Magyar Cserkészek FT
Dr. GRYNAUES Péter
Blumenstr. 5
69488 Birkenau

Erdélyi Világszövetség
Dr. KONTHUR Bertalan
Sophienstr. 39
70178 Stuttgart

Magyar Szabadságharcos Szövetség
PIFFKÓ András
Landwehrstr. 66
80336 München

Bajorországi Magyar Tartományi Szövetség
PIFFKÓ András
Landwehrstr. 66
80336 München

Széchenyi Kör
KUCSERA János
Kleist Str. 44
85386 Eching

Magyar Cserkészeket Támogató Egyesület
Dr. PONNER Botond
Pegasus Str. 14
85716 Unterschleißheim

Regös Magyar Néptánc Együttes
DURKU Csilla
Elisabethenstr. 57
85716 Unterschleißheim

Magyar Kultúregyesület Ulm
BALOGH Zoltán
Fort Unterer Kuhberg 16 B
89077 Ulm

VI. 5 A németországi magyarság egyéb fontos címei

Németországi Katolikus	Cserháti Ferenc segédpüspök Landwehrstr.66 80336 München
Németországi Protestáns Lelkészi Szolgálat	Gémes István Gänsheidestr.9 70184 Stuttgart
	Sipos Tibor Langgarten 1/a 58154 Boppard
Magyar Gimnázium	Klosterberg 2 92280 Kastl/Opf.
Magyar Intézet	Beichstr. 3 80802 München
Magyar Ház	Karl-Liebknecht-Str.9 10178 Berlin
Magyar Kultúrközpont	Hausmannstr. 22 70188 Stuttgart
Nemzetőr (politikai havi lap)	Ferchenbachstr.. 88 80995 München
Életünk (katolikus havi lap)	Landwehrstr.66 80336 München

VI. 6 A Cserkészfórum és a Magyar Cserkész Szövetségek

Budapesten működik a Cserkészfórum, amely az összes magyar cserkészszövetségek tájékoztató szervezete.

Tagjai:

- Magyar Cserkész Szövetség, Budapest

- Romániai Magyar Cserkész Szövetség, Sepsiszentgyörgy
- Szlovákiai Magyar Cserkész Szövetség, Dunaszerdahely
- Kárpátaljai Magyar Cserkész Szövetség, Munkács
- Jugoszláviai Magyar Cserkész Szövetség, Szabadka
- Külföldi Magyar Cserkész Szövetség, Garfield/USA

VI. 8 Cserkészvezetők és -csapatok az I. Kerületben:

A KMCsSz I. sz. Európai Kerületének parancsnoka:

Konthur Mária cst.
Schulstr, 41/2
70771 Leinfelden-Echterdingen
Tel./Fax: +49/711/7504138
pk@cserkesz.de

A következő csapatoknak a drótpostacíme így alakítható: csapataszám@cserkesz.de (pl. 88@cserkesz.de - Mainz)

Ausztria Körzeti Pk.: betöltetlen

72. sz. Széchenyi István cscs., Bécs - Szemerédi Tiborné, Ilona cst.
Friedmanngasse 51, 2/8, A-1160 WIEN, Tel./Fax: +43/1/4054961

79. sz. Kozma György cscs., Innsbruck - Schenkné Körbl Angyalka cst.
Weingartner Str. 136/11/6 A-6020 INNSBRUCK, Tel.: +43/512/570786

80. sz. Árpád cscs., Linz - Seiche Kiss Erzsébet cst.
Rechte Donaustr. 1 - A-4020 LINZ, Tel.: +43/732/775515, Mobil: +43/676/5507017

Németország Körzeti Pk.: Barcsay Ákos cst. - An den Platzäckern 9, D-55127 Mainz, Tel./Fax: +49/6131/937251, nemet@cserkesz.de

47. sz. Petróczy Kata cscs., Köln - Fodor Éva st.
Zorndorfstr. 6, D-50737 Köln, Tel.: +49/221/865188
(Barcsay András cst. - Godesberger Str. 23, D-53340
Meckenheim, Tel./Fax: +49/2225/954280)

VI. 9 Cserkészek az Internetben

- KMCsSz-Szövetségi titkár - Szórád Gábor, gabona@aol.com
- KMCsSz-Külföldi Magyar Cserkész Szövetség levelező fórum:

  Levelek: kMCsSz@hungary.com
  Megrendelés: subs.kMCsSz@hungary.com
  Lemondás: unsubs.kMCsSz@hungary.com

- KMCsSz-Központi Honlap
  http://www.hungary.com/kMCsSz/
- KMCsSz - I. Kerület
  http://www.cserkesz.de
- KMCsSz - 84. sz. Lehel Vezér cscs. Majnafrankfurt
  http://www.cserkesz.de/csapatok/84
- Magyarország: Magyar Cserkész Szövetség
  http://www.cserkesz.hu
- Felvidék (Szlovákia): Szlovákiai Magyar Cserkész Szövetség
  http://www.szmcs.sk/oszt1.htm
- Erdély (Románia): Romániai Magyar Cserkész Szövetség
  (levélcímek)
  - László András kpk. (Kolozsvár): larix@mail.dntcj.ro
  - Biró Attila kpk. (Gyergyószentmiklós):
    abiro@felix.uttgm.ro
  - Szabó Csongor cspk. (Gyergyószentmiklós):
    cszabo@felix.uttgm.ro

- Kárpátalja (Ukrajna): Kárpátaljai Magyar Cserkész Szövetség (levélcímek)
    - Popovics Pál (Munkács): pali@cserk.uzhgorod.ua
    - Bárdos István (Beregszász): 0013@bereg.uzhgorod.ua
- Vajdaság (Jugoszlávia): Vajdasági Magyar Cserkész Szövetség http://www.welcome.to/VMCsSz
    - dr. Horvath-Militicsi Szabolcs cst. 6. sz. cscs. (Ujvidék-Szerémség): 6hunyadi@eunet.yu
- Magyar cserkészkiadványok a hálón
    - MCsSz Táborkereszt http://www.piar.hu/taborkereszt
    - MCsSz regős honlapja http://okint.elte.hu/regos
    - Cserkészélet http://www.iae.nl/users/nickl/cserkesz.html
    - A MCsSz Vezetők Lapja - VL http://www.piar.hu/cserkesz/vl

VII. A magyar főnévragozás gazdag rendszere

Teljességgel világos lesz előttünk a magyar főnévragozás nagyszerű rendszere és irigylésre méltó gazdagsága, ha az alábbi táblázatokat és megjegyzéseket tanulmányozzuk.

Bizony a 42 alapalakból 28 raggal összesen 1176 főnévalakot képezhetünk! Nyilvánvaló, hogy nem mindet használjuk állandóan, s igen sokat csak hébe-hóba. S ha hozzátesszük, hogy a falusi ember - a magánhangzó torlódást sem szeretve - miért mondja „fiaimé“ helyett „fijaimé“, akkor látjuk a beszélt nyelvi változatok bőségét.

Még az egyszerű magyar is a „nagy“ nyelvek viszonylatában egy kész nyelvművész!

A szókincsünkről eddig nem is beszéltünk. A nyugati sajtóban pár éve végig viharzott a hír: a magyar paraszt szómilliomos!

A legnagyobb német, angol stb. írók sem rendelkeztek és rendelkeznek annyi használt szóval, mint ma egy falusi magyar.

A hírt még egy kitűnően sikerült kép - amely egy fekete kalapos őszülő, méltóságteljes parasztembert ábrázolt - támasztotta alá.

VII. 1 A 14 alapalak

Először 7 alapalak 21 rag alkalmazásával a lehetséges 28 ragból:

EGYES SZÁM	Egy birtokos egy birtok			
ALANYESET	ház	házam	házad	háza
TÁRGYESET	házat	házamat	házadat	házát
BIRTOKOS ESET	háznak a	házamnak a	házadnak a	házának a
RÉSZES HATÁ-ROZÓ ESET	háznak	házamnak	házadnak	házának
EGYÉB HATÁ-	házba	házamba	házadba	házába
ROZÓK ESETEI	házra	házamra	házadra	házára
	házon	házamon	házadon	házán
	házban	házamban	házadban	házában
	házig	házamig	házadig	házáig
	házhoz	házamhoz	házadhoz	házához
	háznál	házamnál	házadnál	házánál
	házról	házamról	házadról	házáról
	házból	házamból	házadból	házából
	háztól	házamtól	házadtól	házától
	házzal	házammal	házaddal	házával
	házért	házamért	házadért	házáért
	házzá	házammá	házaddá	házává
	házként	házamként	házadként	házaként
	házul	házamul	házadul	házául
	háznott	házamnott	házadnott	házanott
	házkor	házamkor	házadkor	házakor

Megjegyzések:

- Ritkán halljuk, pl. az „-ul“ ragot, pedig már a Halotti beszédben is megtaláljuk: „Odaadta neki vala a paradicsomot házul“ (házként, lakóhelyül). De ebből származik a gyakorta használt „hazulról“ is, de él az „ajándékul“ szavunkban is.
- A „-nott“ személynévvel kapcsolatban: nyelvjárásainkban él a Kovácsnott (Kovácsnál), de innen ered a Kolozsvárott, Pécsett, Győrött és a Vásárhelyt is.
- A „-kor“ időhatározó is él: esküvőkor, aratáskor, szüretkor stb.
- A fenti ragozási lehetőségeket az úgynevezett indo-európai nyelvek alig ismerik.

* Addig, amíg a magyar nyelv a ragozó nyelvek csoportjába tartozik, a fenti nyelvek a flektálók tagjai. Nem ismernek csak 4 főnév-ragot, s a további 8 esetet előszavakkal (prepozíciókkal) képezik: Pl. A magyar azt mondja, hogy „házban“. Ezt a német úgy mondja, hogy „ban ház“ (im Haus), s ezt a főnév magánhangzó tövétől függetlenül változatlanul használja. Nem úgy a magyar. „Égben“ és nem égban...A jóhangzás megköveteli a rag a tőhangzóhoz való idomulását. S ez a ragidomulás szinte megoldhatatlan feladat elé állítja az idegen nyelvű egyént...(ban-ben, tól-től, hoz-hez-höz, on-en,ön, ra-re, ból-ből, stb.) „Égben“ németül egyébként „im Himmel“ (ban/ben ég).
* A későbbiekben vázolt helyhatározó ragokkal meg mit sem tud kezdeni. Ezeket csak nehézkésen próbálja körülírni. Még a latin is gazdagabb volt, hiszen ott legalább egy helyhatározó főnévi eset volt (locatívusz).
* Ragozási példák: A „<u>házunkért</u>“ kifejezéséhez pl. a németben a következő 3 szó egybekapcsolása szükséges: „für unser Haus“. A „<u>házukként</u>“ már bonyolultabb szófűzést kíván, mert az „als ihr Haus“ azt jelenti, hogy „mint a házuk“, vagy „wie ihr Haus“„amint

a házuk“, amelyek hasonlók, de mégsem adják vissza tökéletesen a magyar árnyalatot.

még: **EGYES SZÁM**	**Egy birtok több birtokos**		
ALANYESET	**házunk**	**házatok**	**házuk**
TÁRGYESET	**házunkat**	**házatokat**	**házukat**
BIRTOKOS ESET	**házunknak a**	**házatoknak a**	**házuknak a**
RÉSZES HATÁROZÓ ESET	**házunknak**	**házatoknak**	**házuknak**
EGYÉB HATÁ-ROZÓK ESETEI	**házunkba**	**házatokba**	**házukba**
	házunkra	**házatokra**	**házukra**
	házunkon	**házatokon**	**házukon**
	házunkban	**házatokban**	**házukban**
	házunkig	**házatokig**	**házukig**
	házunkhoz	**házatokhoz**	**házukhoz**
	házunknál	**házatoknál**	**házuknál**
	házunkról	**házatokról**	**házukról**
	házunkból	**házatokból**	**házukból**
	házunktól	**házatoktól**	**házuktól**
	házunkkal	**házatokkal**	**házukkal**
	házunkért	**házatokért**	**házukért**
	házunkká	**házatokká**	**házukká**
	házunkként	**házatokként**	**házukként**
	házunkul	**házatokul**	**házukul**
	házunknott	**házatoknott**	**házuknott**
	házunkkor	**házatokkor**	**házukkor**

TÖBBES SZÁM	Egy birtokos több birtok			
ALANYESET	házak	házaim	házaid	házai
TÁRGYESET	házakat	házaimat	házaidat	házait
BIRTOKOS ESET	házaknak a	házaimnak a	házaidnak a	házainak a
RÉSZES HATÁ-ROZÓ ESET	házaknak	házaimnak	házaidnak	házainak
EGYÉB HATÁ-ROZÓK ESETEI	házakba	házaimba	házaidba	házaiba
	házakra	házaimra	házaidra	házaira
	házakon	házaimon	házaidon	házain
	házakban	házaimban	házaidban	házaiban
	házakig	házaimig	házaidig	házaiig
	házakhoz	házaimhoz	házaidhoz	házaihoz
	házaknál	házaimnál	házaidnál	házainál
	házakról	házaimról	házaidról	házairól
	házakból	házaimból	házaidból	házaiból
	házaktól	házaimtól	házaidtól	házaitól
	házakkal	házaimmal	házaiddal	házaival
	házakért	házaimért	házaidért	házaiért
	házakká	házaimmá	házaiddá	házaivá
	házakként	házaimként	házaidként	házaiként
	házakul	házaimul	házaidul	házaiul
	házaknott	házaimnott	házaidnott	házainott
	házakkor	házaimkor	házaidkor	házaikkor

Megjegyzések:

- Nem is említjük itt a -stul, -stül, módhatározó ragokat, pedig gyakran használjuk: „családostul, lányostul, lovastul, csőstül, gyerkestül stb.
- Szinte hihetetlen az árnyalási lehetőség a helyhatározó ragokkal a főnevek belső és külső viszonyainak a leírásában:

  * Belviszonyragok : -ban, -ben (hol?); -ból, -ből (honnan?); -ba, be (hová?);
  * Külviszonyragok:

    A felszínen történik valami: -ra, -re (hová?); -ról, -ről (honnan?); on, -en, -ön (hol?)

    A cselekvési körben történik valami: -nál, -nél (hol?); -tól, -től (honnan?); -hoz, -hez, -höz (hová?)

    A cselekvés valahová irányul: -nak,-nek (hová?); -ig (határvető rag)

    A helyviszonyításra: -nott (hol?); -nól (honnan); -ni (hová?). Ma már ritkán használt családi helyragok...

- Már hoztunk módhatározó példákat is. Ezekről is beszélhetnénk bővebben, de ennyi elég.

Folytassuk tehát főnévragozásunk áttekintését:

még: **TÖBBES SZÁM**	**Több birtokos több birtok**		
ALANYESET	**házaink**	**házaitok**	**házaik**
TÁRGYESET	**házainkat**	**házaitokat**	**házaikat**
BIRTOKOS ESET	**házainknak a**	**házaitoknak a**	**házaiknak a**
RÉSZES HATÁ-ROZÓ ESET	**házainknak**	**házaitoknak**	**házaiknak**
EGYÉB HATÁ-ROZÓK ESETEI	**házainkba**	**házaitokba**	**házaikba**
	házainkra	**házaitokra**	**házaikra**
	házainkon	**házaitokon**	**házaikon**
	házainkban	**házaitokban**	**házaikban**
	házainkig	**házaitokig**	**házaikig**
	házainkhoz	**házaitokhoz**	**házaikhoz**
	házainknál	**házaitoknál**	**házaiknál**
	házainkról	**házaitokról**	**házaikról**
	házainkból	**házaitokból**	**házaikból**
	házainkból	**házaitoktól**	**házaiktól**
	házainkkal	**házaitokkal**	**házaikkal**
	házainkért	**házaitokért**	**házaikért**
	házainkká	**házaitokká**	**házaikká**
	házainkként	**házaitokként**	**házaikként**
	házainkul	**házaitokul**	**házaikul**
	házainknott	**házaitoknott**	**házaiknott**
	házainkkor	**házaitokkor**	**házaikkor**

VII. 2 A 14 alapalak a birtokos e-rag felhasználásával

Kezdjük itt is az első 7 alapalakkal:

EGYES SZÁM	Egy birtokos egy birtok			
ALANYESET	népé	népemé	népedé	népeé
TÁRGYESET	népét	népemét	népedét	népeét
BIRTOKOS ESET	népének a	népemének a	népedének a	népeének a
RÉSZES-HATÁ-ROZÓ ESET	gyerekének	népemének	népedének	népeének
EGYÉB HATÁ-ROZÓK ESETEI	népébe	népemébe	népedébe	népeébe
	népére	népemére	népedére	népeére
	népén	népemén	népedén	népeén
	népében	népemében	népedében	népeében
	népéig	népeméig	népedéig	népeéig
	népéhez	népeméhez	népedéhez	népeéhez
	népénél	népeménél	népedénél	népeénél
	népéről	népeméről	népedéről	népeéről
	népétől	népemétől	népedétől	népeétől
	népéből	népeméből	népedéből	népeéből
	népével	népemével	népedével	népeével
	népéért	népeméért	népedéért	népeért
	népévé	népemévé	népedévé	népeévé
	népéként	népeméként	népedéként	népeéként
	népéül	népeméül	népedéül	népeéül
	népénol	népeménol	népedénol	népeénol
	népékor	népemékor	népedékor	népeékor

„Népeéből“ szokatlanul hangzik, de figyeljük csak a mondatokat:

„Kinek a vagyonából lett gazdag a Jancsi? Az apjáéból!“

„A népemévé lett minden szeretetem.“

„Esküvőinkkor zúgtak a harangok, hiszen három esküvő volt egyszerre.“

„Hazádnak rendületlenül“.

„Népedéhez hasonló lesz a sorsod.“

„Táborozásainkon gondoljunk minden magyar gyerekre.“

A következő táblázathoz is kapcsoljunk néhány gyakorlómondatot:

„Ez a szántó a fiaiméként van betelekkönyvezve.“

„A király végrendelete szerint, mindene fiaiévá lett.“

„Házad nincs messze a fiaidétól.“

„A jó fiúkéból el nem vehetsz semmit!“

„Ha költözni akarsz, menj a fiaidéba.“

„Életkedve vetekszik a fiaiéval.“

Folytassuk a következő 7 alapalakkal:

TÖBBES SZÁM	Egy birtokos több birtok			
ALANYESET	fiúké	fiaimé	fiaidé	fiaié
TÁRGYESET	fiúkét	fiaimét	fiaidét	fiaiét
BIRTOKOS ESET	fiúkénak a	fiaiménak a	fiaidénak a	fiaiénak a
RÉSZES HATÁ-ROZÓ ESET	fiúkénak	fiaiménak	fiaidénak	fiaiénak
EGYÉB HATÁ-ROZÓK ESETEI	fiúkéba	fiaiméba	fiaidéba	fiaiéba
	fiúkéra	fiaiméra	fiaidéra	fiaiéra
	fiúkén	fiaimén	fiaidén	fiaién
	fiúkében	fiaiméban	fiaidében	fiaiében
	fiúkéig	fiaiméig	fiaidéig	fiaiéig
	fiúkéhoz	fiaiméhoz	fiaidéhoz	fiaiéhoz
	fiúkénál	fiaiménál	fiaidénál	fiaiénál
	fiúkéról	fiaiméról	fiaidéról	fiaiéról
	fiúkéból	fiaiméből	fiaidéből	fiaiéből
	fiúkétól	fiaimétól	fiaidétól	fiaiétól
	fiúkéval	fiaiméval	fiaidéval	fiaiéval
	fiúkéért	fiaiméért	fiaidéért	fiaiéért
	fiúkévá	fiaiméva	fiaidéva	fiaiéva
	fiúkéként	fiaiméként	fiaidéként	fiaiéként
	fiúkéul	fiaiméul	fiaidéul	fiaiéul
	fiúkénott	fiaiménott	fiaidénott	fiaiénott
	fiúkékor	fiaimékor	fiaidékor	fiaiékor

még: **TÖBBES SZÁM**	**Több birtokos több birtok**		
ALANYESET	**fiainké**	**fiaitoké**	**fiaiké**
TÁRGYESET	**fiainkét**	**fiaitokét**	**fiaikét**
BIRTOKOS ESET	**fiainkénak a**	**fiaitokénak a**	**fiaikénak a**
RÉSZES HATÁ-ROZÓ ESET	**fiainkénak**	**fiaitokénak**	**fiaikénak**
EGYÉB HATÁ-ROZÓK ESETEI	**fiainkéba**	**fiaitokéba**	**fiaikéba**
	fiainkéra	**fiaitokéra**	**fiaikéra**
	fiainkén	**fiaitokén**	**fiaikén**
	fiainkében	**fiaitokében**	**fiaikében**
	fiainkéig	**fiaitokéig**	**fiaikéig**
	fiainkéhoz	**fiaitokéhoz**	**fiaikéhoz**
	fiainkénál	**fiaitokénál**	**fiaikénál**
	fiainkéról	**fiaitokéról**	**fiaikéról**
	fiainkéból	**fiaitokéból**	**fiaikéból**
	fiainkétól	**fiaitokétól**	**fiaikétól**
	fiainkéval	**fiaitokéval**	**fiaikéval**
	fiainkéért	**fiaitokéért**	**fiaikéért**
	fiainkévá	**fiaitokévá**	**fiaikévá**
	fiainkéként	**fiaitokéként**	**fiaiként**
	fiainkéul	**fiatokéul**	**fiainkéul**
	fiainkénott	**fiaitokénott**	**fiaikénott**
	fiainkékor	**fiaitokékor**	**fiaikékor**

„Szerencsétek van, de a gyerekeitekének a szerencséje még nagyobb.“

VII. 3 Ami még a 42 alapalakból hiányzik

Ha az előbbi é-birtokosraggal megtoldott alapalakokhoz **hozzátesszük az i-többesjelt, akkor újabb 14 alapalakot** kapunk. Ezt most már nem is kívánjuk bemutatni, hiszen a rendszer világos. Itt most elegendő, ha a lehetőséget csak felvázoljuk:

EGYES SZÁM		**Egy birtokos egy birtok**		
ALANYESET	**házéi**	**házaméi**	**házadéi**	**házaéi**
TÁRGYESET	.....	.....	.....	.....
.....	.....	.....	.....	.....

még: **EGYES SZÁM**	**Több birtokos egy birtok**		
ALANYESET	**házunkéi**	**házatokéi**	**házukéi**
TÁRGYESET	.....	.....	.....
.....	.....	.....	.....

TÖBBES SZÁM		**Egy birtokos egy birtok**		
ALANYESET	**házakéi**	**házaiméi**	**házaidéi**	**házaiéi**
TÁRGYESET	.....	.....	.....	.....
.....	.....	.....	.....	.....

még: **TÖBBES SZÁM**	**Több birtokos egy birtok**		
ALANYESET	**házainkéi**	**házaitokéi**	**házaikéi**
TÁRGYESET	**.....**	**.....**	**.....**
.....	**.....**	**.....**	**.....**

VIII. Magamról is egy pár szót

43 esztendő szórványban

Okleveles üzemgazdász vagyok (56-os menekült). 1960-ban szereztem diplomát az Erlangen-Nürnbergi Friedrich-Alexander Egyetem Közgazdasági Karán.

1957-1963 tudományos munkatárs voltam a GfK- Gesellschaft für Konsumforschung-nál. Később piackutatási és újtermék-fejlesztési osztályvezető voltam a Findus/Nestlé cégnél (1964-1970).

1970 óta önálló tanácsadó és az AMB-Arbeitsgruppe Marketing-Beratung nevű tanácsadó csoport társtulajdonosa és 1995 őszétől nyugdíjállományban vagyok.

Tevékenységem súlypontjai:

- Gyorsfagyasztó-ipar: A legtöbb német gyorsfagyasztó-cég üzletfelem volt. Néhány új és sikeres termék megtervezése személyemhez fűződik. A "német mélyhűtés pápájának" is becéznek. A német „Zerokrata-Klub“ (a mélyhűtés úttörőinek a szervezete) elnökségi tagja.
- Nagyfogyasztók piaca. Tanácsadás és 8 nagysikerű szimpózium szervezése (minden alkalommal több, mint 400 résztvevővel)
- Az elsők között alkalmaztam a marketing módszereket önkormányzati feladatokra (pl. fürdőváros-marketing), vagy a legnagyobb német betegbiztosítónál.
- Több tucat magas szintű marketingmenedzser-tanfolyamot vezettem.
- Szakírói tevékenységem az egész élelmiszer-spektrumot átöleli. Termékkritikáim színvonala és igazságtartalma a szakemberek általános elismerését vívta ki. Kb. 150 nyomtatásban megjelent termékelemzést írtam. Számos cikkem jelent meg Európa legnagyobb mélyhűtési folyóiratában a "tiefkühl-report"-ban.

Szerzője vagyok a "Tiefkühlkost erfolgreich verkaufen" című könyvnek.

Szakmai tevékenység Magyarországon és a Kárpát-medencében

- Tanfolyamok a Magyar Hűtőipari Kutató Intézettel és a mosonmagyaróvári Pannon Agrártudományi Egyetem Továbbképző Intézetével, valamint előadások a MÉTE- Magyar Élelmiszeripari Tudományos Egyesület rendezvényein.
- A Független Baross Gábor Egyesület szervezésében 18 marketing-tanfolyam Erdélyben, Felvidéken, Kárpátalján, Délvidéken és Magyarországon.

Társadalmi munka:

- Több cserkész-könyvecske szerzője vagyok:
    - Gyermeknevelés a szórványban
    - Egy regösének magyarázata
    - Cserkész szakácskönyv
    - Cserkész faragókönyv
    - A Palóc műsorából
    - Az én szécsényi 56-om

<u>A találós kérdések megfejtése a 48. oldalról:</u>

1. A százéves háború 1337-1453-ig - tehát 116 évig tartott.
2. A panama-kalapokat Ecuadorban gyártják.
3. A Dijon-mustár az USA-ban nő.
4. A Göncöl-szekérnek nyolc csillaga van.
5. Az októberi forradalmat novemberben ünnepelték (keleti-naptár).
6. A teveszőr hajkefét mókusszőrből készítik.
7. A kutyák adták a Kanári-szigeteknek nevet. Latin: Insularia Canaria (Canis=kutya).
8. VI. György tényleges keresztneve Albert. Viktória nem akart még egy Albertet a trónon (ugyanis a férjét is így hívták).
9. A violetta-cinke bíborvörös.
10. A harmincéves háború 30 évig tartott (1618-1648).

ZÁRSZÓ HELYETT

Zárószó helyett álljon itt befejezésképpen a gyimesi csángók csodálatos archaikus búcsús éneke: Csak a Boldogasszony képes népének erőt adni a megmaradáshoz. Könyörögjünk hát mi is mindnyájan Hozzá!

Szombat a Szűz Mária napja,
Boldog ember ki megtartja.
Nem lesz annak semmi baja
Vele lesz a Szűz Mária.

Azért szombaton délután,
Kérjük a Szép Szűz Máriát,
Hogy az ítélet nagy napján
Állhassunk Szent Fia jobbján.

És aki ezt meg nem tartja,
Máriának nincs rá gondja.
Nem lesz annak pártfogója,
A Szentséges Szűz Mária.

A trombita harsogásra,
El kell mennünk számadásra.
Jaj, bűnesek hová leszünk?
Kik, Máriát nem tiszteltünk.

Szombat a Szűz Máriáé,
És a Jézus Szent Anyjáé.
Vasárnap Szent Háromságé,
Mindeneknek alkotáé.

Kitől várunk vigasztalást,
Ha nem kérjük Szűz Máriát,
Ránk mérik a szentenciát,
A nagy íny fogcsikorgatást.

És aki ezt meg nem tartja,
Az Istentől el van hagyva.
Máriának nincs rá gondja,
Nincs is mennyországba jussa.

Jaj, bűnesek hová leszünk,
Nagy a bűnünk, ó könyörgünk
Kik nem tiszteltük Máriát,
Nem várhatunk vigasztalást.

Ha Máriát nem tiszteljük,
Ő Szent Fiát nem ismerjük.
Mert Mária könyörgése,
Vezet Szent Fia elébe.

Nem lesz ott, aki pártoljon.
Nem lesz, aki vigasztaljon.
Miképp jutunk hát mennyekbe?
Kérünk Szent Szűz végy kegyedbe.

Tiszteljük a Szűz Máriát.
Megváltónknak Édesanyját.

Azért még van idő ahhoz,
Térjünk a Szent Máriához,

Hogy nyerjünk boldog kimúlást.
Mindenekben boldogulást.

Kérjük a Szép Szűz Máriát,
Hogy kérje értünk Szent Fiát.
Hogy mentsen meg a pokoltól,
A rettentő nagy kínoktól.

Hogy kérje értünk Szent Fiát,
Adjon dicső feltámadást.

Ó Mária Édesanyánk,
Halálomkor jöjj el hozzám,
Vígy fel engem
Mennyországba,
A mennyei boldogságba.

Kallós Zoltán személyes gyűjtése Gyimes-Görbepatakon 1982-ben.

Aki a tízezernyi csángó áhítatos arcát látta, amint a csíksomlyói hegyoldalon a felkelő napot köszöntötte, az sejti, érzi a bennük rejtőző szilárd hitet.

A hét vezér

Árpáddal az élen

(Ősi Gyökér, Buenos Aires 1987)

A könyvben a szerző felteszi a kérdést:

„Miért jó gyermekeinket magyarnak nevelni?“

Egyszerű a válasz, de szíven talál:

„Magyarnak lenni szép, jó, felemelő és hallatlanul izgalmas állapot...“

„A szórványban nemcsak kívánatos, de lehetséges is gyermekeink magyarrá nevelése.“

A majnafrankfurti magyarok több mint
40 esztendős tapasztalata egy csokorban.

A könyv hasznos tanácsokat ad és mellékelt anyag
segítségével az idegen nyelvtengerben élő család is
jó magyarnak nevelheti gyermekeit.